

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI
SOS-YL-2008-0006**

**GÖÇ SÜRECİNDE KADIN: AİLE İÇİ KONUMU ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

**HAZIRLAYAN
Arife YILMAZ**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Gülsen DEMİR**

AYDIN-2008

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE
AYDIN

Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Arife YILMAZ 25.11.2008 günü yapılan tez savunma sınavında “*Göç Sürecinde Kadın: Aile İçi Konumu Üzerine Bir Araştırma*” başlıklı tezini savunmuş ve aşağıda isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından kabul edilmiştir.

<u>UNVANI-ADI VE SOYADI :</u>	<u>KURUMU :</u>	<u>İMZASI</u>
Prof. Dr. Gülsen DEMİR	Adnan Menderes Üniversitesi
Yrd.Doç.Dr. Gülhan DEMİRİZ	Adnan Menderes Üniversitesi
Yrd.Doç.Dr. Ayten CAN TUNALI	Adnan Menderes Üniversitesi

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu yüksek lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulu'nun sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Aslı SARAÇOĞLU
Enstitü Müdürü

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Adı Soyadı Arife YILMAZ

İmza

YAZAR ADI-SOYADI: ARİFE YILMAZ

**BAŞLIK: GÖÇ SÜRECİNDE KADIN: AİLE İÇİ KONUMU ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

ÖZET

Türkiye’de özellikle 1950li yılların sonunda büyük kentlere başlayan göç dalgaları, kentlerde pek çok karmaşık sorunlar yaşanmasını da beraberinde getirmiştir. Kentlerde özellikle kentsel yaşam, kent yapısı ve kentlerle bütünleşmemiş kenar mahallelerin büyük kentler için büyük sorun olarak ortaya çıkması hızla artan göçlerin en önemli sonuçlarındanır.

Bu araştırmada amaçlanan özellikle göç sürecinde kadının aile içindeki statüsünde değişiklik olup olmadığı, eğer bir değişiklik varsa hangi yönde olduğunun ortaya konması amaçlanmıştır. Günümüz Türkiye’sinde en çok ilgisini çeken konulardan ‘kadın ve göç’ araştırmamızda incelenecek ve kadının göç sürecinde statü değişikliği yaşayıp yaşamadığı ve kadının aile içindeki konumu Diyarbakır’dan iki ayrı örneklem grubundan hareketle ortaya konmaya çalışılacaktır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Göç, kadın, kentleşme, kentle bütünleşme, statü, rol,

The Name of The Writer: Arife YILMAZ

Topic: The in migration Process: A research about the position of the woman in the family.

Turkey has big problems about the migration waves in the big cities, especially at the end of the 1959's. Particularly in the cities; city life, city structure and subursb cause big problems. And this is one of the most important results of the faster migration.

The aim of the research is that the position of the woman in the family has got a varition or not. If there is a varition, man tries to produce the direction of the direction of the variation. We are going to examine the most interesting subjects which are 'the woman' and 'the migration' in Turkey rowadays. We're going to search that the woman has a varition in her family position or not during the migration. And we will try to explain the position of the woman in the family as the group of two different examples from Diyarbakır.

Key Words: Migration, woman,urbanization, integration by the city, position, role

ÖNSÖZ

Göç olgusu çeşitli nüfus hareketleri biçiminde gerçekleşmekte ve insan topluluklarının en önemli özelliklerinden biri olarak kendini göstermektedir. Göçler eskiden olduğu gibi günümüzde de toplumların sosyo-kültürel ve ekonomik yapılarını etkilemeye devam etmektedir.

Bilindiği gibi göç hareketleri ile ilgili araştırmalar kimler, ne kadar, nereye, niçin gibi sorulara cevap aramak durumundadır. Yanı sıra göçülen/varılan ve terk edilen yerdeki sosyo-ekonomik, politik, kültürel yapılar üzerindeki etkilerine ilişkin başka sorulara cevaplar aranmaktadır.

Öte yandan kadınlar toplum içinde erkeklerle eş değer yerlerini çeşitli aşamalardan sonra kazanmışlardır. Tarihsel süreç içerisinde kadının hukuksal statüsü, toplumdan topluma farklı biçimler gösterse de bazı ortak noktalar dikkat çekicidir. Kadınlar, toplum içinde birlikteliklerini sürdürdükleri erkeklerle eşit haklara sahip oluncaya kadar uzun süre beklemek zorunda kalmışlardır. Ancak eski toplumların ekonomik yapısı içinde üretken olan kadının sahip olduğu özgürlük alanı, kent yaşamında farklı karakterler taşımaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, kadının göç sürecinde kentleşmeyle birlikte kente uyum süreci içinde yaşadığı değişikliklerin ortaya konmasıdır; kadının kentleşme sürecinde aile içi konumu söz sahibi olması açısından incelenmiş ve değişim olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmamın başından sonuna kadar benden her türlü yardımını esirgemeyen danışmanım Prof Dr. Gülsen DEMİR'e sonsuz teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Çalışmam boyunca bilgi birikimine çok güvendiğim ve sık sık kapısını aşındırmama izin veren hocama tekrar teşekkür ederim.

Ayrıca bu tezi hazırlarken bana maddi ve manevi yönden desteklerini esirgemeyen aileme ve eşime çok teşekkür ediyorum.

Arife YILMAZ

Şubat, 2008

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
GİRİŞ.....	1

1.BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL TEMEL

1.1.GÖÇ KAVRAMI.....	2
1.1.1.Göç nedir?.....	2
1.1.2.Göç nedenleri.....	3
1.1.2.1.Ekonomik nedenler.....	4
1.1.2.2.Teknoloji nedenler.....	4
1.1.2.3 İtici nedenler.....	5
1.1.2.4.Çekici nedenler.....	5
1.1.3.İç Göçler.....	6
1.1.3.1.İç göçün (köyden kente)sebepleri.....	6
1.1.3.2 Köyden kente göçün sonuçları.....	7
1.1.3.3.Köyden kente göçü önlemek için yapılması gerekenler.....	7
1.1.4.Dış göçler.....	7
1.1.5.Göçün yol açtığı sonuçlar.....	8
1.1.6.Göçün geçmişten günümüze taşıdığı anlam	10
1.2.KENT VE KENTLEŞME KAVRAMLARI	12
1.3.TOPLUMDA KADIN	
1.3.1.Kadının geçmişten günümüze toplumdaki yeri	13
1.3.2.Tarihsel süreçte kadının Türk toplumundaki yeri.....	14

1.3.3.Türkiye’de kentsel yaşam ve kadın	16
---	----

2.BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE

DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1.Yöntem.....	19
2.2.Araştırma Bölgelerinin Tanıtılması.....	19
2.3.Bulguların Değerlendirilmesi.....	21
Odak grup görüşmeleri Bağlar.....	101
Odak grup görüşmeleri Bennusen.....	117
SONUÇ.....	135
KAYNAKÇA.....	136
EKLER	
Anket örneği.....	141
Odak grup görüşme soruları.....	152
İzin yazısı.....	155

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo1.A (Bağlar) Eğitim durumu.....	21
Tablo1.A (Bennusen) Eğitim durumu.....	21
Tablo.2.A (Bağlar) Yaş.....	22
Tablo.2.B(Bennusen)Yaş.....	22
Tablo.3.A (Bağlar)Medeni durum.....	22
Tablo.3.B (Bennusen)Medeni durum.....	23
Tablo.4.A (Bağlar)Eşin eğitim durumu.....	23
Tablo.4.A (Bağlar)Eşin eğitim durumu.....	24
Tablo.5.A (Bağlar)Eş seçme durumu	24
Tablo.5.B (Bennusen)Eş seçme durumu.....	25
Tablo.6.A (Bağlar)Nikah şekli.....	25
Tablo.6.B (Bennusen)Nikah şekli.....	26
Tablo.7.A (Bağlar)Evlenme zamanı	26
Tablo.7.B (Bennusen)Evlenme zamanı.....	26
Tablo.8.A (Bağlar) Eşinizle akrabalığınız var mı?.....	27
Tablo.8.B (Bennusen)Eşinizle akrabalığınız var mı?.....	27
Tablo.9.A (Bağlar) Eşlerin akrabalık durumu.....	27
Tablo.9.B (Bennusen) Eşlerin akrabalık durumu.....	28
Tablo.10.A (Bağlar)Çocuk sayısı.....	28
Tablo.10.B (Bennusen)Çocuk sayısı.....	29
Tablo.11.A (Bağlar)Eşin iş durumu.....	29
Tablo.11.B (Bennusen)Eşin iş durumu.....	30
Tablo.12.A. (Bağlar)Ücretli olarak çalışıyor musunuz?.....	30
Tablo.12.B(Bennusen) Ücretli olarak çalışıyor musunuz?.....	30
Tablo.13.B (Bennusen)İşin tanımı.....	31
Tablo.13A (Bağlar) İşin tanımı.....	31
Tablo.14 .A (Bağlar)Evde gelir getirici bir uğraşınız var mı?.....	32
Tablo.14.B (Bennusen) Evde bir gelir getirici uğraşınız var mı?.....	32
Tablo.15 .A (Bağlar)Evde yaptığınız işin tanımı.....	32
Tablo.15.B (Bennusen) Evde yaptığınız işin tanımı.....	33

Tablo.16.A (Bağlar)Kazancın değerlendirilme biçimi.....	33
Tablo.16.B (Bennusen) Kazancın değerlendirilme biçimi.....	34
Tablo.17.A (Bağlar)Aile yapısındaki değişikliğin anlamı.....	34
Tablo.17.B (Bennusen) Aile yapısındaki değişikliğin anlamı.....	35
Tablo.18.A (Bağlar) Eşya alımındaki karar.....	35
Tablo.18.B (Bennusen) Eşya alımındaki karar.....	36
Tablo.19.A (Bağlar)Kente geliş yılı.....	36
Tablo.19.B (Bennusen) Kente geliş yılı.....	37
Tablo.20.B (Bennusen) Göç kararının alımı.....	37
Tablo.20.A (Bağlar) Göç kararının alımı	37
Tablo.21.A (Bağlar)Göç sebebi.....	38
Tablo.21.B (Bennusen) Göç sebebi.....	38
Tablo.22.A (Bağlar)Kız mı erkek mi çocuğunun okutulması önceliği.....	39
Tablo.22.B (Bennusen) Kız mı erkek mi çocuğunun okutulması önceliği.....	39
Tablo.23.A (Bağlar)Kız veya erkek çocuğunun öncelikli okutulma sebebi.....	40
Tablo.23.B (Bennusen) Kız veya erkek çocuğunun öncelikli okutulma sebebi.....	40
Tablo.24.A (Bağlar)Kuma fikrine bakış açısı.....	41
Tablo.24.B (Bennusen) Kuma fikrine bakış açısı.....	41
Tablo.25A. (Bağlar) Kararlarda sözün geçerliliği.....	41
Tablo.25.B (Bennusen) Kararlarda sözün geçerliliği.....	42
Tablo.26.A (Bağlar)Çocuklarla ilgili kararlarda sözün geçerliliği.....	42
Tablo.26.B (Bennusen) Çocuklarla ilgili kararlarda sözün geçerliliği.....	43
Tablo.27.A (Bağlar)Kente göç aile içi kararlarda etkili oldu mu?.....	43
Tablo.27.B (Bennusen) Kente göç aile içi kararlarda etkili oldu mu?.....	43
Tablo.28.A (Bağlar)Kente göç çocuklarınızla ilgili kararlara katılımınızı sağladı mı?.....	44
Tablo.28.B (Bennusen) Kente göç çocuklarınızla ilgili kararlara katılımınızı sağladı mı?.....	44
Tablo.29.A (Bağlar)Kır kent yaşamı arasında fark var mı?.....	45
Tablo.29.B (Bennusen) Kır kent yaşamı arasında fark var mı?.....	45
Tablo.30.A (Bağlar)Kır kent arasındaki fark.....	45

Tablo.30.B (Bennusen) Kır kent arasındaki fark.....	46
Tablo31.A (Bağlar)Gazete okuma sıklığı.....	46
Tablo.31.B (Bennusen)Gazete okuma sıklığı.....	47
Tablo.32.A (Bağlar)Sinemaya gitme sıklığı.....	47
Tablo.32.B (Bennusen)Sinemaya gitme sıklığı.....	48
Tablo.33.A (Bağlar)Tiyatroya gitme sıklığı.....	48
Tablo.33.B (Bennusen)Tiyatroya gitme sıklığı.....	49
Tablo.34.A (Bağlar)Kıyafet alışverişi sıklığı.....	49
Tablo.34.B (Bennusen) Kıyafet alışverişi sıklığı.....	50
Tablo.35 .A (Bağlar)Halk eğitim kurslarına gitme sıklığı.....	50
Tablo.35.B (Bennusen) Halk eğitim kurslarına gitme sıklığı.....	51
Tablo.36.A (Bağlar)Kuaföre gitme sıklığı.....	51
Tablo.36.B (Bennusen) Kuaföre gitme sıklığı.....	52
Tablo.37.A (Bağlar).Dışarıda yemek yeme sıklığı.....	52
Tablo.37.B (Bennusen) Dışarıda yemek yeme sıklığı.....	53
Tablo.38.A (Bağlar) Köye geri dönmek ister misiniz?.....	53
Tablo.38.B(Bennusen)Köye geri dönmek ister misiniz?.....	54
Tablo.39. A(Bağlar)Giyim tarzındaki değişiklik.....	54
Tablo.39.B(Bennusen) Giyim tarzındaki değişiklik.....	54
Tablo.40.A (Bağlar) Kıyafette şekil değişikliği.....	55
Tablo.40.B (Bennusen) Kıyafette şekli değişikliği	56
Tablo.41.A (Bağlar)Mahalledeki yardımlaşma durumu.....	56
Tablo.41.B (Bennusen) Mahalledeki yardımlaşma durumu.....	57
Tablo.42. A (Bağlar)Aile planlamasının anlamı.....	57
Tablo.42.B (Bennusen) Aile planlamasının anlamı.....	57
Tablo.43.A (Bağlar)Aile planlamasının gerekliliği.....	58
Tablo.43.B (Bennusen) Aile planlamasının gerekliliği.....	58
Tablo.44. A(Bağlar)Korunma yönteminin kim tarafından uygulanacağı.....	58
Tablo.44.B (Bennusen) Korunma yönteminin kim tarafından uygulanacağı.....	59
Tablo.45.A (Bağlar)Doğum kontrolü yöntemlerinin uygulanması.....	59
Tablo.45.B (Bennusen) Doğum kontrolü yöntemlerinin uygulanması.....	59

Tablo.46. A (Bağlar)Başlık parasının verilir verilmediği.....	60
Tablo.46.B (Bennusen) Başlık parasının verilir verilmediği.....	60
Tablo.47. A (Bağlar)Kız çocuklarından başlık alınıp alınmama durumu.....	61
Tablo.47.B (Bennusen) Kız çocuklarından başlık alınıp alınmama durumu.....	61
Tablo.48.A (Bağlar)Boşanmaya bakış açısı.....	61
Tablo.48.B (Bennusen) Boşanmaya bakış açısı.....	62
Tablo.49.A (Bağlar)Mutsuzsa boşanmaya bakış açısı.....	62
Tablo.49.B (Bennusen) Mutsuzsa boşanmaya bakış açısı.....	62
Tablo.50.A (Bağlar)Boşanmanın kabul edilmesi.....	63
Tablo.50.B (Bennusen) Boşanmanın kabul edilmesi.....	63
Tablo.51.A (Bağlar)Boşanmaya kişinin kendisi mi karar vermeli.....	63
Tablo.51.B (Bennusen) Boşanmaya kişinin kendisi mi karar vermeli.....	63
Tablo.52 .A (Bağlar)Oy kullanma şekli.....	64
Tablo.52.B (Bennusen)Oy kullanma şekli.....	64
Tablo.53.A (Bağlar)Kadın erkek eşitliği.....	65
Tablo.53.B (Bennusen) Kadın erkek eşitliği.....	65
Tablo.54.A (Bağlar)Kadın ve erkeğin eşit olmama sebebi.....	66
Tablo.54.B (Bennusen) Kadın ve erkeğin eşit olmama sebebi.....	66
Tablo.55.A (Bağlar) Evin geçiminin sağlanması.....	67
Tablo.55.B (Bennusen)Evin geçiminin sağlanması.....	67
Tablo.56.A (Bağlar)Ev işlerini yapma görevi.....	67
Tablo.56.B (Bennusen) Ev işlerini yapma görevi.....	68
Tablo.57. A (Bağlar)Çocukların bakımı ve tedavisi.....	68
Tablo.57.B (Bennusen) Çocukların bakımı ve tedavisi.....	68
Tablo.58.A (Bağlar)Aile bütçesinin idame ettirilmesi.....	69
Tablo.58.B (Bennusen) Aile bütçesinin idame ettirilmesi.....	69
Tablo.59 A (Bağlar)Ailenin temsil edilmesi durumu.....	70
Tablo.59.B (Bennusen) Ailenin temsil edilmesi durumu.....	70
Tablo.60 A (Bağlar)Çocukların geleceği ve eğitimi ile ilgili işlerden kim sorumludur?.....	70
Tablo.60.B (Bennusen) Çocukların geleceği ve eğitimi	

ile ilgili işlerden kim sorumludur?.....	71
Tablo.61.A (Bağlar)Aile içi düzeni sağlamak.....	71
Tablo.61.B (Bennusen) Aile içi düzeni sağlamak.....	71
Tablo.62.A (Bağlar)Aile içi bireylerin davranışlarının denetimi.....	72
Tablo.62.B (Bennusen) Aile içi bireylerin davranışlarının denetimi.....	72
Tablo.63.A (Bağlar)Kadının çalışması durumu.....	72
Tablo.63.B (Bennusen) Kadının çalışması durumu.....	73
Tablo.64.A (Bağlar)Kadının çalışması aile birliğini güçlendirir mi?.....	73
Tablo.64.B (Bennusen) Kadının çalışması aile birliğini güçlendirir mi?.....	73
Tablo.65. A (Bağlar) Kadının çalışması aile birliğini zayıflatır mı?.....	74
Tablo.65.B (Bennusen) Kadının çalışması aile birliğini zayıflatır mı?.....	74
Tablo.66. A (Bağlar)Kadının çalışmasının aile bütçesine katkısı var mı?.....	74
Tablo.66.B (Bennusen) Kadının çalışmasının aile bütçesine katkısı var mı?.....	75
Tablo.67.A (Bağlar)Kadının çalışması aile içindeki sorumluluklarını paylaşmasına yardımcı olur mu?.....	75
Tablo.67.B (Bennusen) Kadının çalışması aile içindeki sorumluluklarını paylaşmasına yardımcı olur mu?.....	75
Tablo.68. A (Bağlar)Kadının çalışması ev işlerini daha iyi programlamasını sağlar mı?.....	76
Tablo.68.B (Bennusen) Kadının çalışması ev işlerini daha iyi programlamasını sağlar mı?.....	76
Tablo.69.A (Bağlar)Kadının çalışması kendi haklarını korumasına yardımcı olur mu?.....	76
Tablo.69.B (Bennusen) Kadının çalışması kendi haklarını korumasına yardımcı olur mu?.....	77
Tablo.70.A (Bağlar)Kadının çalışması durumunda kocasına olan ilgisi.....	77
Tablo.70.B (Bennusen) Kadının çalışması durumunda kocasına olan ilgisi.....	77
Tablo.71. A (Bağlar) Kadının çalışması sonucunda hayat tecrübesi kazanıp kazanamayacağı.....	78
Tablo.71.B (Bağlar) Kadının çalışması sonucunda hayat tecrübesi kazanıp kazanamayacağı.....	78

Tablo.72.A (Bağlar)Kadının çalışması kendini yenilemesine yardımcı olur mu?.....	78
Tablo.72.B (Bennusen) Kadının çalışması kendini yenilemesine yardımcı olur mu?.....	79
Tablo.73.A (Bağlar)Çalışan kadının çocuğuyla ilgilenme durumu.....	79
Tablo.73.B (Bennusen) Çalışan kadının çocuğuyla ilgilenme durumu.....	79
Tablo.74.A (Bağlar)Çalışan kadının evde ki durumu.....	80
Tablo.74.B (Bennusen) Çalışan kadının evde ki durumu.....	80
Tablo.75.A (Bağlar)Çalışan kadınların çocuklara verdiği eğitim ve terbiye.....	81
Tablo.75.B (Bennusen) Çalışan kadınların çocuklara verdiği eğitim ve terbiye.....	81
Tablo.76. A (Bağlar) Çalışan kadın ve ailenin sosyal ilişkileri	81
Tablo.76.B (Bennusen) Çalışan kadın ve ailenin sosyal ilişkileri.....	82
Tablo.77.A (Bağlar)Kadının çalışması onu gereğinden fazla yıpranmasına sebep olur mu?.....	82
Tablo.77.B (Bennusen) Kadının çalışması onu gereğinden fazla yıpranmasına sebep olur mu?.....	82
Tablo.78.A (Bağlar)Daha farklı şartlarda olsaydınız nasıl bir hayat düşünürdünüz?.....	83
Tablo.78.B (Bennusen) Daha farklı şartlarda olsaydınız nasıl bir hayat düşünürdünüz?..	83
Tablo.79 .A (Bağlar)Kadın kocasının sözünü her zaman dinlemeli midir?.....	84
Tablo.79.B (Bennusen) Kadın kocasının sözünü her zaman dinlemeli midir?.....	84
Tablo.80.A (Bağlar)Gelenekleri ve görenekleri sürdürme durumu.....	85
Tablo.80.B (Bennusen) Gelenekleri ve görenekleri sürdürme durumu.....	85
Tablo.81.A (Bağlar)Erkek çocuğu okumalı kızları kocası baksa da olur mu?	86
Tablo.81.B (Bennusen) Erkek çocuğu okumalı kızları kocası baksa da olur mu?.....	86
Tablo.82.A (Bağlar)Kız çocukları iyi bir eğitim almalı mıdır?.....	87
Tablo.82.B (Bennusen) Kız çocukları iyi bir eğitim almalı mıdır?.....	87
Tablo.83. A (Bağlar)Kadın dövülür mü?.....	88
Tablo.83. B (Bennusen) Kadın dövülür mü?.....	88
Tablo.84. A (Bağlar)Kadının yeri evi midir?.....	89
Tablo.84.B (Bennusen) Kadının yeri evi midir?.....	89
Tablo.85 .A (Bağlar)Kızların küçük yaşta evlenme durumu.....	90
Tablo.85.B (Bennusen) Kızların küçük yaşta evlenme durumu.....	91
Tablo.86.A (Bağlar)Boşanmaya izin verilmesi durumu.....	91

Tablo.86.B (Bennusen) Boşanmaya izin verilmesi durumu.....	91
Tablo.87.A (Bağlar)Mutsuz olma durumunda boşanmaya bakış.....	92
Tablo.87.B (Bennusen) Mutsuz olma durumunda boşanmaya bakış.....	92

GİRİŞ

Ülkemizde yurt içi göçlerin özellikle 1950'den sonra giderek hızlandığı, çok az değişiklik gösteren davranış kalıp ve biçimleri halinde yurdun belirli yerlerine doğru sürüp gittiği, resmi belgeler, istatistikler, araştırma ve incelemelerle ortaya konulmuştur. Yurt içi göç nedenleri, hareketlilik doğrultuları, oluşum ve yönelimleri ayrılış ve varış yerlerinde doğurmuş oldukları çok yönlü sorunlar ve bunları önleme yol ve önerileri gibi daha başka açılardan üzerinde durulup inceleme yapılabilir, yapılmaktadır da.

Araştırmamız iki ana bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın ilk bölümünde göç, kentleşme ve kadınla ilgili kuramsal çerçeve belirlenmeye çalışılmıştır. Bu noktadan hareketle tarihsel süreçte göç, kentleşme ve kadın konuları ele alınarak ana hatlarıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın ikinci bölümünde ise alan araştırmasından elde edilen veriler analiz edilerek, göç sürecinde kadının konumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma Diyarbakır il merkezinin, farklı dönemlerinde göç almış iki ayrı semtinde sürdürülmüştür. Göç sürecinin kadının aile içi statüsü ve rolü üzerinde değişikliğe yol açıp açmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

1.BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.GÖÇ KAVRAMI

1.1.1.GÖÇ NEDİR

Göç, kişinin, memnun olmadığı yaşam koşullarını değiştirmek amacıyla ya da doğal, ekonomik, siyasal v.b. zorunluluklar sonucunda, yaşadığı yeri değiştirmesi olayına verilen genel addır. Göç olayının temelinde bulunan ana faktör, insanların geçimlerini sağlamak için daha uygun yerlere gitmek ve burada iş bulmak, çeşitli imkânlardan faydalanmak ve yerleşmektir. Bir başka ifadeyle göç, bir idari sınırı geçerek oturma yerini devamlı ya da uzun süreli olarak değiştirmeyi ifade etmektedir. Ya da göç kişilerin gelecek yaşantılarının ya bir bölümünü ya da tamamını geçirmek üzere bir yerleşim biriminden diğerine, yerleşmek amacıyla yapmış oldukları coğrafi nitelikli yer değiştirme olayıdır. Veya göç, insanın içinde yaşadığı bir coğrafi ve sosyo-kültürel çevreden ayrılarak başka bir coğrafi ve sosyo-kültürel çevreye girmesidir.

Göç Waugh'a göre "göç, devinim ve insanın yerleşme yerinde, bazı dönemlerde, kalıcı değişimdir. Göçler itici ve çekici faktörlerin etkileri ile ortaya çıkmaktadır. İtici faktörler, insanları mevcut yerleşmelerinden hoşnutsuz eden baskılar nedeniyle uzaklaştırırken, çekici faktörler insanların yeni bir yerleşmesine etki eder". Göç, kısaca, insanların yaşadıkları yerleri herhangi bir amaçla uzun veya kısa süreli olarak değiştirmesi olayıdır (Waugh, s:301).

Göç olgusunu incelerken karşılaşılan en önemli güçlüklerden birisi de türlerini ayırt etmektir.

Göç kavramı iki kategoride değerlendirilmelidir:

— Gönüllü **Göç**: Kentin çekiciliğinden kaynaklanan göç.

— Zorunlu **Göç**: Kırsalın iticiliğinden kaynaklanan göç,

Göçte genellikle kentin çekiciliğinin, kırsalın iticiliğinden daha etkili olduğu ortaya çıkmaktadır.

Göçleri farklı temelde sınıflamak mümkündür. Göçler, mesafeye, olayın gerçekleştiği yerlere ve sürekliliğine göre ele alınabileceği gibi, göç olayına yol açan nedenlere göre de ayırt edilebilirler. Ayrıca, göçler arasında önemli bir ayırım da isteğe bağlı ve zoraki göçlerdir Örneğin Afrikalıların köle olarak Amerika'ya götürülmesi. Diğer taraftan, göçleri, insanların başka taşınma ya da yer değiştirme hareketlerinden ayırt etmek için, "devamlı veya geçici olarak yapılan" biçimindeki ayırma da rastlanmaktadır. Geçici olarak yapılan

göçe en iyi örnekler; göçebeler, mevsimlik-tarımsal işçiler veya yazlık evlere giden yazlıkçılardır.

1980 öncesi kentin çekiciliği ve kırsalın iticiliğinden kaynaklanan göç 1980 sonrası terör, sıkıyönetim, olağanüstü hal uygulamalarının yanı sıra güvenlik nedeni ile köy boşaltma, bölgede yaşanan terör olayları, yayla yasağı uygulaması gibi sebepler kitlesel göçü zorlamıştır.

Önceleri iç göçe ekonomik ve sosyal şartlar damgasını vurmuşken günümüze doğru güvenlik şartları ve siyasi belirleyiciler rol oynamıştır.

1.1.2. GÖÇ NEDENLERİ

Göç hareketinin çok sayıda sebebi bulunmaktadır. İnsanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri için sosyal ve ekonomik anlamda, belirli standartlarda olanaklara sahip olmaları gerekmektedir. İnsanlar yaşamak için öncelikle fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak zorunda olup, bunun için belirli bir gelire ihtiyaç duyarlar. Bu amaçla insanlar, bir işte çalışarak kendilerinin ve bakmak zorunda oldukları kişilerin geçimini sağlamaktadırlar. İnsanlar buldukları ortamlarda iş bulamıyor ve geçimlerini sağlayamıyorlarsa iş bulabilecekleri bir yere göçmek zorundadırlar ve oradan ayrılarak göç ederler.

Nüfus hareketleri diğer bir deyimle göçler, ekonomik ve sosyal sistem içinde verilen kararları ve kişilerin kendi kişisel beklentileri sonucu oluşmaktadır Göç, insanla birlikte başlamış, insanın kendisinden ayrılmaz tabii bir parçası gibi görülmektedir. İnsan oldu olası ufkunun ötesini, dağların, tepelerin gerisini merak etmiş, oralara gitmeye çalışmıştır. İnsan bu yönünün yanı sıra, doğup-büyüdüğü toprağa sıkı sıkıya da bağlı olan, kendi yerinden çok güç koparılan bir varlıktır. Fakat insanın bu ikinci yönünü yenen ve onları göçe zorlayan nedenler mevcuttur.

Genel anlamda, insanları göçe zorlayan nedenlerle, birtakım toplumsal ekonomik ve kültürel gerçekler vardır. Bunlar da göç olgusunun ortaya çıkardığı gerçeklerdir.

Akgür'e göre köylerimizde, yüksek doğum ve azalmakta olan ölüm oranı nedeniyle artan bir nüfus baskısı yoğunlaşmaktadır. Bunun sonucunda topraksızlık, geçim darlığı gibi sorunlar yaşanmaktadır. Bunların yanı sıra bir de toprakların kullanımında dengesizlik mevcuttur. Türkiye'de feodalite olmasına karşın Ziya Gökalp' in deyişiyle "iktisadi feodalizm" bugün bile bazı köylerde varlığını sürdürmektedir. Buralarda pek çok aile topraksız olarak başkalarının yanında çalışmaktadır. Yasa ile gerçekler arasında bağdaşmazlık olduğu görüşünü savunan Gökalp köyler arasında "ağa köyleri, ahali köyleri" ayırımını yapmıştır. Bu durumun

bugün bile geçerli olduğunu söyleyebiliriz. G.A.P. kapsamındaki bölgelerden Harran ovasında topraksız bir çok aile vardır ve bu aileler toprak sahiplerinin yanında çalışmaktadır. Fakat toprak ağaları yörenin tüm zenginliklerinden faydalanmaktadır. Tarımsal makineleşme kırsal kesimde işsizliği doğurmuş, işgücü fazlası da çareyi göç etmekte bulmuştur. Ayrıca Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerimizdeki terör olayları da göçü arttıran nedenler arasında sayılabilir. Göç nedenleri dört ana başlık altında toplanabilir (Akgür, s:47).

1.1.2.1.EKONOMİK NEDENLER

Tarımsal yapıdaki değişmeler sonucu Türkiye ekonomisinde sanayi ve hizmet sektörlerinin payı giderek artmakta buna karşın tarım kesiminin payı giderek azalmaktadır. Fakat yine de Türkiye bir tarım ülkesidir. Tarımda çalışan nüfus azalsa bile bugün de işgücünün çoğunlukta olduğu kesim tarım kesimidir. Bilindiği gibi ülkemizde tarım verimliliği ve kişi başına düşen tarımsal gelir köylüyü köyünde tutamayacak ölçüde düşüktür. Tarımsal etkinliklerde ekonomik verimliliğin düşük olması, toprak mülkiyetinin eşitsiz dağılımı, toprağın toprak sahibinin ölümünden sonra geride kalanlar arasına miras yoluyla ise yaramayacak kadar küçük parçalar halinde paylaşılması, dinsel inançlar, gelenek ve görenekler, bilgisizlik nedeniyle artan nüfus istihdamının yetersiz kalması ve işgücü fazlasının açığa çıkması, tarımdaki olumsuz değişmelerin en başta gelen nedenleri arasındadır. Diğer önemli nokta ise pek çok farklı nedene bağlı olarak Türkiye'de ekilebilir toprakların azaldığı gerçeğidir.

1.1.2.2.TEKNOLOJİK NEDENLER

18.yüzyılda Batı Avrupa'da başlayan Sanayi Devrimi, makineli fabrika üretimi ile seri halde üretimi getirmiş, kentlerde kurulan sanayi tesisleri, üretimin merkezini elden, kitlesel üretimin yapıldığı fabrikalara yönlendirmiştir. Buna bağlı olarak da kırsal kesimden kentlere göç artmıştır. Ülkemizde de 1950'lerden sonra tarımda makineleşmenin artması buna bağlı olarak traktör sayısında görülen hızlı artış, kırsal kesimde işgücü fazlalığına neden olmuştur. Bunun yanında karayolları yapımına ağırlık verilmesiyle ulaşım olanaklarının artması göçü hızlandırmıştır.

1.1.2.3.İTİCİ NEDENLER

Kentleşme ve göçü, kentlerde "çekme" faktörleri ile köylerde (ya da kent dışı yerleşimlerde) "itme" faktörleri: etkilemektedir. Göç gerçeğinin ardındaki itici nedenler deyince kırsal kesimde yaşayanların buldukları yerden ayrılmaya iten nedenler anlaşılmalıdır. Bayhan' a göre nüfusu kente "iten" faktörler şu şekilde ifade edilebilir: Köyce artan nüfus baskısı, yetersiz ve kötü dağıtılmış toprak, düşük verimlilik, doğal afetler, kan davaları, toprağın mirasla parçalanması, tarımda makineleşme ile kalan kitlelerin kente göçü ile Türkiye'de özellikle son yıllarda artan terör ve güvenlik nedenli göçler köyün iticiliğini oluşturmaktadır (Bayhan, s:178). 1991 yılında uluslar arası çalışma örgütüncü (İLO), Türkiye'nin 4 ayrı bölgesinden seçilen köylerde uygulanan anketlerden elde edilen sonuçlar belli başlı itici nedenleri 3 grupta toplanmaktadır.

- 1)İçinde bulunan koşullardan hoşnut olmamak ya da işsiz bulunmak,
- 2)Refah düzeyi farklılığı,
- 3)Kendilerinden sonraki genç kuşaklarına ya da çocuklarına daha iyi bir gelecek ve daha iyi yaşam koşulları hazırlamak, eğitim olanaklarını sağlamak istemeleridir.

Göçteki itici nedenler arasında doğal afetleri de sayabiliriz. Örneğin geçtiğimiz yıllarda (1999) Marmara bölgesinde yaşanan deprem felaketi tüm bölgeyi altüst etmiştir. Evleri, iş yerleri yıkılan insanlar, buralardan iç bölgelere doğru göç etmeye başlamışlardır. Bir kısmı daha önceki yerleşim yerlerine yani kendi memleketlerine, bir kısmı da bilmedikleri yeni yerlere göç etmek zorunda kalmışlardır.

Başka bir örnek verecek olursak, Atlas okyanusunda bu yüzyılda oluşan en şiddetli kasırgalardan biri olduğu belirtilen Floyd kasırgası, A.B.D.' de ülke tarihinin en büyük göçüne yol açmıştır. Kasırğa yüzünden 4 milyon kişi yaşadıkları yerleri terk ederek ülkenin daha güvenli olan iç bölgelerine kaçmışlardır. Görüldüğü gibi meydana gelen doğal afetler insanlar için itici bir neden olabilmektedirler.

1.1.2.4.ÇEKİCİ NEDENLER

Göç olgusunun ardında yatan nedenlerden söz edildiğinde kırsal kesimdeki insanları içinde buldukları durumun, dışına çıkaracak yerler, gitmek istedikleri yerin çekiciliği, onları kente yönelten etmenler akla gelmelidir. Nüfusu kente "çeken" faktörler ise şunlardır: Köy-kent gelir farklılıkları, daha iyi ve ileri düzeyde eğitim, şehrin cazibesi, iş bulma ümidi, daha yüksek

hayat standardı, ulaşım imkânları, kentlerdeki sosyal ve kültürel imkânlardan yararlanma isteği gibi faktörlerdir. Bu konuda yine uluslar arası çalışma örgütü (İLO) Türkiye'de 4 ayrı bölgeden seçilen köylerde yürüttüğü anket çalışmaları sonucu elde ettiği verilere dayanarak en başta gelen çekici nedenler şöyle sıralanmaktadır.

- 1) İş bulma isteği
- 2) Daha iyi yaşam koşullarına erişme, daha iyi bir yaşam standardı yakalama isteği
- 3) Çocuklara daha iyi bir eğitim ve gelecek bırakma düşüncesi, kırsal kesimin iticiliği ve kentin çekiciliği birbirini tamamlayan karşılıklı etkileşim içinde olan ve bir araya geldiklerinde nüfusu hareketlendiren etkenlerdir.

"İstanbul'un taşı toprağı altındır" gibi anonim deyişler biçiminde kendini belli eden kültürel öğeler de diğerlerinin yanı sıra kentin çekiciliğini artırarak kente olan büyük göç akımını pekiştirmektedir. Özellikle büyük şehirlerde sanayi sektörünün gelişmiş olması kırsal kesim halkını kentlerde iş bulma ümidiyle yönlendirmektedir. Ülkemizde 1950'lerde kırdan kente göçler başlamış 1980'lerden sonra ise göç daha da hızlanmıştır. Özellikle İstanbul, İzmir, Kocaeli, Adana, İzmit gibi kentlerimiz yoğun göçler almaktadır. Kentlerdeki eğitim olanaklarının artması da sanayinin yanı sıra göçü yönlendiren önemli bir etken oluşturmaktadır.

1.1.3.İÇ GÖÇLER

Günümüzde, insanlar daha rahat ortamlarda yaşamak istemektedirler. Bu istek aynı zamanda göç nedenlerinin en önemlilerindedir. Göç çoğunlukla, insanların bölgeleri dışındaki sanayileşmiş büyük şehirlere olurken, bazen kendi yaşadıkları kırsal alanların bağlı buldukları il ve ilçe merkezlerine de olabilmektedir.

İç göçler 1950 'den sonra ulaşımın gelişmesi ve sanayileşme ile artış göstermiştir.

1.1.3.1.İç Göçün (Köyden Kente) Sebepleri

İç göç nedenlerine ilişkin şöyle bir sıralama yapılabilir:

1. Hızlı nüfus artışı,
2. Tarım alanlarının miras yoluyla küçük parçalara ayrılması,
3. Tarımda makineleşme ile işsizliğin oluşması (bu genelleme Karadeniz bölgesi için geçerliliğini yitirir),
4. Eğitim hizmetleri, alt yapı hizmetlerinin yetersizliği,
- 5.Kan davaları ve terör,

6. İklim ve yer şekillerinin olumsuz etkileri,
7. Sağlık hizmetlerinin yetersizliği,
8. İş imkânlarının sınırlı olması,
9. Kentlerde sanayinin gelişmiş olması.

1.1.3.2. Köyden Kente Göçün Sonuçları

Göçün yol açtığı sonuçlara ilişkin şu belirlemeler yapılabilir:

1. Nüfusun dağılışında dengesizlik olur,
2. Yatırımların dağılışında dengesizlik olur,
3. İşsizlik ortaya çıkar,
4. Konut sıkıntısı olur, sonuçta gecekondulaşma olur,
5. Sanayi tesisleri (fabrikalar) kent içinde kalır,
6. Çevre sorunları artar,
7. Trafik, eğitim-sağlık problemleri olur,
8. Alt yapı hizmetlerinin götürülmesi zorlaşır,
9. Kültür çatışması olur,
10. Kırsal kesimdeki yatırımlarda verimsizlik olur.

1.1.3.3. Köyden Kente Göçü Önlemek İçin yapılması gerekenler

Şu tip öneriler sıralanabilir:

1. Sulamalı tarım yaygınlaştırılmalı,
2. Modern tarım yöntemleri yaygınlaştırılmalı,
3. Besi ve ahır hayvancılığı geliştirilmeli,
4. Eğitim -sağlık hizmetleri geliştirilmeli,
5. Tarıma dayalı sanayi kolları kırsal kesime kaydırılmalı,
6. Alt yapı hizmetleri geliştirilmeli (yol, su, elektrik, haberleşme).

1.1.4. DIŞ GÖÇLER

Bir ülkeden diğer bir ülkeye yapılan göçlere dış göç denir. Dış göçlerin başlıca nedenleri:

- Ekonomik nedenler (geçim sıkıntısı)
- Tabii afetler
- Savaşlar
- Etnik nedenler

- Sınırların değişmesi
- Uluslararası anlaşmalarla sağlanan nüfus değişimi

Dış göçlerin sonuçları

Göç edilen ülkede nüfus artar, göç veren ülkede ise azalır. Ülkeler arasında ekonomik ilişkiler gelişir. Ülkeler arası kültürel ilişkiler gelişir.

Dış göçler ve Türkiye: Ülkemize 1923–1989 yılları arasında çoğu Balkan ülkelerinden olmak üzere 2,2 milyon göç olmuştur. Bu sayı nüfusumuzun % 5'ini oluşturur. 1950'den sonra, başta Almanya olmak üzere yurt dışına işçi gitmeye başlamıştır. Bugün Fransa, Belçika, Hollanda, İngiltere, İsveç, ABD, Avustralya, Libya, S. Arabistan, Kuveyt ve Orta Asya ülkelerinde işçilerimiz bulunmaktadır. Yurt dışındaki nüfusumuz 4 milyonu geçmiştir. 1992 yılı yurt dışındaki Türk nüfusunun dağılışı Türkiye'den yurt dışına göç sonucunda; (www.dısgöçler.com)

- Ülkemize giren işçi dövizi artmıştır.
- Ülke turizminin gelişmesini sağlamıştır.
- Türk ticaretinin yaklaşık % 20 sine kaynak oluşturmuştur.
- Artan nüfusun işsizlik sorununa kısmen çözüm bulunmuştur (Bayhan, s:173).

1.1.5.GÖÇÜN YOL AÇTIĞI SONUÇLAR

Göçlerin olumsuz etkisi hem kentler, hem toplum, hem de birey üzerinde görülmekte, taraflarda yıpratıcı etki yapmaktadır. Göç sebebi ile öngörülemeyen nüfusun, kentlere göç etmesinin yol açtığı hızlı nüfus artışı karşısında kentlerde kentsel yatırım maliyetleri artışı ve verimsiz kullanım çarpık yapılaşma yetersiz donatı ve yetersiz altyapı gibi önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Kentsel yatırım maliyetleri artışı ve verimsiz kullanım: Kentlerde altyapı maliyetlerinin verimli olması için nüfusun 100–300 bin arası olması gerekmektedir. Nüfus arttıkça yatırım maliyetleri de artmaktadır.

Plansız ve çarpık yapılaşma, sadece kentlerin altyapı ve donatı alan ve tesisleri yönünden yetersiz kalmaları ile sonuçlanmamaktadır. Bunun yanı sıra, kent kaynaklarının da verimsiz kullanılmasına sebep olmaktadır. Örneğin; Planlı yapılaşmanın olduğu yerlerde yol alanlarının,

toplam alana oranı % 10–15 arasında olması gerekirken, bu oran gecekondular ve kaçak yapılaşmanın yoğun olduğu yerlerde % 20–30 arasındadır.

Bunun Anlamı Şudur:

Gecekondular veya kaçak yapılaşmanın yoğun olduğu bölgelerdeki yol ağı, planlı bölgelerin iki katıdır. Bu da; Atık Su, İçme Suyu, Yağmur Suyu, Telekom Hatları, Elektrik Şebekesi, Doğal Gaz Şebekesi, Asfalt gibi yol ile bağlantılı yatırımların iki kat olarak yapılması demektir. Bu da, zaten kıt olan kent kaynaklarının yetersizliğine yol açmaktadır. Mali yönden bu kaynak israfının yanı sıra, ortalamanın iki katı bir alan asfalt veya benzeri bir sert zeminle örtüldüğünden; ekolojik dengeye de olumsuz etkisi olmaktadır. Örneğin, Toplu Konut Alanında arazinin % 11'i asfalt malzeme ile kapatılırken, çarpık yapılaşmada bu oran % 28'dir.

Kentlere göç edenler tarafından, öncelikle kentlerin çeperlerindeki kamu arazilerinin işgal edilip, üzerlerine gecekondular olarak tabir edilen binaların yapıldığı gözlemlenmiştir. İkinci aşamada, kent merkezi ile bu alanlar arasında, iki tarafında bazı özelliklerini alan; ama iki taraftan da ayrılan yeni bir yapı türü doğmaktadır. Bu tür yapıları kaçak ve sağlıklı yapılar olarak tarif etmek mümkündür. Göç, sadece gecekonduların yapımına yol açmakla kalmamakta, ikinci aşamada talep artışını sağlayarak kaçak yapılaşmayı tetiklemektedir.

Gecekondular bölgeleri temel kentsel altyapıdan bile yoksun olarak doğmuş yerlerdir. Her ne kadar daha sonraları bu bölgelere, yerel yönetimler eli ile alt yapı hizmetleri getirilmeye çalışılmış ise de, plansızlık sebebi ile bu faaliyetler de ihtiyacı etkin olarak karşılayamamıştır.

Modern bir kentin kurulabilmesi için planlı bir yapılaşma gerekmektedir. Oysa vatandaşlar tarafından kurulan bölgeler gerekli donatıdan yoksun, plansız ve sağlıklı olarak gelişmektedir. Sonuçta, hem kamu hem de bireylerin kendileri plansız yapılanmanın zararını görmektedir.

Bilindiği gibi içinde yaşadığımız yüzyıl çok hızlı değişimlere sahne olmaktadır. Bu değişimler evrensel boyutlarıyla pek çok sosyal problemleri de beraberinde getirmektedir. Toplumsal değişimler, kontrol altına alınabildiği ve iyi yönlendirmeler yapılabildiği ölçüde olumsuz etkilerden arındırılarak sağlıklı gelişmelere dönüşebilir. Nitekim yüzyılın bu çalkantılı döneminde aileler de birlik ve beraberliğini koruyabilmek ve sahip olduğu kaynakları en iyi şekilde kullanmak için ihtiyaçlarını büyük bir dikkatle belirlemeye ve rasyonel seçimler yapmaya çaba sarf etmektedir. Sanayileşmenin tabii sonucu olarak ortaya çıkan şehirleşme ve köyden şehre göç olayı, ailenin geleneksel yapısını büyük ölçüde etkilemiştir. Artık, geleneksel

kır ailesinin yerini çekirdek aileye almıştır. Köyden şehre göç olgusu şehir hayatına uyum sağlama çabalarının yanı sıra ekonomik ve sosyal pek çok etkenle birlikte ailelerin dayanışma mekanizmalarını yeni baştan uyarmakta, örf-adet ve gelenekler gibi tarihi formların çağdaş şartlar içinde yeni kalıplarını üretmektedir.

1.1.6.GÖÇÜN GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TAŞIDIĞI ANLAM

Osmanlının ekonomik gücünü aldığı büyük toprak sistemi geride tam anlamıyla toprağa dayanan köylü bir sistem bırakmıştır. Cumhuriyet Türkiye'si Osmanlının toprağa dayalı sisteminin değişerek kentler üzerine kurulu yeni bir sistemi getirilmesi gereğinden yola çıkmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren aydınlanma geleneği içinde köktenci bir çağdaşlaşma ya da modernite projesini uygulamaya çalışmıştır. Böyle bir modernite projesi gerçekte bir kentsel gelişme projesidir ve bu projenin başarısı büyük ölçüde başarılı bir kentsel gelişmenin gerçekleşmesine bağlıdır. Modernitenin ekonomik boyutunun gerçekleşebilmesi için toprağa bağlı köylü kitlelerinin çözülerek hareketlilik kazanması, toplumun bireylerin, ekonominin gerek duyduğu emeği gerek duyulan yerde ve anonim ilişkiler içinde sunabilmesi gerekir. Bunun gerçekleşmesinin yolu da kentleşmedir. Kentleşen nüfusun anonim yeni ilişki biçimleri içine girmesi yeni değerleri benimsemesi ve bir kültürel dönüşüm gerçekleştirilmesi beklenmekte bu kültürel dönüşüm kentlileşme diye adlandırılmaktadır. Kısacası kentleşme/kentlileşme ile çağdaşlaşma projesinin gerçekleşmesi iç içe süreçlerdir. (Mazhar Bağlı, Sosyal Değişim ders notları)

Türkiye'de köyden-kente göçler, 1950'li yıllarda başlamış ve toplumsal dönüşümün temel belirleyicisi olmuştur. Bu tür göçlerin ilk sonucu, nüfusun miktarı ve bileşeninde kendisini göstermektedir. Köyden-kente göçler sonucu, kentsel nüfus oranı giderek artmakta iken köylerin nüfus oranı azalmaktadır. 1927 yılında Türkiye'nin toplam nüfusunun %24,22'si kentsel alanda yaşıyor iken bu oran 2000 yılında %64,90'a yükselmiştir. 1980 yılında yerleşim yerleri arasında göç eden nüfusun toplam nüfusa oranı %9,34 olarak tespit edilmiş, 2000 yılında bu oran %11,20'ye yükselmiştir (TÜİK, 2000a).

Bu veriler, Türkiye nüfusunun bir hareketlilik içerisinde olduğu ve ülkenin bazı bölgelerinde nüfus yoğunluğunun arttığını göstermektedir.

TÜİK günümüze kadar 14 genel nüfus sayımı yapmış ve bunların son dördünde göç istatistiklerine yer vermiştir. Bu istatistiklerde, Türkiye'deki iç göçler; köyden-kente, kentten-köye, köyden-köye ve kentten-kente şeklinde tasnif edilmiştir. Bunlar arasında köyden-kente göçler, Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısını tespit etmesi açısından oldukça önemlidir. 1995–2000 yılları arasında göç edenlerin toplam %17,46'sının köyden-kente göç ettiği belirlenmiştir (TÜİK, 2000b).

Köyden-kente göçlerin temel nedeni, köy-kent farklılaşmasından ileri gelmektedir. Bu farklılıkların ekonomik ve sosyal yönü olup her geçen gün kentler lehine gelişmekte ve göçü yeniden tetiklemektedir.

Köyden-kente olan göçler, yukarıda da belirtildiği gibi, köylerdeki nüfus baskısı ve sonuçta tarıma dayalı olan gelirin bölüşüm sonucu azalmasından meydana gelen bir ekonomik yapıdan kaynaklanmaktadır. Ancak, Schoumaker and Beauchemin (Schoumaker,Beauchemin, s:78) köyden-kente göçlerin tarımsal faaliyetlerle birlikte tarım dışı faktörlerden de (altyapı-ulaşım, sağlık vs) kaynaklandığını ileri sürmüşlerdir (Yrd.Doç. Dr. Mazhar Bağlı Sosyal Değişim ders notları).

Köyden-kente göçlerin tarımsal faktörlerden kaynaklanması doğal bir durumdur. Çünkü köylerin tarımsal yapısı, aynı zamanda ekonomik ve sosyal yapısının da temel belirleyicisidir. Bu konuda yapılan birçok bilimsel çalışma olup, kırsal göçün nedeni olarak tarımsal faktörler göç modellerine konulmuş ve önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Güreşçi kırsal göç çalışmasında, göçe etki eden faktörler arasında tarımsal faktörlerin önemli olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde arazi varlığı ve işletmelerin yapısal durumlarını göç modeline koymuşlardır (Güreşçi,s:46).

1.2.KENT VE KENTLİLEŞME KAVRAMLARI

Kıray'a göre kent tarımsal olmayan üretimin yapıldığı, tarımsal ve tarım dışı üretimin dağıtımın ve kontrolünün gerçekleştirildiği, çeşitli kentsel fonksiyonların içinde toplandığı belirli teknolojik gelişme düzeylerine göre büyüklük heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine ulaşmış yerleşim biçimleridir (Kıray, s:35).

Çağımızda egemen yerleşme biçimi olan kent, tarihsel süreçte insan ilişkilerinin, yaşandığı fiziksel bir boyutudur. Kent oluşumları ülkelerin tarihsel, kültürel gelişimleriyle paralellik göstermiş, bu yüzden kent oluşum şekilleri ülkelere farklılık göstermiştir.

Kent tanımı konusunda, kent bilimciler, iktisat bilimcileri ve sosyal bilimciler kendi bakış açıları ışığında açıklamalar getirmiştir. Örneğin “kent, tarım dışı etkinliklere, özellikle sanayi ve hizmet çalışmalarına dayalı, nüfusu on binden daha fazla olan yerleşme yerlerine denir” (Kocacık, s:186). Bunun yanında şehir tanımlarını en genelleştirici bir anlatımla “Tarım dışı ve tarımsal tüm üretimin denetlendiği, dağıtımın koordine edildiği, ekonomisi bunu destekleyecek şekilde, tarım dışı üretime dayalı bulunan, teknolojik gelişimin beraberinde getirdiği nüfus büyüklüğüne, yoğunluğuna varmış toplumsal heterojenlik ve entegrasyon düzeyi yükselmiş, karmaşık ve mekanik bir mekanizmanın sürekli olarak işlediği bir insan yerleşmesidir (Kartal, s:17).

Kentlileşme, kente göç edenlerin yeniden sosyalizasyon süreci olarak da adlandırılabilir. Sosyalizasyon bireyin içinde bulunduğu aile, meslek grubu, arkadaş grubu vs. sosyal grupların ve toplumun değer-norm sisteminin davranış kalıplarını içselleştirmesidir. Göç edenler ve kentte yaşayanlar kent toplumunun değer-norm sistemini, kentli insanın düşünme davranış biçimlerini ve giderek yaşama biçimlerini benimserler. Bu süreç her bireyin ya da grubun geçmiş yaşam tecrübesi, kentte bulunma süresi, etkileşim halinde bulunduğu sosyal çevreler, yaptığı iş, aldığı eğitim ve yaş gibi birçok özelliğe bağlı olarak değişiklik gösterir. Doğal olarak genel bir kentli insan ideal tipi oluşturulsa da esas olarak belli bir zamanda, belli bir toplumda, belli bir kente bağlı olarak gerçekleşen bir kentlileşme süresi ve bunun sonunda kabul gören bir kentli insan tipi vardır (Erten, s:24).

1.3.TOPLUMDA KADIN

1.3.1GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KADININ TOPLUMDAKİ YERİ

Eskiden beri yapılan birçok araştırmada her toplumda ‘kadına özgü’ ve ‘erkeğe özgü’ davranış kalıpları bulunduğu ortaya konmuştur (Kalaycıoğlu, s:18). Antropolojik araştırmalar eski toplumlarda da ataerkil yaşamın sürdüğünü tespit etmişlerdir. Ama ataerkil tipin, daha çok alışlagelmiş bir toplum biçimi olarak varlığının devam ettiğini belirtmişlerdir. Toplumsal yaşamda olduğu kadar toplum biçimlerinde de cinsiyetler arasında farklılık yaşanmış ve erkeğin hâkimiyetini öngören toplum tipi genel anlamda geçerlilik kazanmıştır.

Mesela siyasetin genelde erkeğe özgü bir işmiş gibi görünmesi eski toplumlardaki iş bölümünün bugüne yansıması gibi gözükmektedir. Eski toplumlarda hükümet işleri ile savunma işleri arasında ilişki olduğu düşünülmekteydi. Bu nedenle sağlam yapılı ve iyi silah kullanabilen kişi olarak erkeğe daha çok önem verilmiştir. Kadına çocuk bakımı ve ev işlerinin erkeğe de avcılık ve yiyecek getirmek gibi ev dışında kalan işlerin bırakıldığı bir iş bölümünün varlığı, erkeğin yönetim koşullarını elinde bulduran cins olmasını sağlamıştır (Saylan, s:23).

Ataerkil toplumlarda iktidar yeteneği sadece erkeğin değerleriyle belirlenmiş olmasından dolayı iktidar ancak erkeklere özgü bir güç ya da özellik olarak ortaya çıkmıştır (Çakır, s:131). Bu durum kadının kamusal alanda daha az faaliyet göstermesi sonucunu doğurmuştur. Cinsel ayırım üzerine temellenen toplumsal yapının bir örneği olarak ülkemizde de Osmanlı İmparatorluğu döneminden günümüze aktarılan siyasal kültürde kamusal alan erkeğe, özel ve mahrem alan ise kadına ayrılmıştır (Eroğlu, s:134).

Günümüzde hem aile içinde hem de toplumsal üretim sürecinde cinsiyete dayalı işbölümünün olması, çalışma yaşamına giren kadını bir yandan kısmi olarak özgürleştirirken diğer yandan da erkeğe oranla ikinci plana atılması sonucunu doğurmuştur. Şöyle ki; kadınların çalışma yaşamına katılmalarının giderek yoğunlaştığı günümüzde kadınlara biçilen işlerin daha düşük statülü, düşük ücretli ve sosyal güvenceden yoksun olması (Alkan, s:27) belki de kadının fiziki özellikleri ve sahip olduğu diğer statüler düşünülerek düzenlenmiş olsa da kadının ikinci planda tutulması sonucunu doğurmuştur.

Her iki cins yasa önünde eşit olsa da hakların kullanımı konusunda kadının aleyhine işleyen toplumsal faktörler nedeniyle eşitsizlik ortaya çıkmaktadır. Bunun en belirgin hali siyasal hakların elde edilmesinden yana seçme hakkı açısından olmasa da seçilme hakkından

çok az sayıda kadının yararlanabilmiş olmasıdır. Çünkü kadınların toplumsal baskılarla karşı karşıya kalarak siyasete girmelerinin istenmemesinin yanında kadının siyasete karşı ilgisiz kalması ve katılım faaliyetlerinde bulunmamaları da bu gerçeği doğurmaktadır (Tekeli, s:104). Tarihte kurulan ilk Türk devleti olan Hunlarda kadın erkek eşitliği olup Hatun da Hakan kadar söz hakkına sahipti. Hunlardan sonra gelen Göktürklerde ise yazılı kaynaklardan olan Yenisey Irmağı civarındaki abidelerden anlaşıldığı gibi kadın özgürdü ve ailede sözü geçer, çocuklarının bakımı ve yetiştirilmesiyle ilgilenirdi. Kadının mülkiyet hakkı vardı. Orhun Abideleri İslamiyet öncesi Türklerde kadının konumunu ve yerini gösteren eserlerden bir tanesidir (Afet, s:58).

Göçebe yaşamdan yerleşik bir yaşama geçerken Türk devleti olan Uygurlarda kadınlar, göçebe yaşamın gerektirdiği tüm etkinliklerin içinde yer alır, ata biner, savaşa gidebilirdi. Uygurların bayraklarında kadın ve erkek başı yer almaktadır (Can Tunalı, s:8).

Selçuklu döneminde Türk kadını erkeği ile hemen hemen her anlamda eşitliklere sahipti. Aile yapısı çoğunlukla İslamiyet öncesi Türk örf ve adetlerine göre sürmekteydi (Afet, s:58).

19. yüzyılda dağılıp sürecine giren Osmanlı İmparatorluğu'nda merkezi ve idari kentler gelişse de kırsal yerleşimlerin yaygınlığı aşikârdı. Böyle bir yapıda kadının toplumsal yaşama belli bir boyutta da olsa katılmasını içsel dinamikler değil, bir dış dinamik yani Batılılaşma süreci sağlamıştır. Berktaş bu süreçte kadının konumunu şöyle ifade etmektedir. Ekonomik baskılar, Batılılaşma etkisi, eğitim reformu ve özellikle de 1912–13 Balkan Savaşları ve sonrasında I. Dünya Savaşı gibi etkenlerin de zorlamasıyla kadınlar evlerinden çıkarak, kısmen de olsa kamusal yaşama girmeye başladılar (Berktaş, s:758).

Kadının toplumsal yaşamda, çağdaş bir yurttaş olarak yer alması amacıyla yönelik olarak gerçekleştirilenler bu çerçevede ele alınabilir. Cumhuriyet ilk olarak Medeni Hukuk ile kadını her alanda ikinci sınıf insan konumuna koyan şeri ve örfi düzenlemeleri kaldırdı. Medeni nikâhın yasallaşması, boşanmanın kurallara bağlanması ve eşit miras hakkı ile Türk kadını adım adım uygarlığa taşındı. Yine siyasal katılımında yer almayan kadına önce seçme ve sonra seçilme hakkının tanınması, kadının kamusal yaşama katılımını giderek artırmıştır (Kocacık, s:152).

1.3.2.TARİHSEL SÜREÇTE KADININ TÜRK TOPLUMUNDAKİ YERİ

Üretimin her aşamasına aktif bir biçimde katılan kadınlar, kalkınmanın olanaklarından yeterli pay alamadıkları gibi, yoksulluktan da dünyada en fazla etkilenenler arasında yer almaktadır. İşsizliğin yaygın, eğitim ve sağlık hizmetlerinin sınırlı ve dengesiz dağıldığı az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde kırsal alanlardaki kadının durumu, konumu ve sorunları

ise daha dikkat çekicidir. Kırsal alandaki kadın için üretim ve ev işlerinin birlikte yapılması, eğitim düzeyinin ve toplumsal statünün düşüklüğü, örgütlenmenin sağlanamaması, kısmi çalışma olanaklarının bulunmaması ve başta sosyal güvenlik olmak üzere çalışma yaşamı ile ilgili yasal mevzuattaki eksiklikler, önemli sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu grup içerisinde özellikle kadın işçiler yüklenmek durumunda kaldıkları sorumluluklarından dolayı, daha da ağır koşullarla karşı karşıyadır.

Anayasada düzenlenmiş olan sosyal devlet ilkesinin önemli bir sonucu da herkese çalışma özgürlüğü ve hakkının tanınmış olmasıdır. Anayasanın 48. ve 49. maddesinde düzenlenmiş olan bu sonuç, “herkes dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir.”, “çalışma herkesin hakkı ve ödevidir” şeklinde hükme bağlanmıştır. Bireylere çalışmayı bir hak ve aynı zamanda bir ödev olarak yükleyen Anayasanın bu hükmü aynı zamanda devlete de, “*çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alma*” görevini vermiştir. Anayasada çalışma hayatıyla ilgili olarak getirilen önemli bir düzenleme, “Çalışma şartları ve dinlenme hakkı” başlığı ile 50. maddede yer almaktadır. Anılan maddeye göre, “Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar. Dinlenmek, çalışanların hakkıdır. Ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve şartları kanunla düzenlenir” (www.kanunlar.com).

Özellikle kadın işçilerin iş ve çalışma şartları bakımından korunması gerektiğinin Anayasada teminat altına alınması, büyük önem taşımaktadır. Kadın işçilerin özel olarak korunması konusunda alınacak olan hukuki tedbirlerin asıl kaynağını Anayasanın bu hükmü oluşturmaktadır.

Karşılaşılan ve paylaşılan en önemli sorunlardan birincisi geçim derdi, düşük ücretler ve iş yaşamının diğer sorunlarıysa ikincisi; hem evde ve hem fabrikada çalışmanın getirdiği yüklerdir. Çoğunlukla da erkek işçiler, ev işlerini eşleriyle paylaşmadığı için bu yük kadınlar açısından daha da artmaktadır.

Yaşadıkları sorunları, kadınların çalışma yaşamını bir parça kolaylaştıran işyerinde kreş, çocuk emzirme saatleri, doğum öncesi ve sonrası izinler, eşit işe eşit ücret gibi taleplerle bir arada tartışma gündemlerine sokmak, arayışlarına güçlü bir sınıfsal yanıt olacaktır.

Geçmişten bugüne dünya tarihine baktığımızda kadınlar için aile hayatında siyasette iş dünyası ve eğitimde büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Kadınların oy kullanma hakkının olmaması, evli kadınların mal, mülk sahibi olamamaları, tıp, hukuk gibi meslekleri kadınların yapmasına izin olmaması ve erkeklerle aynı parayı kazanamamaları, kadınların üniversiteye kabul edilmemeleri gibi sorunlar yaşanmış ve aşılmaya çalışılmıştır. 1900'lü yıllardan sonra ise, birçok ülkede kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınmaya başlamıştır. Giderek kadınlar seçmen kitlesinin büyük çoğunluğunu oluşturmuş ve bununla birlikte siyasal iletişimde yer alan önemli konular içine girmiştir. Belediye başkanlığından valiliğe, devlet başkanlığından başbakanlığa, hatta cumhurbaşkanlığına kadar kadınlar siyaset sahnesinde yerini almayı başarmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kadın hakları alanında ulaştığı düzey sevindirici olsa da kadınlarımızın siyaset ve karar verme odaklarında edindikleri konum, bugün istenilen düzeyde değildir. Kadınlarımızın yalnızca karar verme süreçlerinde değil, ülkenin geleceğinin belirlenmesinde ve gelişme yolunda atılacak tüm adımlarda görev alması sağlanmalı, siyasal yaşamda da etkinlik alanı genişletilmelidir.

1.3.3.TÜRKİYE'DE KENTSEL YAŞAM VE KADIN

Cumhuriyet kurulduğunda çağdaş bir ulus devlet olgusuyla iç içe geçen kentsel yaşam son derece sınırlı ve sorunluydu. Cumhuriyet'in bu yapıyı dönüştürmede, Osmanlı gibi üstyapısal öğelerden hareket ettiği ancak bunu Batılılaşmacı değil, çağdaş, ulusalcı ve laik bir anlayışla gerçekleştirdiği görülmektedir. Nitekim Cumhuriyet'in çağdaşlaşma hedefinde, uygarlığı şekillendiren kentsel yaşam ilişkileri ve kadın olgusu önemli bir konumdadır. Bu bağlamda Cumhuriyet'in söyleminde kadın olgusunu şöyle özetlemek mümkündür: “Kadının kamusal kimliklere hak kazanması, özel alanda erkeklerle eşit haklara sahip olmasına paralel bir şekilde kuldan yurttaş olana dönüşüm süreci tamamlanacaktır” (Kıray, s:77).

Bunların dışında Millet Mektepleri, Halkevleri, Halkodaları ve Köy Enstitülerinin açılması, çağdaş toplum değerleri ile donanmış yurttaşları yaratmanın en yetkin uygulamalarını oluşturur (Yaraman, s:46).

Türkiye'de çarpık kentleşmenin en önemli göstergesi, gecekondu olgusudur. Ortaya çıkışı 1945'lere uzanan gecekondulaşma, tarımda pazara yönelik üretime geçişin görsel olarak hızlandığı ve kentteki nüfusun hızla artmasına karşılık çok yavaş bir sanayileşmenin

gerçekleştiği koşulların ürünüdür (İlkkaracan, s:90). Gecekondu ilk zamanlar kullanım değeri için yapılırken, sonradan değişim değeri için üretilerek alınıp satılan metalara dönüşmüş ve önemli bir rant merkezi haline gelmişlerdir (Işık, s:801). Gecekondu ile ilgili bir diğer nokta ise, kentlerdeki büyük imalat sektörlerinin yetersizliğinden dolayı, kente göçenlerin marjinal sektöre kaymalarıdır. Ayrıca başlangıçta altyapı ve üstyapı hizmetlerinden yoksun olan ve alt gelir düzeyindekilerin oturduğu gecekondu da, insanlar zamanla kendi kültürlerini üretmişlerdir. Gecekondu halkı hem kente özgü hem de kırsal kesime ilişkin kültürel özellikler taşıyan, ama tam olarak hiçbirine benzemeyen farklı bir kültür geliştirmişlerdir (Işık, s:56) Kentli köylülerin geliştirdiği bu kültür, onların sosyo-ekonomik ve siyasal ilişkilerine doğrudan yansımaktadır. Sonuçta da kentlerin kırsal alanlarını oluşturan gecekondu, kentle bütünleşmede sorunlu bir görünüm taşımakta yani bir başka tanımlamayla “bütünleşmemiş kentli nüfusu” (Tatlıdil, s:78) barındırmaktadırlar.

Kentsel yaşam deneyimi içinde elde edilen bir kültür birikimi olarak tanımlanabilen kentleşme (Demir, s:598) açısından sorunlu olan gecekondu da kadının konumu üzerinde önemle durulması gereken bir durum gösterir. Gecekondu kadınlar, kentli kadınlara göre gerek ev-içi, gerekse de kentsel yaşam ilişkilerinde pek çok eşitsizlikle karşı karşıyadırlar. Ayrıca gecekondu alanlarındaki yaşam mücadelesinde kadınlar, özellikle bu alanlardaki altyapısal sorunları ve çevrelerinin neden olduğu zorlukları erkeklerden daha yoğun yaşamaktadırlar

Wedel’in gecekondu kadınlar üzerine yaptığı çalışma bu bağlamda önemlidir. Wedel, kadınları kamusal yani kentsel yaşamdan dışlayan sosyo-kültürel etkenleri dört şekilde ele almaktadır: eğitim, iş bulma imkânı, özgüven eksikliği, toplumsal baskı ve denetim. Gecekondu kadınının eğitimi düşük düzeydedir. Eğitim düzeyinin düşüklüğü, doğal olarak bir meslek edinme ve de iş bulma olanaklarını oldukça sınırlamaktadır. Bu durum kadınların ekonomik özgürlüğe kavuşmasını engelleyerek, onları ev-içi özel yaşam alanında edilgin bir konuma itmektedir. Ayrıca eğitim ve deneyim düzeyinin düşüklüğünden dolayı kadınlar, kendilerine çok az güvenmektedirler. Özgüven eksikliği kadınların gizil güçlerini ortaya çıkarmalarında ve kendilerini ifade etmelerinde en büyük engeli oluşturur. Kadınların kentsel yaşama katılmasını kısıtlayan bir diğer unsur da toplumsal baskı ve denetimdir. Cemaat kültürünün yaygın olduğu bu alanlarda kadınların mekânsal hareketliliğini sınırlandırması, onların yeni ilişki ve deneyimleri paylaşmasını yani sosyalizasyonunu olanaklı kılamamaktadır (Wedel,s:45).

Kadının kent yaşamına katılmasını kısıtlayan koşulların bir yansıması olarak düşünebileceğimiz, kadınının psiko-sosyal kimliği ile ilgili Kocacık, önemli bir noktaya değinir. Kadının toplumda yalnız evlilikle sosyo-ekonomik güvenceye sahip olacağı görüşü hala yaygın bir kabul görmektedir. Böyle bir görüş kadının psiko-sosyal kimliğinin oluşmasında son derece etkili olmakta ve bazen de kadını cinsel kimlik bunalımı içerisine sokarak, cinsler arasındaki ilişkileri zedeleyebilmektedir (Kocacık, s:782).

2. BÖLÜM: ARAŞTIRMA VE BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. YÖNTEM

Göç sürecinde kadının aile içindeki konumunu ele alan bu çalışmada Diyarbakır il merkezinde farklı tarihlerde göç almış olan iki semt (Bağlar ve Bennusen) evren olarak seçilmiş, her iki semtte de tesadüfî örnekleme yoluyla oluşturulmuş 70'er kişilik gruplara anket uygulanmış, yanı sıra gözlem, görüşme ve odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Dolayısıyla ver toplamak üzere farklı teknikler uygulanmıştır.

2.2.ARAŞTIRMA BÖLGELERİNİN TANITILMASI: BAĞLAR VE BENNUSEN

Bağlar semti Diyarbakır ilinin göçlerle oluşmuş bir yerleşimdir. 1980 öncesinde boş bir arazi görünümü arz ederken 1980 sonrası aldığı yoğun göçlerle kalabalık bir yerleşim alanı haline gelmiştir. Bağlar'ın nüfusu son sayım sonuçları itibariyle 301.845 olarak belirtilmektedir. 12 mahalleden oluşan Bağlar semti gecekondulaşmanın ve kaçak yapılaşmanın çok yoğun yaşandığı bir yer özelliği taşımaktadır. Bu yoğun nüfusu ile Bağlar 1980 sonrasında ayrı bir belediyeye dönüşmüştür. Bağlar, şehrin modern bölgelerine-mahallelerine yakın olması nedeniyle göçmenler açısından "geçiş alanı" özelliği taşımaktadır. Aşamalı ya da atlamalı göçlere bu yönüyle örnek oluşturmaktadır. Bağlar'da yaşayanlar kente uyum sürecini tamamlayıp kentin daha modern olan semtlerine taşınmayı tercih etmektedirler. Bu anlamda kırla kent arasında bir köprü görevi görmektedir. Öte yandan Bağlar'ın eski tarihli göçmenlerden oluşması nedeniyle bireylerde "kentli davranış" kalıplarının diğer bölgeye (Bennusen) göre daha sık görüldüğü söylenebilir.

Bennusen, şehrin en dış kısmında yer almaktadır. Bennusen adının gelişine ilişkin şöyle bir belirleme yapılmaktadır: Bennusen, adını Diyarbakır'ın ünlü Evlibeden Burcu'nun yapımı sırasında almıştır. Efsaneye göre hükümdarın emri üzerine Evlibedenin yapımını mimar İbrahim, Yedi Kardeş Burcu'nun yapımını da oğlu Yahya üstlenir. Baba-oğul aynı gün işe başlarlar ve bir yıl sonra aynı gün eserlerini bitirirler. Her iki Burçta birbirinden güzel olmuştur. Ancak bu görüntüler her iki ustayı da tatmin etmez, birbirlerinin eserlerini övmeye başlarlar. Önce baba İbrahim karşı burçtan seslenir; 'Seninki daha güzel olmuş' diye. Kendi yaptığı burcun üzerinde babasını eserini hayranlıkla seyreden Yahya avazı çıktığı kadar bağırır; 'Hayır, seninki daha güzel olmuş' diye. Karşılıklı bağışmaların sonunda baba İbrahim 'Ya Allah' deyip kendisini burçtan aşağıya atar. Onu gören oğlu Yahya da üzüntüsünden kahrolarak kendisini

aşağıya bırakır. İkisi de kayalara çarpa çarpa can verirler. Bu olaydan sonra burçlara ve vadiye Ben-ü Sen adı verilmiştir (Tan, s:204). Bennusen özellikle 1993 sonrası aldığı yoğun göçlerle adeta gecekondü cennetine dönüşmüştür. Kentte kalış süresi dikkate alındığında Bennusen semti ahalisinin Bağlar semtine göre, kente uyum sürecinde daha geride olduğu gözlemlenmektedir. Bennusen’de yaşayanlar henüz kırsal yaşamın etkilerini sürdürmektedirler. Burada yaşayanların kent ve kır yaşamı arasında kalmış oldukları ve Bağlar’daki altlamalı göçten farklı olarak daha çok kırsal alana yakın yerlerde yaşamayı tercih ettikleri görülmektedir. Bennusen’in son sayımlara göre nüfusu 297.131 olarak belirtilmektedir.

Her iki semte birlikte bakıldığında geleneksel aile yapısının devam ettiği ancak bireylerin kendi imkânlarıyla bağlantılı olarak, imkânları ölçüsünde kendi farkındalıklarına vardıkları görülmektedir (nüfus bilgileri: www.diyarbakirbelediyesi.com).

2.3 BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo1.A (Bağlar) Eğitim durumu

Eğitim	Sayı	Yüzde
Okur-yazar	11	%15,7
Okur-yazar değil	22	%31,4
İlkokul mezunu	32	%45,7
Ortaokul mezunu	5	%7,1
Lise mezunu		
Yüksek okul mezunu		
Üniversite mezunu		
Toplam	70	%100

Tablo1.A (Bennusen) Eğitim durumu

Eğitim	Sayı	Yüzde
Okur-yazar	27	%38,6
Okur-yazar değil	31	%44,3
İlkokul mezunu	11	%15,7
Ortaokul mezunu	1	%1,4
Lise mezunu		
Yüksek okul mezunu		
Üniversite mezunu		
Toplam	70	%100

Bağlar'ın 1980 öncesi göç almış olması, burada yaşayanların kent imkanlarından yararlanma anlamında eğitim fırsatlarını değerlendirmiş olduklarını göstermektedir. Bennusen tam anlamıyla gecekondulaşma yapılaşması olarak görünmekte, Bağlara'a göre daha düşük bir eğitim düzeyi ortaya çıkmaktadır. Burada okuryazar olmayanların

oranı %44,3'dür. Bennusen de ilkokul mezunlarının oranı %15,7 iken Bağlarda ilkokul mezunlarının oranı %45,7'dir. Eğitim oranı olarak iki semt arasındaki benzerlik her ikisinde de eğitim oranının oldukça düşük olması ve en uzun eğitim görenin de ortaokul mezunu olmasıdır.

Tablo.2.A (Bağlar) Yaş

Yaş	Sayı	Yüzde
15–25	6	%8,6
26–35	35	%50,0
36–45	21	%30,0
45 ve üstü	8	%11,4
Toplam	70	%100

Tablo.2.B (Bennusen) Yaş

Yaş	Sayı	Yüzde
15–25	2	%2,9
26–35	22	%31,4
36–45	34	%48,6
45 ve üstü	12	%17,1
Toplam	70	%100

Bağlar'da yaş ortalaması 26–35 iken Bennusen'de 36-44'tür. Bağlar'da eğitim düzeyinin yüksek oluşu bu genç nüfusun çokluğu ile açıklanabilir. Daha genç yaşta kilerin, bulabildikleri ölçüde eğitim imkânlarından yararlanmaları mümkün olabilmektedir.

Tablo.3.A (Bağlar) Medeni durum

Medeni durum	Sayı	Yüzde
Bekâr		
Evli	59	%84,3
Dul	11	%15,7
Ayrı		
Boşanmış		
Toplam	70	%100

Tablo.3.B (Bennusen)Medeni durum

Medeni durum	Sayı	Yüzde
Bekâr		
Evli	64	%91,4
Dul	6	%8,6
Ayrı		
Boşanmış		
Toplam	70	%100

Bennusen ve Bağlarda araştırma evli kadınlar üzerine yapılmıştır. Araştırmaya katılan kadınlar Bağlar'da %84,3 evli, %15,7 dul; Bennusen'de ise %91,4 evli, %8,6 duldur.

Tablo.4.A (Bağlar) Eşin eğitim durumu

Eğitim	Sayı	Yüzde
Okur-yazar	1	%1,4
Okur-yazar değil	5	%7,1
İlkokul mezunu	46	%65,7
Ortaokul mezunu	14	%20,0
Lise mezunu	4	%5,7
Yüksek okul mezunu		
Üniversite mezunu		
Toplam	70	%100

Tablo.4.B (Bennusen)Eşin eğitim durumu

Eğitim	Sayı	Yüzde
Okur-yazar	4	%5,7
Okur-yazar değil	13	%18,6
İlkokul mezunu	49	%70,0
Ortaokul mezunu	2	%2,9
Lise mezunu	2	%2,9
Yüksek okul mezunu		
Üniversite mezunu		
Toplam	70	%100

Her iki semtte de eşlerin eğitim düzeyi çoğunlukla ilkokuldur.. Ancak Bağlar'da ortaokul mezunu olan eş sayısı Bennusen'e göre %16,1 fazladır. Burada asıl belirleyici olan ortaokul mezunlarıdır. Her iki semt ortaokul bazında kıyaslanırsa Bağların Bennusen'e göre yaklaşık 7 kat daha fazla ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Göç tarihin eskiliği, kentin sağladığı özellikle eğitim imkânlarından daha fazla yararlanma fırsatı sunmaktadır. Bu nedenle Bağlar'da yaşayanların şehre daha önce gelmiş olmaları onların bu şekilde eğitim imkânlarından daha fazla yararlanabildikleri biçimde düşünülebilir.

Tablo.5.A (Bağlar)Eş seçme durumu

Eşinizi seçme biçiminiz	Sayı	Yüzde
Ailem karar verdi	26	%37,1
Ben karar verdim	4	%5,7
Görücü usulüyle oldu ama benim de fikrim alındı	39	%55,7
Kaçarak evlendim	1	%1,4
Toplam	70	%100

Tablo.5.B (Bennusen)Eş seçme durumu

Eşinizi seçme biçiminiz	Sayı	Yüzde
Ailem karar verdi	42	%60,0
Ben karar verdim	2	%2,9
Görücü usulüyle oldu ama benim de fikrim alındı	26	%37,1
Kaçarak evlendim		
Toplam	70	%100

Ankete katılan kadınların eş seçme biçimleri Bağlar'da 'görücü usulüyle ancak kendi fikri de alınarak' biçiminde yoğunlaşırken Bennusen'de 'ailem karar verdi' biçiminde yoğunlaşmaktadır. Kentte kalış süresi dikkate alınarak değerlendirildiğinde evlenme biçiminde, biraz da kente özgü/modern denebilecek davranış kalıplarının etkili olduğu söylenebilir.

Tablo.6.A (Bağlar)Nikah şekli

Nikâh şekli	Sayı	Yüzde
Resmi nikâh		
İmam nikâhı		
Her ikisi birden	70	%100
Nikâh yok		
Diğer		
Toplam	70	%100

Tablo.6.B (Bennusen)Nikah şekli

Nikâh şekli	Sayı	Yüzde
Resmi nikâh		
İmam nikâhı		
Her ikisi birden	70	%100,0
Nikâh yok		
Diğer		
Toplam	70	%100

Her iki semtte de evlilik resmi ve dini her iki nikâh türünü kapsamaktadır. Hem kurumsal hem de geleneksel anlamda nikâh biçiminin yaygın olduğu görülmektedir.

Tablo.7.A (Bağlar)Evlenme zamanı

Ne zaman evlendiniz	Sayı	Yüzde
Göç etmeden önce	61	%87,1
Göç ettikten sonra	9	%12,9
Toplam	70	%100

Tablo.7.B (Bennusen)Evlenme zamanı

Ne zaman evlendiniz	Sayı	Yüzde
Göç etmeden önce	69	%98,6
Göç ettikten sonra	1	%1,4
Toplam	70	%100

İki semtte de anketin uygulandığı kadınlar genelde kente göç etmeden önce evlendiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum bir taraftan küçük yaşta evlenmeyi

çağrıştırırken diğer taraftan göç kararının birlikte alınmasına ilişkin bir tahmin yaratmaktadır.

Tablo.8.A (Bağlar) Eşinizle akrabalığınız var mı?

Eşinizle akrabalığınız var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	23	%32,9
Hayır	47	%67,1
Toplam	70	%100

Tablo.8.B (Bennusen)Eşinizle akrabalığınız var mı?

Eşinizle akrabalığınız var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	29	%41,4
Hayır	41	%58,6
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen'deki kadınlara akraba evliliği yapıp yapmadıklarını sorduğumuzda çoğunluk akraba evliliği yapmadığını belirtirken, azımsanmayacak bir kesim de akraba evliliği yaptığını söylemiştir. Yaygın bir bilgiyle kırsal alanda mal bölüşümü, başlık parası gibi sıkıntılar yaşamak istemeyen aileler genellikle kızlarını yakın akrabalarıyla evlendirmektedir; aile büyüklerinin kızların genellikle dışardan evlilik yapmasına karşı çıktığı görülmektedir.

Tablo.9.A (Bağlar) Eşlerin akrabalık durumu

Akrabalık derecesi	Sayı	Yüzde
Amcaoğlu	18	%25,7
Dayıoğlu	2	%2,9
Teyze oğlu	1	%1,2
Halaoğlu	2	%2,9
Kardeş torunu		
Akraba olmayan	47	%67,1
Toplam	70	%100

Tablo.9.B (Bennusen) Eşlerin akrabalık durumu

Akrabalık derecesi	Sayı	Yüzde
Amcaoğlu	15	%21,4
Dayıoğlu	5	%7,1
Teyze oğlu	8	11,4
Halaoğlu	2	%2,9
Kardeş torunu		
Akraba olmayan	40	%57,1
Toplam	70	%100

Hem Bağlar hem de Bennusen’de akraba evliliklerinde genellikle amcaoğlu ile akraba evliliği yapıldığı görülmektedir.

Tablo.10.A (Bağlar)Çocuk sayısı

Kaç çocuğunuz var	Sayı	Yüzde
Çocuğum yok	2	%2,9
1-3	10	%14,3
4-6	35	%50,0
7-9	18	%25,7
10 ve üstü	5	%7,1
Toplam	70	%100

Tablo.10.B (Bennusen)Çocuk sayısı

Kaç çocuğunuz var	Sayı	Yüzde
Çocuğum yok	1	%1,4
1-3	11	%15,7
4-6	31	%44,3
7-9	23	%32,9
10 ve üstü	4	%5,7
Toplam	70	%100

Her iki semtte de çocuk sayıları 4-6 arasında yoğunlaşmaktadır. Bu durum, çocuk konusunda geleneksel yaklaşımların sürdüğünü göstermektedir: Çok çocuk güctür, çok çocuk kadın için varlık nedenidir vb.

Tablo.11.A (Bağlar) Eşin iş durumu

Eşinizin işi nedir	Sayı	Yüzde
İşçi	34	%48,6
İşsiz	11	%15,7
Memur	5	%7,1
Marjinal işler	9	%12,9
Ücretli işçi	10	%14,3
Başka	1	%1,4
Toplam	70	%100

Tablo.11.B (Bennusen)Eşin iş durumu

Eşinizin işi nedir	Sayı	Yüzde
İşçi	19	%27,1
İşsiz	28	%40,1
Memur	4	%5,7
Marjinal işler	11	%15,7
Ücretli işçi	4	%5,7
Başka	4	%5,7
Toplam	70	%100

Bağlar'da eşler çoğunlukla 'işçi' iken Bennusen'de eşler çoğunlukla 'işsiz'dirler. Bu durumu göç tarihi ile açıklamak anlamlı görünmektedir. Eski göç alan yerde 'iş' tanımlanabilir imkân yaratırken henüz kırsal izler taşıyan Bennusen'de bu durum söz konusu değildir.

Tablo.12.A. (Bağlar)Ücretli olarak çalışıyor musunuz?

Ücretli olarak çalışıyor musunuz?	Sayı	Yüzde
Evet	7	%10,0
Hayır	63	%70,0
Toplam	70	%100

Tablo.12.B (Bennusen) Ücretli olarak çalışıyor musunuz?

Ücretli olarak çalışıyor musunuz?	Sayı	Yüzde
Evet	1	%1,4
Hayır	69	%98,6
Toplam	70	%100

Her iki semtte de ücretli çalışan kadın sayısı çok azdır, büyük çoğunluk bunun dışındadır. Kente kalış süresi dikkate alındığında Bağlar'daki kadınların Bennusen'deki kadınlara göre çalışma hayatında daha çok yer aldıkları görülmektedir.

Tablo.13A (Bağlar) İşin tanımı

Ücretli olarak bir işte çalışıyorsanız işin tanımı	Sayı	Yüzde
İşçi	2	%2,9
Memur	1	%1,4
Tarım işçisi		
Marjinal işler		
Başka	5	%7,1
Bir işte çalışmayanlar	62	%88,6
Toplam	70	%100

Tablo.13.B (Bennusen) İşin tanımı

Ücretli olarak bir işte çalışıyorsanız işin tanımı	Sayı	Yüzde
İşçi		
Memur		
Tarım işçisi		
Marjinal işler		
Başka	1	%1,4
Bir işte çalışmayanlar	69	%98,6
Toplam	70	%100

Sadece Bağlar'da 3 kadının tanımlanmış bir iş içinde oldukları görülmektedir. Kente kalış süresinin uzunluğunun, bu fırsatı yaratmış olacağı düşünülebilir.

Tablo.14 .A (Bağlar)Evde gelir getirici bir uğraşınız var mı?

Evde gelir getirici bir uğraşınız var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	9	%12,9
Hayır	61	%87,1
Toplam	70	%100

Tablo.14.B (Bennusen) Evde gelir getirici bir uğraşınız var mı?

Evde gelir getirici bir uğraşınız var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	10	%14,3
Hayır	60	%85,7
Toplam	70	%100

Tablo.15 .A (Bağlar)Evde yaptığımız işin tanımı

Cevabınız evet ise ne iş yapıyorsunuz	Sayı	Yüzde
Çocuk bakımı	3	%4,3
Oya, dikiş, nakış, örgü vb.	6	%8,6
Halı-kilim dokumak		
Sanayi sektörü için parça başı üretim		
Süs eşyası vb üretmek		
Diğer		
Bir işle uğraşmayanlar	61	%87,1
Toplam	70	%100

Tablo.15.B (Bennusen) Evde yaptığınız işin tanımı

Cevabınız evet ise ne iş yapıyorsunuz	Sayı	Yüzde
Çocuk bakımı		
Oya, dikiş, nakış, örgü vb.	2	%2,9
Halı-kilim dokumak		
Sanayi sektörü için parça başı üretim		
Süs eşyası vb üretmek		
Diğer	8	%11,4
Bir işle uğraşmayanlar	60	%85,7
Toplam	70	%100

Tablo 14 ve tablo 15 birlikte değerlendirildiğinde şunlar söylenebilir: Her iki semtte de 'çoğunlukla' kadınların evde gelir getirici bir işle uğraşmadıkları görülmektedir. Gelir getirici uğraşı olan az bir kısım da evin bahçesinde hayvan yetiştirmek, küçük tarımsal faaliyetlerde bulunmak veya evde çocuk bakmak; oya, dikiş-nakış, örgü vb. faaliyetlerde bulunmaktadır.

Tablo.16 .A (Bağlar)Kazancın değerlendirilme biçimi

Bir gelirin varsa kazandığınız parayı nasıl değerlendiriyorsunuz	Sayı	Yüzde
Kendi ihtiyaçlarımı karşılamak için kullanıyorum		
Eşime veriyorum		
Bir miktarını alıp gerisini evin ihtiyaçları için kullanıyorum	16	%22,9
Cevap vermeyenler	54	%77,1
Toplam	70	%100

Tablo.16.B (Bennusen) Kazancın değerlendirilme biçimi

Bir gelirinizi varsa kazandığınız parayı nasıl değerlendiriyorsunuz	Sayı	Yüzde
Kendi ihtiyaçlarımı karşılamak için kullanıyorum	1	%1,4
Eşime veriyorum	9	%12,9
Bir miktarını alıp gerisini evin ihtiyaçları için kullanıyorum	1	%1,4
Cevap vermeyenler	59	%84,3
Toplam	70	%100

Bağlar'daki kadınların kazandıkları parayı yönetme konusunda 'kendileri' karar verirken Bennusen'dekiler doğrudan eşin yönetimine bırakmaktadırlar. Bu davranışın da 'kişisel bir karar' olabileceği düşünülse de genelde alışkanlıkların, parayı erkeğin idare etmesi düşüncesi doğrultusunda yerleştiğinin göstergesi sayılabilir. Öte yandan bunu kentte kalış süresinin, kentli davranış kalıplarının yerleşmesinin etkisiyle olduğu biçiminde değerlendirmek de mümkündür.

Tablo.17.A (Bağlar)Aile yapısındaki değişikliğin anlamı

Köyden buraya gelince aile yapınız küçülmüşse sizin için taşıdığı anlam nedir	Sayı	Yüzde
Büyüklerden kurtuldum	34	%48,6
Daha çok söz sahibiyim		
Değişiklik olmadı	36	%51,4
Ailem küçüldü		
Köy daha iyi idi		
Toplam	70	%100

Tablo.17.B (Bennusen) Aile yapısındaki değişikliğin anlamı

Köyden buraya gelince aile yapınız küçülmüşse sizin için taşıdığı anlam nedir	Sayı	Yüzde
Büyüklerden kurtuldum	30	%42,9
Daha çok söz sahibiyim		
Değişiklik olmadı	37	%52,9
Ailem küçüldü	2	%2,9
Köy daha iyi idi	1	%1,4
Toplam	70	%100

İki semtte de kadınlar köyden kente göç ettiklerinden sonra çok fazla değişikliğin olmadığını, genel anlamda değişikliğin büyüklerden kurtulmak açısından kendini gösterdiğini söylemektedirler. Bağlardaki %48,6'lık bir dilim göç ettikten sonra büyüklerin köyde kaldığını bunun için ev ile ilgili kararlarda ve daha rahat yaşam sürme konusunda çok fazla sıkıntı yaşamadıklarını, Bennusen'deki kadınların %52,9'luk kısmında aile yapısında bir değişiklik olmadığını belirtmiştir. Kadınlar aile büyüklerini kendi kararlarını alma konusunda kendilerine engel olarak görmektedirler.

Tablo.18.A (Bağlar) Eşya alımındaki karar

Eve yeni bir eşya alınacağına buna kim karar verir	Sayı	Yüzde
Ben tek başıma karar veririm	7	%10,0
Eşim karar verir	7	%10,0
Eşimle birlikte karar veririz	34	%48,6
Evdeki büyükler karar verir	22	%31,4
Toplam	70	%100

Tablo.18.B (Bennusen) Eşya alınmadaki karar

Eve yeni bir eşya alınacağına buna kim karar verir	Sayı	Yüzde
Ben tek başıma karar veririm	6	%8,6
Eşim karar verir	15	%19,4
Eşimle birlikte karar veririz	36	%51,4
Evdeki büyükler karar verir	13	%18,6
Toplam	70	%100

Eve yeni bir eşya alınacağı zaman kadınlar genelde karı ve kocanın birlikte karar vermesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Ancak uygulamada ise erkeklerin ya da büyüklerin aldığı kararların etkili olduğu görülmektedir.

Tablo.19.A (Bağlar)Kente geliş yılı

Buraya ne zaman geldiniz	Sayı	Yüzde
1975 ve öncesi		
1976–1980		
1981–1985	13	%18,6
1986–1990	56	%80,0
1991–1995	1	%1,4
1996 ve sonrası		
Toplam	70	%100

Tablo.19.B (Bennusen) Kente geliş yılı

Buraya ne zaman geldiniz	Sayı	Yüzde
1975 ve öncesi		
1976–1980		
1981–1985		
1986–1990		
1991–1995	34	%48,6
1996 ve sonrası	36	%51,4
Toplam	70	%100

Göç ediş tarihlerine bakıldığında Bağlar 1986–1990 arası yoğunlaşırken Bennuse 1990 sonrası yoğunlaşmaktadır. Bağlar’a göç 1990’dan sonra durmuş ancak Bennusen 1990’dan sonra göç almaya başlamıştır. Bu tarihler aynı zamanda göçlerle oluşan yerleşimlerin de tarihçesini ortaya koymaktadır.

Tablo.20.A (Bağlar) Göç kararının alımı

Göç kararını kim aldı	Sayı	Yüzde
Eşim	7	%10,0
Ben	3	%4,3
Eşim ve ben birlikte	35	%50,0
Aile büyükleri	25	%35,7
Toplam	70	%100

Tablo.20.B (Bennusen) Göç kararının alımı

Göç kararını kim aldı	Sayı	Yüzde
Eşim	16	%22,9
Ben		
Eşim ve ben birlikte	36	%51,4
Aile büyükleri	18	%25,7
Toplam	70	%100

Her iki semtte de göç kararını eşlerin birlikte aldığı görülmektedir. Yanı sıra aile büyüklerinin kararı da etkili biçimde yer almaktadır. Dikkat çeken bir durum olarak, Bağlar'da 3 kadının tek başına göç kararını almış olması görülmektedir. Bu kadınlar kırsal alanda 'ağa' diye bilinen ve ekonomik yönü güçlü olan kişilerin çocuklarıdır ve anne baba aileleri göçmüş olduğu için kendi ailelerinin göçüne de (ana-baba etkisiyle) kendileri karar vermişlerdir.

Tablo.21.A (Bağlar)Göç sebebi

Göçmenizdeki en önemli sebep neydi	Sayı	Yüzde
Çocukların eğitimi		
Sosyal imkânların yetersizliği		
Sağlık imkânların yetersizliği		
Güvenlik sorunu, kan davası	3	%4,3
Geçim sıkıntısı	65	%92,9
İşsizlik	1	%1,4
Geniş aile yapısından kurtulmak		
Başka	1	%1,4
Toplam	70	%100

Tablo.21.B (Bennusen) Göç sebebi

Göçmenizdeki en önemli sebep neydi	Sayı	Yüzde
Çocukların eğitimi		
Sosyal imkânların yetersizliği		
Sağlık imkânların yetersizliği		
Güvenlik sorunu, kan davası	10	%14,3
Geçim sıkıntısı	58	%82,9
İşsizlik	1	%1,4
Geniş aile yapısından kurtulmak		
Başka	1	%1,4
Toplam	70	%100

İki semte de baktığımızda göç kararı alma konusundaki en önemli etkenin 'geçim sıkıntısı' olduğunu görmekteyiz. Kıray'ın da belirttiği gibi 1950'li yıllardan sonra miras yoluyla toprağın bölünmesi, sulama sorunları, tarımda makineleşme gibi sebeplerle kırsal yaşamdaki işsizlik yoğun bir şekilde kendini göstermeye başlamıştır. Bu durum da geçim sıkıntısına yol açmaktadır. Bağlar ve Bennusen'e gelen aileler kent merkezine göç etmelerindeki en önemli kararın işsizlik olduğunu, kırdaki yaşam şartlarının ağırlaşması sonucu geçim sıkıntısı nedeniyle kent merkezine göç etmek zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bennusen'de, özellikle 1990 sonrası artan terör olayların da göçe yol açtığı ifade edilmektedir.

Tablo.22.A (Bağlar)Kız mı erkek mi çocuğunun okutulması önceliği

Hangi çocuğunuzun okutulmasına öncelik verirsiniz	Sayı	Yüzde
Erkek	22	%31,4
Kız	7	%10,0
Her ikisi birden	41	%58,6
Toplam	70	%100

Tablo.22.B (Bennusen) Kız mı erkek mi çocuğunun okutulması önceliği

Hangi çocuğunuzun okutulmasına öncelik verirsiniz	Sayı	Yüzde
Erkek	19	%27,1
Kız	3	%4,3
Her ikisi birden	48	%68,6
Toplam	70	%100

Tablolarda görüldüğü gibi her iki semtte de kadınlar hem kız hem de erkek çocuklarının okutulması gerektiğini vurgulamışlardır

Tablo.23.A (Bağlar)Kız veya erkek çocuğunu öncelikli okutulma sebebi

Neden	Sayı	Yüzde
Evin geçimi için	20	%28,6
Toplumda doğru olan bu		
Kızın okumasına gerek yok	2	%2,9
Kız okumalı kimseye muhtaç olmamalı	7	%10,0
Eşittir	41	%58,6
Toplam	70	%100

Tablo.23.B (Bennusen) Kız veya erkek çocuğunu öncelikli okutulma sebebi

Neden	Sayı	Yüzde
Evin geçimi için	15	%21,4
Toplumda doğru olan bu		
Kızın okumasına gerek yok	4	%5,7
Kız okumalı kimseye muhtaç olmamalı	3	%4,3
Eşittir	48	%68,6
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen’de kadınlar erkek ve kız çocuklarının eşit olduğunu düşündükleri için her iki çocuğun da okuması gerektiğini vurgulamışlardır. Kız çocukları okumalıdır diyenlerin sebeplerine baktığımızda ise kız çocuğunun okumasını ve ilerde kimseye muhtaç olmaması gerektiğini söylemişlerdir. Erkek çocuğunun okuması gereklidir diyenlerin sebeplerine baktığımızda ise; erkek çocuğun ilerde aile reisi olacağı, bir aileyi geçindirmekle sorumlu olacağı düşünüldüğünde erkek çocuğun okuması daha iyi olur demişlerdir.

Tablo.24.A (Bağlar)Kuma fikrine bakış açısı

Kuma fikrine nasıl bakıyorsunuz	Sayı	Yüzde
Kesinlikle karşıyım	69	%98,6
Karşıyım		
Belli durumlarda olabilir	1	%1,4
Toplam	70	%100

Tablo.24.B (Bennusen) Kuma fikrine bakış açısı

Kuma fikrine nasıl bakıyorsunuz	Sayı	Yüzde
Kesinlikle karşıyım	69	%98,6
Karşıyım		
Belli durumlarda olabilir	1	%1,4
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen'deki kadınlar kuma fikrine tamamen karşı çıkmaktadırlar. Her iki semtten de belli durumlarda olabilir görüşünü beyan eden birer kişi çıkmıştır. Belli durumlarda kuma olabilir diye fikir bildiren kadınlar kumanın, kadının çocuk dünyaya getirememesi durumunda normal karşılanabileceğini söylemektedirler.

Tablo.25.A (Bağlar) Kararlarda sözün geçerliliği

Evde alınan kararlarda kimin sözü geçerlidir	Sayı	Yüzde
Eşim	7	%10,0
Ben	7	%10,0
Ben ve eşim birlikte	35	%50,0
Aile büyükleri	21	%30,0
Ortaklaşa		
Toplam	70	%100

Tablo.25.B (Bennusen) Kararlarda sözün geçerliliği

Evde alınan kararlarda kimin sözü geçerlidir	Sayı	Yüzde
Eşim	17	%24,3
Ben	7	%10,0
Ben ve eşim birlikte	33	%47,1
Aile büyükleri	13	%18,6
Ortaklaşa		
Toplam	70	%100

Evde alınan kararlarda kimin sözü geçerli sorusuna baktığımızda ise yine kadın ve erkeğin eşitliği görülmektedir. Kadın eşiyile birlikte karar aldığını dile getirmekte ancak erkeğin alınan kararlarda kadından daha çok egemen olduğunu da vurgulamaktadır. Bunun yanında erkeğin ve aile büyüklerinin alınan kararlarda ne kadar etkili olduğu da ortaya çıkmaktadır. Bağlar ve Bennusen’de yedi kişi alınan kararlarda kendi söz sahipliklerinden bahsetmektedir. Yedi kişinin oluşturduğu %10’luk dilim, önemsenebilecek durumdadır.

Tablo.26.A (Bağlar)Çocuklarla ilgili kararlarda sözün geçerliliği

Çocuklarınızla ilgili kararlarda kimin sözü geçerlidir	Sayı	Yüzde
Eşim	16	%22,9
Ben	4	%5,7
Ben ve eşim birlikte	37	%52,9
Çocuğumun kendisi	12	%17,1
Aile büyükleri	1	%1,4
Ortaklaşa		
Toplam	70	%100

Tablo.26.B (Bennusen) Çocuklarla ilgili kararlarda sözün geçerliliği

Çocuklarınızla ilgili kararlarda kimin sözü geçerlidir	Sayı	Yüzde
Eşim	20	%28,6
Ben	6	%8,6
Ben ve eşim birlikte	31	%44,3
Çocuğumun kendisi	8	%11,4
Aile büyükleri	5	%7,1
Ortaklaşa		
Toplam	70	%100

Çocuklarla ilgili kararlarda her iki semtte de kadın ve erkeğin birlikte karar aldığı görülmektedir. Ancak hemen arkasından ‘babanın’ çocuklarla ilgili kararlarda etkin olduğu görülmektedir. Çocukların kendileriyle ilgili karar alma hususuna baktığımızda ise Bağlardaki çocukların Bennusen’deki çocuklara göre kendi kararlarını kendileri alma konusunda daha özgür oldukları düşünülebilir.

Tablo.27.A (Bağlar)Kente göç aile içi kararlarda etkili oldu mu?

Kente göç etmeniz aile içi kararlara katılmanızda etkili oldu mu?	Sayı	Yüzde
Evet	45	%64,3
Hayır	25	%35,7
Toplam	70	%100

Tablo.27.B (Bennusen) Kente göç aile içi kararlarda etkili oldu mu?

Kente göç etmeniz aile içi kararlara katılmanızda etkili oldu mu?	Sayı	Yüzde
Evet	44	%62,9
Hayır	26	%37,1
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen'e baktığımızda kente göçtükten sonra kadınlar aile içi kararlarda söz sahibi olduklarını söylemişlerdir. Kırsal alandaki yaşamda kadınlar kendilerine söz hakkı verilmediğini şehre geldikten sonra aile içinde biraz da olsun söz sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo.28.A (Bağlar) Kente göç çocuklarınızla ilgili kararlara katılımınızı sağladı mı?

Kente göç etmek çocuklarınızla ilgili kararlara katılımınız da etkili oldu mu	Sayı	Yüzde
Evet	45	%64,3
Hayır	25	%35,7
Toplam	70	%100

Tablo.28.B (Bennusen) Kente göç çocuklarınızla ilgili kararlara katılımınızı sağladı mı?

Kente göç etmek çocuklarınızla ilgili kararlara katılımınız da etkili oldu mu	Sayı	Yüzde
Evet	43	%61,4
Hayır	27	%38,6
Toplam	70	%100

Kadınlar aile içi kararlarda etkili oldukları kadar çocuklarıyla ilgili konularda da söz sahibi olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 26 A,B; Tablo 27 A,B ve Tablo 28 A,B birlikte değerlendirildiğinde şöyle bir yorum yapılabilir: Her iki semte de kadınlar kente göçtükten sonra aile içi kararlara katılabildiklerini önemli bir oranda belirtmişlerdir. Ancak böyle olmadığını belirtenler özellikle çocuklarla ilgili konularda erkeğin etkinliğini ortaya koymaktadır.

Tablo.29.A (Bağlar)Kır kent yaşamı arasında fark var mı?

Kırdaki yaşamınızla kentteki yaşamınız arasında fark var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	45	%64,3
Hayır	25	%35,7
Toplam	70	%100

Tablo.29.B (Bennusen) Kır kent yaşamı arasında fark var mı?

Kırdaki yaşamınızla kentteki yaşamınız arasında fark var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	43	%61,4
Hayır	27	%38,6
Toplam	70	%100

Tablo.30.A (Bağlar)Kır kent arasındaki fark

Cevabınız evet ise ne gibi değişiklik var?	Sayı	Yüzde
Ailede alınacak kararlarda daha çok söz sahibiyim	41	%58,6
Kendi kararlarımı kendim alabiliyorum	1	%1,4
Çalışıp para kazanabiliyorum	2	%2,9
Çocuklarımın üzerinde otorite sahibiyim		
Başka	1	%1,4
Cevap vermeyenler	25	%35,7
Toplam	70	%100

Tablo.30.B (Bennusen) Kır kent arasındaki fark

Cevabınız evet ise ne gibi değişiklik var?	Sayı	Yüzde
Ailede alınacak kararlarda daha çok söz sahibiyim	38	%54,3
Kendi kararlarımı kendim alabiliyorum	2	%2,9
Çalışıp para kazanabiliyorum		
Çocuklarımın üzerinde otorite sahibiyim	1	%1,4
Başka	2	%2,9
Cevap vermeyenler	27	%38,6
Toplam	70	%100

Tablo 29 A,B ve tablo 30 A,B birlikte değerlendirildiğinde; kırdaki yaşamla ketteki yaşam arasında fark olup olmadığı sorulduğunda kadınların çoğu farkın olduğundan bahsetmektedir. Kadınlar bu farkı şehre geldikten sonra ailede alınacak kararlarda söz sahibi olmaları açısından değerlendirmektedirler. Kadınlar bu farkı kendi kararlarını kendileri alma açısından da ele almaktadırlar. Bazıları şehre geldikten sonra çalışıp para kazanmak olarak bu farkı belirtirken en önemli farkın karar alma açısından olduğu kendini göstermektedir.

Tablo31.A (Bağlar)Gazete okuma sıklığı

Ne sıklıkla gazete okursunuz?	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir	1	%1,4
Çok nadir	8	%11,4
Hiç	61	%87,1
Toplam	70	%100

Tablo.31.B (Bennusen)Gazete okuma sıklığı

Ne sıklıkla gazete okursunuz?	Sayı	Yüzde
Her gün	1	%1,4
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir		
Çok nadir	2	%2,9
Hiç	67	%95,7
Toplam	70	%100

Gazete okumakla ilgili davranışları sorulduğunda her iki semtte de gazete okuyan sayısı yok denecek kadar azdır. Bu da okuma-yazma oranının çok düşük oluşu etkili olduğu kadar gazete okuma ya da günlük gazete alma davranışının her iki semt ahalesinde de yer almadığı, ankete katılanların soruyu cevaplarken yapmış oldukları açıklamalardan anlaşılmaktadır. Bağlar'da gazete okuyan az sayıdaki kadın da kentte yaşamalarının sağladığı fırsatlarla (çalıştığı yere gazete alındığı için) okuyabildiğini söylemişlerdir.

Tablo.32.A (Bağlar)Sinemaya gitme sıklığı

Ne sıklıkla sinemaya gidiyorsunuz?	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir		
Çok nadir	2	%2,9
Hiç	68	%97,1
Toplam	70	%100

Tablo.32.B (Bennusen)Sinemaya gitme sıklığı

Ne sıklıkla sinemaya gidiyorsunuz?	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir		
Çok nadir	1	%1,4
Hiç	69	%98,6
Toplam	70	%100

Tablo.33.A (Bağlar)Tiyatroya gitme sıklığı

Ne sıklıkla tiyatroya gidiyorsunuz?	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir		
Çok nadir		
Hiç	70	%100,0
Toplam	70	%100

Tablo.33.B (Bennusen)Tiyatroya gitme sıklığı

Ne sıklıkla tiyatroya gidiyorsunuz?	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir		
Çok nadir		
Hiç	70	%100,0
Toplam	70	%100

Sinema ve tiyatroya gitme sıklıkları sorulduğunda hem Bağlar'da hem de Bennusen'de ailelerin tiyatroya hiç gitmedikleri hatta tiyatronun ne olduğuyula ilgili bilgileri dahi olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bağlar ve Bennusen'de çok az sayıda kişi sinemaya gittiğini söylemiştir.

Tablo.34.A (Bağlar)Kıyafet alışverişi sıklığı

Ne sıklıkla kıyafet alışverişi yapıyorsunuz	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir	1	%1,4
Çok nadir	68	%97,1
Hiç	1	%1,4
Toplam	70	%100

Tablo.34.B (Bennusen) Kıyafet alışverişi sıklığı

Ne sıklıkla kıyafet alışverişi yapıyorsunuz	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir		
Çok nadir	68	%97,1
Hiç	2	%2,9
Toplam	70	%100

Ne kadar sıklıkla kıyafet alışverişi yaparsınız sorusuna verilen cevaplarda da her iki semtteki kadınların çok nadir kıyafet alışveriş yaptıkları ortaya çıkmıştır. Her iki semtte de kadınlar sadece bayram ve düğün gibi özel günlerde kıyafet alışverişi yaptıklarını söylemektedirler. Her iki semtte de hiç alışveriş yapamayan kadınlar bulunmaktadır. Bu kadınlarda kıyafet ihtiyaçları olduğunda eşlerinin bu alışveriş yaptığını söylemişlerdir.

Tablo.35 .A (Bağlar)Halk eğitim kurslarına gitme sıklığı

Ne sıklıkla halk eğitim kurslarına katılıyorsunuz	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir		
Çok nadir	9	%12,9
Hiç	61	%87,1
Toplam	70	%100

Tablo.35.B (Bennusen) Halk eğitim kurslarına gitme sıklığı

Ne sıklıkla halk eğitim kurslarına katılıyorsunuz	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir	1	%1,4
Çok nadir	2	%2,9
Hiç	67	%95,7
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen’de halk eğitimin açmış olduğu kurslara katılan kadın sayısının çok düşük olduğu görülmektedir.

Tablo.36.A (Bağlar) Kuaföre gitme sıklığı

Ne sıklıkla kuaföre gidiyorsunuz	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir	1	%1,4
Çok nadir	12	%17,1
Hiç	57	%81,4
Toplam	70	%100

Tablo.36.B (Bennusen) Kuaföre gitme sıklığı

Ne sıklıkla kuaföre gidiyorsunuz	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir		
Çok nadir	5	%7,1
Hiç	65	%92,9
Toplam	70	%100

Kadınlara kuaföre gitme sıklıkları sorulduğunda her iki semtteki kadınların neredeyse çoğu hiç kuaföre gitmemiştir. Kadınlar sadece düğünlerde kuaföre gittiklerini söylemektedirler. Çoğu kadın kendi düğününde bile kuaföre gitmediğini söylemektedir. Bu semtlerde yaşayan kadınların %95'ne yakın kısmı da başı kapalı olduğu için kuaföre gitmediğini ifade etmektedir. Ayrıca kuaföre gitmek ekstra bir durum olarak algılandığından ve burada yaşayan kadınların ekonomik durumu da çok iyi olmadığından dolayı kadınlar sıklıkla kuaföre gitmediklerini söylemektedirler

Tablo.37.A (Bağlar).Dışarıda yemek yeme sıklığı

Ne sıklıkla dışarıda yemek yiyorsunuz	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir	1	%1,4
Çok nadir	8	%11,4
Hiç	61	%87,1
Toplam	70	%100

Tablo.37.B (Bennusen) Dışarıda yemek yeme sıklığı

Ne sıklıkla dışarıda yemek yiyorsunuz	Sayı	Yüzde
Her gün		
Haftada birkaç kez		
Haftada bir		
Ayda birkaç		
Ayda bir	1	%1,4
Çok nadir	4	%5,7
Hiç	65	%92,9
Toplam	70	%100

Bennusen ve Bağlar semtlerinde yaşayan aileler ekonomik düzeyleri çok yüksek olmayan ailelerdir. Öte yandan dışarıda yemek yemenin bir lüks olduğunu düşünmektedirler. İki semtte de yaşayan kadınlar dışarıda yemek yemenin yaşadıkları çevrede çok doğru karşılanmadığını söylemekte kadınlar 'eğer dışarıda yemek yersek beceriksiz bir kadın olarak algılanırız' korkusundan bahsetmektedirler.

Tablo.38.A (Bağlar) Köye geri dönmek ister misiniz?

Benzer yaşam düzeyine sahip olsanız köye geri dönmek ister misiniz?	Sayı	Yüzde
Evet	1	%1,4
Hayır	69	%98,4
Toplam	70	%100

Tablo.38.B (Bennusen)Köye geri dönmek ister misiniz?

Benzer yaşam düzeyine sahip olsanız köye geri dönmek ister misiniz?	Sayı	Yüzde
Evet	4	%5,7
Hayır	66	%94,3
Toplam	70	%100

Her iki semtte de köye geri dönme isteği çok büyük bir oranla, bulunmamaktadır, kentte yaşamlarını sürdürmeye devam etmek istemektedirler. Ancak Bennusen semtinde köyden yeni göçmüş olmanın doğurduğu sonuçla az da olsa, (%5.7lik bir dilim) köye geri dönmek istediklerini belirtmiştir.

Tablo.39. A (Bağlar)Giyim tarzındaki değişiklik

Kente geldikten sonra giyim tarzınızda bir değişiklik oldu mu?	Sayı	Yüzde
Evet	30	%42,9
Hayır	40	%57,1
Toplam	70	%100

Tablo.39.B (Bennusen) Giyim tarzındaki değişiklik

Kente geldikten sonra giyim tarzınızda bir değişiklik oldu mu?	Sayı	Yüzde
Evet	27	%38,6
Hayır	43	%61,4
Toplam	70	%100

İki semtte de yüzdeler dilim olarak çok fazla bir değişiklik görünmemektedir. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi de dinsel yaşamın getirmiş olduğu yasaklardır.

Bağlar ve Bensusen'e göç eden kadınların genelde katı dinsel yaşam standartları içinde yer aldıkları görünmektedir.

Tablo.40.A (Bağlar) Kıyafette şekil değişikliği

Cevabınız evet ise nasıl bir değişiklik oldu;?	Sayı	Yüzde
Başörtüsünü çıkardım		
Başörtüsünü taktım		
Modaya yakın kıyafetler giymeye başladım	5	%7,1
Daha spor rahat kıyafetler giymeye başladım	3	%4,3
Yöresel kıyafetlerden uzaklaştım	22	%31,4
Yöresel kıyafetler giymeye başladım		
Başka		
Cevap vermeyen	40	%57,1
Toplam	70	%100

Tablo.40.B (Bennusen) Kıyafette şekil değişikliği

Cevabınız evet ise nasıl bir değişiklik oldu;?	Sayı	Yüzde
Başörtüsünü çıkardım	1	%1,4
Başörtüsünü taktım		
Modaya yakın kıyafetler giymeye başladım	2	%2,9
Daha spor rahat kıyafetler giymeye başladım	3	%4,3
Yöresel kıyafetlerden uzaklaştım	20	%28,6
Yöresel kıyafetler giymeye başladım	1	%1,4
Başka		
Cevap vermeyenler	43	%61,4
Toplam	70	%100

Her iki semtte de kıyafet konusundaki en önemli değişiklik yöresel kıyafetlerden uzaklaşması anlamında görülmektedir. Kente geliş kadınlara bu konuda fırsat yaratmaktadır. Zira küçük yerleşim yerlerinde kıyafet konusundaki sınırlılıklar, büyük yerlere geldiklerinde nispeten esnekleşebilmektedir.

Tablo.41.A (Bağlar)Mahalledeki yardımlaşma durumu

Mahallenizde yardımlaşarak yaptığımız işler var mı?	Sayı	Yüzde
Evet	1	%1,4
Hayır	69	%98,6
Toplam	70	%100

Tablo.41.B (Bennusen) Mahalledeki yardımlaşma durumu

Mahallenizde yardımlaşarak yaptığınız işler var mı?	Sayı	Yüzde
Evet		
Hayır	70	%100,0
Toplam	70	%100

İki mahallede de yardımlaşarak yapılan işlerin oranı nerdeyse yüzde sıfırdır. Bunun en başta sebeplerinden biri, ailelerin yeteri kadar kalabalık olması ve yapılacak işlerin kendi aileleri içinde işbölümüyle yapılmasıdır.

Tablo.42. A (Bağlar)Aile planlamasının anlamı

Sizece aile planlamasının anlamı nedir	Sayı	Yüzde
Gerek yok		
Mutlaka yapılmalı	32	%45,7
Bilgisi yok		
Günah/haram	38	%54,3
Toplam	70	%100

Tablo.42.B (Bennusen) Aile planlamasının anlamı

Sizece aile planlamasının anlamı nedir	Sayı	Yüzde
Gerek yok	15	%21,4
Mutlaka yapılmalı	28	%40,0
Bilgisi yok	2	%2,9
Günah/haram	25	%35,7
Toplam	70	%100

Kentlerde sağlık hizmetlerinin daha yaygın olması, sağlık ocaklarında aile planlamasıyla ilgili değişik bilgilerin verilmiş olması, kentte sağlık imkanlarından kişilerin daha çok yararlanmasını ve bilgilenmesini sağlamaktadır. Bağlarda %45,7 bir dilim aile planlamasının mutlaka yapılması gerektiğini vurgularken, Bennusen'de %40,0lık bir dilim aile planlamasının yapılması gerektiğini söylemektedir. Araştırma her iki semtte de dinsel yapının baskın olduğunu ve aile planlamasının dinsel açıdan hala sakıncalı olduğunun düşünüldüğünü göstermektedir.

Tablo.43.A (Bağlar)Aile planlamasının gerekliliği

Sizce aile planlaması gerekli mi?	Sayı	Yüzde
Evet	32	%45,7
Hayır	38	%54,3
Toplam	70	%100

Tablo.43.B (Bennusen) Aile planlamasının gerekliliği

Sizce aile planlaması gerekli mi?	Sayı	Yüzde
Evet	28	%40,0
Hayır	42	%60,0
Toplam	70	%100

Sağlık bakanlığının aile planlamasıyla ilgili yapmış olduğu çalışmalar sonunda aile planlamasının gerekliliğinin kentlerde biraz daha farkındalık yarattığını %45,7lik bir oranla görmekteyiz.

Tablo.44. A (Bağlar)Korunma yönteminin kim tarafından uygulanacağı

Sizce kim korunmalı	Sayı	Yüzde
Erkek		
Kadın	25	%35,7
Her ikisi de	7	%10,0
Cevap vermeyen	38	%54,3
Toplam	70	%100

Tablo.44.B (Bennusen) Korunma yönteminin kim tarafından uygulanacağı

Sizce kim korunmalı	Sayı	Yüzde
Erkek		
Kadın	28	%40,0
Her ikisi de		
Cevap vermeyenler	42	%60,0
Toplam	70	%100

Burada erkek egemenliğinin ne kadar açık bir şekilde kabul edildiği görülmektedir. Bağlar'da soruyu cevaplayanların %35,7'si kadın korunmalı derken Bennusen'de soruyu cevaplayanların %40'ı kadın korunmalıdır demiştir. Burada korunma bir eksiklik gibi görülmekte ve bu eksikliğin asla erkek tarafından kabul edilemeyeceği kadınlar tarafından vurgulanmaktadır. Bu soruyu cevaplarırken bile kadınlar erkeklerin böyle bir şeyi asla kabul etmeyeceklerini, kadınların onlardan korunmasını istemeleri halinde bunun boşanma sebebi olabileceğini belirtmişlerdir.

Tablo.45.A (Bağlar)Doğum kontrollerinin yöntemlerinin uygulanması

Siz doğum kontrol yöntemlerini uyguluyor musunuz?	Sayı	Yüzde
Evet	25	%35,7
Hayır	45	%64,3
Toplam	70	%100

Tablo.45.B (Bennusen) Doğum kontrollerinin yöntemlerinin uygulanması

Siz doğum kontrol yöntemlerini uyguluyor musunuz?	Sayı	Yüzde
Evet	27	%38,6
Hayır	43	%61,4
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bensusen’de çoğu kadın doğum kontrolünün gereksiz olduğunu ve kullanmaları gerekmediğini belirtmişlerdir. Kadınlar çocuk doğurma olayını o kadar çok içselleştirmişler ki, korunurlarsa eğer kendilerinin işe yaramayan biri olacaklarını ve bunun sonunda üstlerine kuma geleceğini vurgulamaktadırlar.

Tablo.46. A (Bağlar)Başlık parasının verilip verilmediği

Evlenirken eşiniz başlık parası ödedi mi?	Sayı	Yüzde
Evet	52	%74,3
Hayır	18	%25,7
Toplam	70	%100

Tablo.46.B (Bensusen) Başlık parasının verilip verilmediği

Evlenirken eşiniz başlık parası ödedi mi?	Sayı	Yüzde
Evet	50	%71,4
Hayır	20	%28,6
Toplam	70	%100

Doğu ve Güney Doğu Anadolu’da görünen başlık parası kentsel bölgelerde giderek etkinliğini yitirirken kırsal bölgelerde hala etkinliğini devam ettirmektedir. Araştırmanın uygulandığı kişiler kırsal kökenli olduğu ve göç öncesi evlenmiş oldukları için başlık parasını hala normal olarak görmekte ve alınıp verilmesini yadırgamamaktadırlar.

Tablo.47. A (Bağlar)Kız çocuklarından başlık alınıp alınmama durumu

Sizece kız çocukları evlendirilirken başlık alınmalı mı?	Sayı	Yüzde
Evet	36	%51,4
Hayır	34	%48,6
Toplam	70	%100

Tablo.47.B (Bennusen) Kız çocuklarından başlık alınıp alınmama durumu

Sizece kız çocukları evlendirilirken başlık alınmalı mı?	Sayı	Yüzde
Evet	27	%38,6
Hayır	43	%61,4
Toplam	70	%100

Her iki semtte %50lik oran kızın satılık olmadığını vurgularken, kızlardan başlık parası alınmalı diyenlerin sayısı azımsanmayacak rakamlarla karşımıza çıkmaktadır. Bennusen'deki kadınların%61.4ü başlık parasının alınmasına karşı çıkmışlardır. Köyde başlık parası yüzünden çok sıkıntı çektiği için kente göçenlerin de olması başlık parası alınmamalı diyenlerin oranını yükseltmektedir.

Tablo.48.A (Bağlar)Boşanmaya bakış açısı

Çocuğunuz ya da yakınınız evliliğinde mutsuzsa boşanması daha mı iyi olur	Sayı	Yüzde
Evet	6	%8,6
Hayır	64	%91,4
Toplam	70	%100

Tablo.48.B (Bennusen) Boşanmaya bakış açısı

Çocuğunuz ya da yakınınız evliliğinde mutsuzsa boşanması daha mı iyi olur	Sayı	Yüzde
Evet	1	%1,4
Hayır	69	%98,6
Toplam	70	%100

Boşanma olayı her iki semtte de kesinlikle karşı çıkılan bir durumdur. Kadınlar özellikle kendi çocuklarıyla ilgili sorularda ‘kesinlikle’ cevabını belirgin şekilde ifade etmektedirler.

Tablo.49.A (Bağlar)Mutsuzsa boşanmaya bakış açısı

Çocuğumun ya da yakınımın evliliğinde mutsuzda olsa boşanmasına karşıyım	Sayı	Yüzde
Evet	62	%87,1
Hayır	9	%12,9
Toplam	70	%100

Tablo.49.B (Bennusen) Mutsuzsa boşanmaya bakış açısı

Çocuğumun ya da yakınımın evliliğinde mutsuzda olsa boşanmasına karşıyım	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Tablo.50.A (Bağlar)Boşanmanın kabul edilmesi

Çocuğumun ya da yakınımın evliliği mutsuzsa boşanmasını kabullenirim	Sayı	Yüzde
Evet	4	%5,7
Hayır	66	%94,3
Toplam	70	%100

Tablo.50.B (Bennusen) Boşanmanın kabul edilmesi

Çocuğumun ya da yakınımın evliliği mutsuzsa boşanmasını kabullenirim	Sayı	Yüzde
Evet	1	%1,4
Hayır	69	%98,6
Toplam	70	%100

Tablo.51.A (Bağlar)Boşanmaya kişinin kendisi mi karar vermeli

Çocuğum ya da bir yakınım evliliğine mutsuzsa boşanma konusunda kendisinin karar vermesini isterim	Sayı	Yüzde
Evet	1	%1,4
Hayır	69	%98,6
Toplam	70	%100

Tablo.51.B (Bennusen) Boşanmaya kişinin kendisi karar mi vermeli

Çocuğum ya da bir yakınım evliliğine mutsuzsa boşanma konusunda kendisinin karar vermesini isterim	Sayı	Yüzde
Evet		
Hayır	70	%100,0
Toplam	70	%100

Her iki semtte de kadınlar boşanmaya her şekilde karşı durum sergilemektedirler. Tablo 48,49,50,51 toplu değerlendirildiğinde ‘mutsuzluk’ durumunda bile boşanma asla kabul görmemektedir. Hatta çocukların boşanma kararlarının onların kendilerine bırakmama eğilimindedirler.

Tablo.52 .A (Bağlar)Oyu kullanma şekli

Oyunuzu neye göre verirsiniz?	Sayı	Yüzde
Kendi isteğine göre	31	%44,3
Kocamın isteğine göre	39	%55,7
Aile büyüklerin isteğine göre		
Toplam	70	%100

Tablo.52.B (Bennusen)Oyu kullanma şekli

Oyunuzu neye göre verirsiniz?	Sayı	Yüzde
Kendi isteğine göre	10	%14,3
Kocamın isteğine göre	59	%84,3
Aile büyüklerin isteğine göre	1	%1,4
Toplam	70	%100

Oy kullanma konusunda Bağlar’daki kadınlar daha fazla sayı ile ‘kendi’ kararları ile hareket ettiklerini ortaya koyarken Bennusen’deki kadınlar daha az oranla bu durumdadırlar. Ancak her iki bölgede de ‘erkeğe göre’ hareket etme eğilimi ilk planda gelmektedir.

Tablo.53.A (Bağlar)Kadın erkek eşitliği

Sizce kadın ve erkek eşit midir?	Sayı	Yüzde
Kadın ve erkek tamamen eşittir	1	%1,4
Erkek üstündür	57	%81,4
Duruma göre değişir		
Kadın ve erkek eşitliği bir ölçüde sağlanmıştır	12	%17,1
Kadın üstündür		
Fikrim yok		
Toplam	70	%100

Tablo.53.B (Bennusen) Kadın erkek eşitliği

Sizce kadın ve erkek eşit midir?	Sayı	Yüzde
Kadın ve erkek tamamen eşittir	5	%7,1
Erkek üstündür	59	%84,3
Duruma göre değişir	6	%8,6
Kadın ve erkek eşitliği bir ölçüde sağlanmıştır		
Kadın üstündür		
Fikrim yok		
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen’de kadınlar tamamen ataerkil zihniyetle düşünmekte, kadının toplumda erkekle eşit olamayacağını vurgulamaktadır. Bağlarda kadınlar Bennusen’e göre biraz daha eşitlikçi düşünceyi kabul etmiş gibi görünmektedir. Bennusen’de kadın ve erkeğin eşit olduğunu söyleyen kadınların sayısının Bağlar’dan biraz yüksek olması buradaki kadınların şehre yeni gelmiş olması ve şehirdeki yaşamı, soruyu cevaplarken belirttikleri üzere (televizyonda gördüğü gibi) daha eşitlikçi olarak hayal etmesinden kaynaklanmaktadır. Yani olanı değil aslında olması gerekene göre cevap vermiş olma ihtimali yüksektir.

Tablo.54.A (Bağlar) Kadın ve erkeğin eşit olmama sebebi

Kadın ve erkeğin eşit olmadığını düşünüyorsanız bunun sebebi sizce nedir?	Sayı	Yüzde
Erkeklerin fiziksel olarak üstünlüğü		
Erkeklerin zihinsel olarak üstünlüğü		
Toplumdaki gelenek ve göreneklerin erkeği üstün kılması		
Erkeğin ailenin direği olması	57	%81,4
Dinin erkeği üstün göstermesi		
Başka		
Cevap vermeyen	13	%18,6
Toplam	70	%100

Tablo.54.B (Bennusen) Kadın ve erkeğin eşit olmama sebebi

Kadın ve erkeğin eşit olmadığını düşünüyorsanız bunun sebebi sizce nedir?	Sayı	Yüzde
Erkeklerin fiziksel olarak üstünlüğü		
Erkeklerin zihinsel olarak üstünlüğü		
Toplumdaki gelenek ve göreneklerin erkeği üstün kılması	1	%1,4
Erkeğin ailenin direği olması	63	%90,0
Dinin erkeği üstün göstermesi	1	%1,4
Başka		
Cevap vermeyenler	5	%7,1
Toplam	70	%100

Aynı ataerkil yaklaşımla her iki semtte de kadınlar erkeğin ailenin direği olduğu maddesini vurgulamışlardır. Buradaki kadınlar erkek olmadığı zaman aile kurumunun

olamayacağını düşünmekte ve erkeği ailenin kurucusu, aileyi ayakta tutan kişi olarak görmektedirler.

Tablo.55.A (Bağlar) Evin geçiminin sağlanması

Evin geçimini sağlamak kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın		
Erkek	69	%85,7
Müşterek	1	%1,4
Toplam	70	%100

Tablo.55.B (Bennusen)Evin geçiminin sağlanması

Evin geçimini sağlamak kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın		
Erkek	67	%95,7
Müşterek	3	%4,3
Toplam	70	%100

Her iki bölgede de evin geçimini sağlayan kişi büyük bir çoğunlukla ‘erkek’ olarak görülmektedir. Bağlarda evin geçiminin ortak sağlanması %14,3 oranında iken Bennusen’de bu oran %4,3lere gerilemektedir. Bennusen’de evi geçindirmek neredeyse tamamen erkeğe kalmıştır.

Tablo.56.A (Bağlar)Ev işlerini yapma görevi

Ev işlerini yapmak kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın	69	%98,6
Erkek	1	%1,4
Müşterek		
Toplam	70	%100

Tablo.56.B (Bennusen) Ev işlerini yapma görevi

Ev işlerini yapmak kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın	68	%97,1
Erkek	1	%1,4
Müşterek	1	%1,4
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen’de birer kişi evin işlerini yapmanın erkeğin görevi olduğunu söylemiştir. Bennusen’de de bir kişi ev işlerinin müşterek yapılması gerektiğini söylemiştir. Kadınların, ev işlerinin kesinlikle kadının görevi olduğunu düşündüğü bu yerde tek kişi de olsa ev işlerini erkeğin yapması gerektiğini söylemesi şaşılacak bir durumdur. Burada kadınlar ev işlerini dışarıda yapılması gereken işler olarak algılamış ve ona göre cevap vermiş olabilirler.

Tablo.57. A (Bağlar)Çocukların bakımı ve terbiyesi

Çocukları bakıp onları terbiye etmek kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın	69	%98,6
Erkek	1	%1,4
Müşterek		
Toplam	70	%100

Tablo.57.B (Bennusen) Çocukların bakımı ve terbiyesi

Çocukları bakıp onları terbiye etmek kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın	63	%90,0
Erkek	1	%1,4
Müşterek	6	%8,6
Toplam	70	%100

Çocuğa bakıp terbiye etmek her iki semtte de ev işlerinde olduğu gibi kadının görevi olarak algılanmaktadır. Çocuğun karnını doyurmak onun her türlü ihtiyacını karşılamak tamamen kadının görevi olarak algılanmaktadır. Bennusen de kadınlar çocuğun terbiyesi konusunda erkeklerle birlikte hareket edilmesi gerektiği görüşünü vurgulamışlardır.(%98,6)

Tablo.58.A (Bağlar)Aile bütçesinin idame ettirilmesi

Aile bütçesini idame etmek kimi görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın	1	%1,4
Erkek	69	%98,6
Müşterek		
Toplam	70	%100

Tablo.58.B (Bennusen) Aile bütçesinin idame ettirilmesi

Aile bütçesini idame etmek kimi görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın		
Erkek	68	%97,1
Müşterek	2	%2,9
Toplam	70	%100

Her iki semtte de parayla ilgili konularda kadınlar, erkeklerin tamamen söz sahibi olduğunu belirtmişlerdir. Bağlarda sadece bir kadın aile bütçesinin kadın tarafından idame ettirilmesi gerektiğini söylemiştir. Bu da şehirleşmeyle birlikte kentsel yaşamın getirdiği gerekliliklerin, ‘ideal’ düzende de olsa belirlemeye başladığı biçimde yorumlanmaktadır. .

Tablo.59 A (Bağlar)Ailenin temsil edilmesi durumu

Aileyi dışarıda temsil etmek kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın		
Erkek	69	%98,6
Müşterek	1	%1,4
Toplam	70	%100

Tablo.59.B (Bennusen) Ailenin temsil edilmesi durumu

Aileyi dışarıda temsil etmek kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın		
Erkek	70	%100
Müşterek		
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen’de kadınlar ailenin dışarıda erkek tarafından temsil edilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bennusen’de kadınların %100’ü sadece erkeğin aileyi temsil ettiğini belirtirken Bağlar’da bir kadın aileyi kadın ve erkeğin müşterek olarak temsil etmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu idealize edilmiş bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Tablo.60. A (Bağlar)Çocukların geleceği ve eğitimi ile ilgili işlerden kim sorumludur?

Çocukların eğitimi ve geleceği ile ilgili işlerden kim sorumludur	Sayı	Yüzde
Kadın	21	%30,0
Erkek	13	%18,6
Müşterek	36	%51,4
Toplam	70	%100

Tablo.60.B (Bennusen) Çocukların geleceği ve eğitimi ile ilgili işlerden kim sorumludur?

Çocukların eğitimi ve geleceği ile ilgili işlerden kim sorumludur	Sayı	Yüzde
Kadın	36	%51,4
Erkek	11	%15,7
Müşterek	23	%32,9
Toplam	70	%100

Çocukların geleceği ve eğitimini ilgilendiren kararlar konusunda ‘Bağlar’daki cevaplar ‘müşterek’ olurken Bennusen’de ‘kadın’ da yoğunlaşmaktadır. Bu durum kentte kalış süresinin etkisiyle açıklanabilir. Eski göçmenlerde nispeten eşitlikçi yaklaşım hakim olurken kırsaldan yeni göçmenlerde geleneksel tutumların devam ettiği söylenebilir.

Tablo.61.A (Bağlar)Aile içi düzeni sağlamak

Aile içindeki düzeni sağlamak kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın	11	%15,7
Erkek	22	%32,4
Müşterek	37	%52,9
Toplam	70	%100

Tablo.61.B (Bennusen) Aile içi düzeni sağlamak

Aile içindeki düzeni sağlamak kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın	22	%31,4
Erkek	14	%20,0
Müşterek	34	%48,6
Toplam	70	%100

İki semtte de görülen aile içindeki düzenin müşterekçe sağlanılmaya çalışılmasıdır. Kadınlar genelde erkeklerin yokluklarını doldurmakta onlar evde yok iken ailede düzeni sağlamak kadına, onlar evde iken bu görev erkeklere düşmektedir.

Tablo.62.A (Bağlar)Aile içi bireylerin davranışlarının denetimi

Aile içindeki bireylerin davranışlarını denetlemek kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın	11	%15,7
Erkek	22	%32,4
Müşterek	37	%52,9
Toplam	70	%100

Tablo.62.B(Bennusen) Aile içi bireylerin davranışlarının denetimi

Aile içindeki bireylerin davranışlarını denetlemek kimin görevidir	Sayı	Yüzde
Kadın	22	%31,4
Erkek	14	%20,0
Müşterek	34	%48,6
Toplam	70	%100

Burada da aile içindeki davranışları denetlemek kadın ve erkek tarafından yine ortak olarak yapılmaya çalışılmaktadır. Ama bunlar kadınla erkeğin aynı anda birlikte değil ayrı ayrı zamanlarda birbirlerinin yerini doldurmak anlamında anlaşılmaktadır.

Tablo.63.A (Bağlar)Kadının çalışması durumu

Kadının çalışmasını nasıl değerlendiriyorsunuz	Sayı	Yüzde
Olumlu	37	%52,9
Olumsuz	33	%47,1
Toplam	70	%100

Tablo.63.B (Bennusen) Kadının çalışması durumu

Kadının çalışmasını nasıl değerlendiriyorsunuz	Sayı	Yüzde
Olumlu	30	%42,9
Olumsuz	40	%57,1
Toplam	70	%100

Bağlar'da bu sorunun cevabı kadınlar adına olumlu (%52,9) karşılırken Bennusen'de olumsuz (%42,9) karşılmaktadır. Bu durum, kentte yaşama süresi ve bununla bağlantılı olarak geleneksel hale gelmiş alışkanlıkların devamını ise anlamlandırabilecek yaklaşımlar olarak görülebilir.

Tablo.64.A (Bağlar) Kadının çalışmasını aile birliğini güçlendirir mi?

Kadının çalışması aile birliğini güçlendirir mi?	Sayı	Yüzde
Evet	34	%48,6
Hayır	36	%51,4
Toplam	70	%100

Tablo.64.B (Bennusen) Kadının çalışmasını aile birliğini güçlendirir mi?

Kadının çalışması aile birliğini güçlendirir mi?	Sayı	Yüzde
Evet	22	%31,4
Hayır	48	%68,6
Toplam	70	%100

Bağlar'da bu soruya verilen cevaplar birbirine yaklaşırken Bennusen'de olumsuz tutum ağırlık kazanmaktadır. Bu yaklaşımlar(ve bundan sonraki 'kadın ve çalışma'

sorularına verilen cevaplardaki yaklaşımlar) bir önceki tablo 63 A,B'deki gibi yorumlanabilecek durum sergilemektedir.

Tablo.65. A (Bağlar) Kadının çalışması aile birliğini zayıflatır mı?

Kadının çalışması aile birliği zayıflatır mı?	Sayı	Yüzde
Evet	36	%51,4
Hayır	34	%48,6
Toplam	70	

Tablo.65.B (Bennusen) Kadının çalışması aile birliğini zayıflatır mı?

Kadının çalışması aile birliği zayıflatır mı?	Sayı	Yüzde
Evet	48	%68,6
Hayır	22	%31,4
Toplam	70	%100

Her iki semt karşılaştırıldığında Bennusen'de kadınlar kadının evinin dışında çalışması durumunda ev içindeki düzenin bozulacağını kadının evle ilgili işleri yaparak dışarıda yapılması gereken işleri erkeklere bırakılması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bağlar'da ise cevaplar birbirine yaklaşmakta, kadınlar çalışmanın aile birliğini zayıflatmayacağını tam tersine kadının çalışması durumunda kadının evin geçimi için eşine destek olacağını belirtmektedirler.

Tablo.66. A (Bağlar)Kadının çalışmasının aile bütçesine katkısı var mı?

Kadının çalışmasının aile bütçesine katkısı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.66.B (Bennusen) Kadının çalışmasının aile bütçesine katkısı var mı?

Kadının çalışmasının aile bütçesine katkısı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Her iki semtte de kadınlar aslında kadının çalışması durumunda evin maddi konularda rahatlayacağını net olarak belirtmektedirler. Ancak ataerkil bir yaklaşımla 'kadının evi yeridir' görüşünde örtülü olarak devam etmektedir.

Tablo.67.A (Bağlar) Kadının çalışması aile içindeki sorumluluklarını paylaşmasına yardımcı olur mu?

Kadının çalışması aile içindeki sorumlulukları paylaşmasına yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.67.B (Bennusen) Kadının çalışması aile içindeki sorumluluklarını paylaşmasına yardımcı olur mu?

Kadının çalışması aile içindeki sorumlulukları paylaşmasına yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Bir önceki tabloyla hemen her biçimde kadının çalışması ile, kadının aile içindeki sorumlulukları 'daha da planlı' olarak yerine getirebileceği üstelik kazandığı parayla ekonomik anlamda da sorumlulukları paylaşabileceği yorumları yapılmaktadır.

Tablo.68. A (Bağlar)Kadının çalışması ev işlerini daha iyi programlamasını sağlar mı?

Kadının çalışması ev işlerini daha iyi programlamasına yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.68.B (Bennusen) Kadının çalışması ev işlerini daha iyi programlamasını sağlar mı?

Kadının çalışması ev işlerini daha iyi programlamasına yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Her iki bölgede de kadınlar bu soruya büyük bir çoğunlukla olumlu cevap vermişlerdir. Çalışan kadının hem ev işlerini hem de dışarıdaki işlerini yapabilmeleri için programlı şekilde hareket etmesi gerektiğini yoksa çalışmanın onlara yarardan çok zarar getireceğini vurgulamışlardır.

Tablo.69.A (Bağlar)Kadının çalışması kendi haklarını korumasını yardımcı olur mu?

Kadının çalışması kendi haklarını korumasını ve kullanmasına yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.69.B (Bennusen) Kadının çalışması kendi haklarını korumasını yardımcı olur mu?

Kadının çalışması kendi haklarını korumasını ve kullanmasına yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Bu soruyu verilen cevaplar her iki semtte de olumlu yaklaşım içermektedir. Her kadının kendi ayakları üzerinde durması gerektiği vurgulanmaktadır.

Tablo.70.A (Bağlar) Kadının çalışması durumunda kocasına olan ilgisi

Kadının çalışması kocasıyla daha az ilgilenmesine neden olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.70.B (Bennusen) Kadının çalışması durumunda kocasına olan ilgisi

Kadının çalışması kocasıyla daha az ilgilenmesine neden olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Çalışan kadının eve geldiğinde yapacak çok işi olacağı ve kocasına yeterince ilgilenmeyeceği, bir durumda da kocaları tarafından sevilmeceği hatta kendi üstlerine kuma getirebileceği gibi bir endişe öne çıkmaktadır.

Tablo.71. A (Bağlar) Kadının çalışması sonucunda hayat tecrübesi kazanıp kazanamayacağı

Kadının çalışması hayat tecrübesi kazanmasına yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Tablo.71.B(Bennusen) Kadının çalışması sonucunda hayat tecrübesi kazanıp kazanamayacağı

Kadının çalışması hayat tecrübesi kazanmasına yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen’de kadınlar dışarıda çalışmaları durumunda kadının evinin dışındaki yaşamdan pek çok tecrübeye sahip olacaklarını vurgulamışlardır

Tablo.72.A (Bağlar)Kadının çalışması kendini yenilemesine yardımcı olur mu?

Kadının çalışması kendini yenilemesine ve geliştirmesine yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.72.B (Bennusen) Kadının çalışması kendini yenilemesine yardımcı olur mu?

Kadının çalışması kendini yenilemesine ve geliştirmesine yardımcı olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Hem Bağlar hem de Bennusen’de kadınlar, ev dışında çalıştıklarında kendilerini geliştirebileceklerini düşünmektedirler. Kadınlar dışarıda çalıştıklarında birçok yeniliği daha çabuk göreceklarini ve bu yeniliklere daha çabuk adapte olabileceklerini ifade etmektedirler.

Tablo.73.A (Bağlar)Çalışan kadının çocuğuyla ilgilenme durumu

Çalışan kadın çocuklarına daha az mı vakit ayırır?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.73.B (Bennusen) Çalışan kadının çocuğuyla ilgilenme durumu

Çalışan kadın çocuklarına daha az mı vakit ayırır?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Çalışan kadın evi dışında çok vakit geçireceği için çocuğuna da az vakit harcayacağını ve yeteri kadar onunla ilgilenemeyeceğini belirtmektedir. Kadınlar özellikle çocuklarının eğitim dönemlerinde onlara çok vakit ayrılması gerektiğini düşünmekte ancak kendilerinin de yeteri kadar eğitilmiş olmadıkları için çocuklarıyla ilgilenemediklerini vurgulamaktadırlar.

Tablo.74.A (Bağlar) Çalışan kadının evdeki durumu

Çalışan kadın evde daha anlayışlı ve uyumlu mu olur?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.74.B (Bennusen) Çalışan kadının evdeki durumu

Çalışan kadın evde daha anlayışlı ve uyumlu mu olur?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

İki semte de kadınlar kadının evi dışında çalışması durumunda kazanımlarının farkındalar. Ancak kadının yeri evdir anlayışını terk edememekteler. Çalışan kadının evinde anlayışlı olması gerektiğini bu durumda evinde huzurlu olabileceğini vurgulamaktadırlar. Kadın hem dışarıda çalışır hem de evinde anlayışsız davranırsa kocasının çalışmasına izin vermeyeceğini vurgulamaktadırlar. Kadınlar dışarıda çalışmayı bile kocasının izniyle olacağını belirtmektedirler. Kadınlarda tamamen evde erkeğin sözü geçer düşüncesi egemenliğini göstermektedir.

Tablo.75.A (Bağlar)Çalışan kadınların çocuklara verdiği eğitim ve terbiye

Çalışan kadının çocuklarına verdiği terbiye ve eğitim daha iyi mi olur?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.75.B (Bennusen) Çalışan kadınların çocuklara verdiği eğitim ve terbiye

Çalışan kadının çocuklarına verdiği terbiye ve eğitim daha iyi mi olur?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Kadınların çalışması durumunda kadın evinin dışındaki yaşamı görecekle ve bu yaşamdan gördüklerini kendi evinde kullanacaktır. Kadınlar özellikle çocuklarla ilgili konularda kendi eksikliklerinin bilince olup bu eksikliklerin nasıl kapatacakları konusunda fikirler üretmektedirler. Kadınlar özellikle kız çocuklarının kendileri gibi ezilmelerini istememekte, onların rahat bir yaşam sürmeleri gerektiğini ve bunun için neler yapabilecekleri hakkında bilgisizlik yaşadıklarını vurgulamaktadırlar.

Tablo.76. A (Bağlar) Çalışan kadın ve ailenin sosyal ilişkileri

Kadının çalışması ailenin sosyal ilişkilerini zayıflatır mı?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.76.B (Bennusen) Çalışan kadın ve ailenin sosyal ilişkileri

Kadının çalışması ailenin sosyal ilişkilerini zayıflatır mı?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Kadınlar çalışmaları halinde akrabalarıyla yeteri kadar görüşemeyeceklerini ve aileye yeteri kadar zaman ayıramayacaklarını düşünmekte ve bu durumda ailedeki sosyal ilişkilerin zayıflayacağını belirtmektedirler. Kadınlar özellikle böyle bir durumda ailenin diğer üyeleri tarafından (özellikle yakın akrabaları aynı çatı altında oturuyorsa) dışlanacağını söylemektedirler.

Tablo.77.A (Bağlar) Kadının çalışması onu gereğinden fazla yıpranmasına sebep olur mu?

Kadının çalışması onun gereğinden fazla yıpranmasına neden olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	70	%100
Hayır		
Toplam	70	%100

Tablo.77.B (Bennusen) Kadının çalışması onu gereğinden fazla yıpranmasına sebep olur mu?

Kadının çalışması onun gereğinden fazla yıpranmasına neden olur mu?	Sayı	Yüzde
Evet	68	%97,1
Hayır	2	%2,9
Toplam	70	%100

Kadınlar hem evde çalışmanın hem de dışarıda çalışmanın, kadının gereğinden fazla yıpranmasına sebep olacağını söylemişlerdir. Kadınlar hem dışarıda çalışacak hem de eve gelip evde ev işleri, çocuk ve eşleriyle ilgilenecektir. Bu durumda kadınlar çok fazla yorulacaktır. Çalışan kadının evine, çocuklarına ve eşine ayıracak yeteri kadar vakti yoktur diye düşünmektedirler.

Tablo.78.A (Bağlar) Daha farklı şartlarda olsaydınız nasıl bir hayat düşünürdünüz?

Daha farklı şartlarda olsaydınız kendiniz için nasıl bir hayat düşünürdünüz?	Sayı	Yüzde
Ev eşya araba almak	66	%92,9
Çocuklarımı okuturdum	5	%7,1
Borçlarımı öderdim		
Köye geri dönerdim		
Toplam	70	%100

Tablo.78.B (Bennusen) Daha farklı şartlarda olsaydınız nasıl bir hayat düşünürdünüz?

Daha farklı şartlarda olsaydınız kendiniz için nasıl bir hayat düşünürdünüz?	Sayı	Yüzde
Ev eşya araba almak	65	%92,9
Çocuklarımı okuturdum	3	%4,3
Borçlarımı öderdim	1	%1,4
Köye geri dönerdim	1	%1,4
Toplam	70	%100

Kadınlar her iki semtte de 'rahat yaşamayı sağlayacak' maddesel imkânlarla kavuşmasını ön planda istemektedirler. Bu durum büyük ölçüde onların yaşadıkları yoksunlukların yansıması olmaktadır

Tablo.79.A (Bağlar) Kadın kocasının sözünü her zaman dinlemeli midir?

Kadın her zaman kocasının sözünü dinlemeli midir?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum		
Katılmıyorum	21	%30,0
Fikrim yok		
Katılıyorum	37	%52,9
Tamamen katılıyorum	12	%17,1
Toplam	70	%100

Tablo.79.B (Bennusen) Kadın kocasının sözünü her zaman dinlemeli midir?

Kadın her zaman kocasının sözünü dinlemeli midir?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum		
Katılmıyorum	1	%1,4
Fikrim yok		
Katılıyorum	16	%22,9
Tamamen katılıyorum	53	%75,7
Toplam	70	%100

Her iki semt de kadınlar kocanın sözünün dinlenmesi gerektiği görüşündedirler. Ancak Bağlar'da bu görüşe katılmayan %30'luk bir dilim bulunmaktadır. Kentte yaşam süresi böyle bir yaşamı oluşturmada etkili olabilir.

Tablo.80.A (Bağlar)Gelenekleri ve görenekleri sürdürme durumu

Geldiğimiz yerdeki gelenek ve görenekleri devam ettirmeli miyiz?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	2	%2,9
Katılmıyorum	35	%50,0
Fikrim yok	1	%1,4
Katılıyorum	23	%35,7
Tamamen katılıyorum	7	%10,0
Toplam	70	%100

Tablo.80.B (Bennusen) Gelenekleri ve görenekleri sürdürme durumu

Geldiğimiz yerdeki gelenek ve görenekleri devam ettirmeli miyiz?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	2	%2,9
Katılmıyorum	15	%21,4
Fikrim yok	4	%5,7
Katılıyorum	27	%38,6
Tamamen katılıyorum	22	%31,4
Toplam	70	%100

Gelenek ve görenekleri sürdürme eğilimi Bennusen’de daha fazla iken Bağlar’da biraz daha zayıflamış durumdadır. Bunda da kentte kalış süresinin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo.81.A (Bağlar) Erkek çocuğu okumalı kızları kocası baksa da olur mu?

Erkek çocuğunun mutlaka bir işi olmalıdır kızları kocaları baksa da olur mu?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum		
Katılmıyorum	26	%31,7
Fikrim yok		
Katılıyorum	24	%34,3
Tamamen katılıyorum	20	%28,6
Toplam	70	%100

Tablo.81.B (Bennusen) Erkek çocuğu okumalı kızları kocası baksa da olur mu?

Erkek çocuğunun mutlaka bir işi olmalıdır kızları kocaları baksa da olur mu?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum		
Katılmıyorum	1	%1,4
Fikrim yok		
Katılıyorum	15	%21,4
Tamamen katılıyorum	54	%77,1
Toplam	70	%100

Bağlar'da kadınlar her iki çocuğun da okuması ve meslek sahibi olması gerektiği görüşündedir. Kız çocuklarının kocaları tarafından bakılması fikrine olumlu bakmamakta, sadece erkeklerin okutulması gerektiği görüşüne karşı çıkmaktadırlar.

Bennusen'de ise kadınlar özellikle erkek çocuklarının okuması gerektiğini söylemekte Kız çocuklarının kocaları tarafından da bakılabileceğini vurgulamaktadırlar.

Tablo.82.A (Bağlar)Kız çocukları iyi bir eğitim almalı mıdır?

Kız çocukları iyi bir eğitim almalı ve meslek sahibi olmalı mıdır?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	9	%12,9
Katılmıyorum	14	%20,0
Fikrim yok		
Katılıyorum	13	%18,6
Tamamen katılıyorum	34	%48,6
Toplam	70	%100

Tablo.82.B (Bennusen) Kız çocukları iyi bir eğitim almalı mıdır?

Kız çocukları iyi bir eğitim almalı ve meslek sahibi olmalı mıdır?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	14	%20,0
Katılmıyorum	16	%22,9
Fikrim yok		
Katılıyorum	28	%40,0
Tamamen katılıyorum	12	%17,1
Toplam	70	%100

Bağlar'da Bennusen'e göre daha fazla sayıda(ve oranda,%67,2) kadın kızların okumasını ve meslek sahibi olmasını istemektedir. Bennusen'de bu oran %57,1'dir. Kentte yaşam süresi uzadıkça kadınların, kadınlarla ilgili yargıları değişebilmektedir. Ancak yine kendi beyanlarından hareketle akıllarından geçen, istedikleri durum ile vurgulamadaki durum gerçekler birbirine uymamaktadır.

Tablo.83. A (Bağlar)Kadın dövülür mü?

Kadın hak ediyorsa dövülebilir mi?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	3	%4,3
Katılmıyorum	42	%60,0
Fikrim yok	1	%1,4
Katılıyorum	24	%34,3
Tamamen katılıyorum		
Toplam	70	%100

Tablo.83. B (Bennusen) Kadın dövülür mü?

Kadın hak ediyorsa dövülebilir mi?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	28	%40,0
Katılmıyorum	18	%25,7
Fikrim yok		
Katılıyorum	20	%28,6
Tamamen katılıyorum	4	%5,7
Toplam	70	%100

İki semtte de kadınların azımsanmayacak bölümü kadınların dövülebileceği fikrindedir. Kadınların vermiş olduğu bu cevap kadınların aslında dayacağı ne kadar çok içselleştirdiğini göstermektedir. Bağlarda kadınlar dayığa karşı olduklarını, dayağın hak edilen bir şey olmadığını söylemektedirler. Bennusen ve Bağlar'da kadınların azımsanmayacak bölümü kocalarının kendilerini dövmemesi durumunu 'kendilerini sevmediği' şeklinde yorumladıklarını belirttiler. Kadınlar kocalarının kendilerini dövmesinin bir sevgi göstergesi olduğunu dayak yemediklerinde kocasının başka bir kadınla ilişkisi olabileceğini düşündüklerini ifade ettiler.

Tablo.84. A (Bağlar) Kadının yeri evi midir?

Kadının yeri evi midir?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	1	%1,4
Katılmıyorum	29	%41,4
Fikrim yok	1	%1,4
Katılıyorum	30	%42,9
Tamamen katılıyorum	9	%12,9
Toplam	70	%100

Tablo.84.B (Bennusen) Kadının yeri evi midir?

Kadının yeri evi midir?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	5	%7,1
Katılmıyorum	4	%5,7
Fikrim yok		
Katılıyorum	41	%58,6
Tamamen katılıyorum	20	%28,6
Toplam	70	%100

Bennusen’de oturan kadınlar çoğunlukla ‘kadının yeri evidir’ görüşündedir. Kadının dışarıda çalışmasına özellikle dışarıda başka erkeklerle çalışması konusuna önyargıyla bakmaktadırlar. Kadının ‘kadın’ olduğu için evde oturması, evde eşi ve çocuklarıyla ilgilenmesi gerektiği görüşünü savunmaktadırlar. Bağlar’da oturanların önemli kısmı bu görüşe katılmamaktadır. Orada her iki yaklaşımda olanların toplam sayıları birbirine daha yakındır.

Tablo.85 .A (Bağlar)Kızların küçük yaşta evlenme durumu

Kızlar küçük yaşta evlendirilmeli midir?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	7	%10,0
Katılmıyorum	39	%35,7
Fikrim yok	1	%1,4
Katılıyorum	23	%32,9
Tamamen katılıyorum		
Toplam	70	%100

Tablo.85.B (Bennusen) Kızların küçük yaşta evlenme durumu

Kızlar küçük yaşta evlendirilmeli midir?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	20	%28,6
Katılmıyorum	29	%41,4
Fikrim yok	1	%1,4
Katılıyorum	19	%27,1
Tamamen katılıyorum	1	%1,4
Toplam	70	%100

Her iki semte de kadınlar kızların küçük yaşta evlendirilmesi fikrine karşıdır. Anket uyguladığımız kadınların %90'na yakın kısmı küçük yaşta evlenmiş ve bunun zorluklarını yaşamış kadınlar oldukları için kendi kızlarının küçük yaşta evlenip kendilerinin yaşadıkları sıkıntıyı yaşamalarını istememektedirler. Ancak bu fikri sadece düşünmektedirler. Uygulamaya bakıldığında kızlarını çok küçük yaşta nişanlamakla, evlendirmektedirler. Kadınların çocuklarıyla ilgili konularda çok fazla söz sahibi olmadığı özellikle çocuklarının hayatlarını ilgilendiren bu önemli kararda kendilerine söz düşmeyeceğini bilmektedirler. Bennusen'de bir kadın kızının tamamen küçük yaşta evlenmesi gerektiğini, gelin olarak gittiği evde hayatı öğrenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Kendi adet ve kurallarına göre gelinleri yetiştirebilmek için erkek anneleri gelinlerinin küçük yaşta olması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Tablo.86.A (Bağlar)Boşanmaya izin verilmesi durumu

Boşanma evliliği kurtarmaya yönelik bütün çabalar başarısız olduğunda mı onaylanabilir mi?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	61	%87,1
Katılmıyorum	5	%7,1
Fikrim yok		
Katılıyorum	3	%4,3
Tamamen katılıyorum	1	%1,4
Toplam	70	%100

Tablo.86.B (Bennusen) Boşanmaya izin verilmesi durumu

Boşanma evliliği kurtarmaya yönelik bütün çabalar başarısız olduğunda mı onaylanabilir mi?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	60	%85,7
Katılmıyorum	7	%10,0
Fikrim yok		
Katılıyorum	2	%2,9
Tamamen katılıyorum	1	%1,4
Toplam	70	%100

Bağlar ve Bennusen’de boşanma fikri tamamen ortadan kaldırılmış ve ne kadar kötü şartlarda olursa olsun boşanmadan söz edilemeyeceği katı kurallarla vurgulanmıştır. Boşanma ne olursa olsun hoş karşılanamaz. ‘*Kadın evine beyaz gelinliğiyle girer ancak beyaz kefenle çıkar*’. Aslında erkek yâ da erkekle kadın karşılıklı isterse bile boşanma fikri tamamen istenmeyen, kabul edilemeyen bir durumdur. Kadın eğer ‘namussuzluk’ (onların deyimiyle) yapmışsa boşanma olayının gerçekleşmesi yerine kadının infaz

edileceği söyleniyor. Kadınlar ne olursa olsun eşlerinden dayak da yeseler eşlerinin ailelerinden şiddette görseler boşanmanın gerçekleşemeyeceğini ifade etmektedirler.

Tablo.87.A (Bağlar)Mutsuz olma durumunda boşanmaya bakış

Mutsuz olan çiftler boşanabilirler mi?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	62	%88,6
Katılmıyorum	4	%5,7
Fikrim yok		
Katılıyorum	3	%4,3
Tamamen katılıyorum	1	%1,4
Toplam	70	%100

Tablo.87.B (Bennusen) Mutsuz olma durumunda boşanmaya bakış

Mutsuz olan çiftler boşanabilirler mi?	Sayı	Yüzde
Hiç katılmıyorum	64	%91,4
Katılmıyorum	3	%4,3
Fikrim yok		
Katılıyorum	2	%2,9
Tamamen katılıyorum	1	%1,4
Toplam	70	%100

Bennusen ve Bağlar’da kadınların boşanma konusundaki fikirleri çok katı kurallar içermektedir. Kadınlar kesinlikle boşanmanın hiçbir durumda kabul edilemeyeceğini boşanma lafını bile eşleriyle konuşmadıklarını söylemektedirler.

Kadınlar, kadının eşiyle “geçinmeme ya da mutsuz olma” gibi bir hakkının olmadığını belirtmektedirler. Kadınlar, kendi kızlarının evliliğinde şiddet görüp mutsuz olsa dahi kızının orda kocasıyla birlikte kalması ve gördüğü şiddete katlanması gerektiği görüşünü savunmaktadırlar. Kadının hiçbir şekilde baba evine dönmesi söz konusu değildir.

ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİ

Her iki semtten (Bağlar ve Bennisen) beşer kişilik gruplarla odak grup görüşmesi yapılmıştır. Görüşmeler anket sorularını içeren sorular çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmeleri bekâr bayanlardan oluşturulmuştur. Bundan amaç ileriye dönük olarak bekâr bayanların gelecekte kendine nasıl bir sosyal statü belirleyeceklerini sadece düşünsel olarak bile olsa tespit etmeye çalışmaktır.

Odak grubu oluşturan bekâr bayanların genel özelliklerine ilişkin şu belirlemeler yapılmıştır.

Öğretim durumlarını sorduğumuzda; Bağlarda kızlardaki okuma oranı Bennisen'e göre daha yüksektir. Bağlardaki kadınların şehirde uzun süre kalması sebebiyle eğitim öğretime vermiş oldukları değer artmıştır. Bennisen'de kızlar okumak istemekte aileler zorunlu eğitime bile göndermemekteki. 8 yıllık zorunlu eğitimden sonra çoğu aile kızlarını okutma taraftarı değildir. Her iki semtte de kızlar okumak istediklerini ifade etmekte ancak çoğu aile kızların okumasına karşı çıkmaktadır. Kızlar okuyarak meslek sahibi olmak istemektedirler.

Ücretli olarak bir işte çalışıyor musunuz sorusuna; anket yaptığımız kızlar bir bayanın mutlaka çalışması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Özellikle kızların eğitim alarak erkeklerden daha öncelikli olarak okumaları gerektiğini söylemektedirler. Her iki semtte de çalışarak kendi ayakları üzerinde durmaları gerektiğini bilmektedirler.

Kızlara kazandıkları parayı nasıl değerlendirdiklerini sorduğumuzda; Bağlar ve Bennisen'de çalışıp para kazanan kızlar genelde bu parayı kendi ihtiyaçları için kullanıp geri kalanı ailesine vermektedir. Çalışan kızlar öncelikle kendi ihtiyaçlarını karşılıyorlar, daha sonra da kalan parayı ya evin ihtiyaçları için harcıyor ya da aile büyüklerine teslim ediyorlar.

Eve kimler para getiriyor sorusuna baktığımızda Bağlar ve Bennisen'de eve para getirenler genelde erkekler olarak görülmektedir. Para kazanmak genelde erkeklere atfedilmiş bir durum gibi görünmektedir.

Kent merkezine geldikten sonra aile yapınızda bir değişiklik oldu mu sorusunda alınan cevaplar genelde benzer cevaplar olarak görülmektedir. Bağlarda genelde ailelerin sayısı büyürken Bennisen'de aile büyükleri genelde köyde kalmıştır.

Her iki semtte de kızlar aile büyüklerinden ayrı yaşam sürmek istemektedir. Aile büyüklerinden genelde ataerkil yapıdan kurtulamadıklarını ve hayatlarını bu şekilde sürdürdüklerini, bu sebepten dolayı aile büyüklerinden ayrı yaşamak istediklerini belirtmektedirler.

Eve yeni bir eşya alınacağına kimin karar verdiğini sorduğumuzda kızlar; eve alınan eşyadan her türlü karara kadar bütün kararlarda büyüklerin hâkim olduğunu söylemektedir.

Kente göç etme kararında etkilerinin olup olmadığını sorduğumuzda da kızların aile içinde yaşayan bir birey olduğu halde çoğu konuda hiç fikirlerine danışılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Kentte göçmedeki en önemli sebeplere bakıldığında işsizlik en ön sıralarda kendini göstermektedir. Günümüz Türkiye'sinin en önemli sorunlarında olan işsizlik özellikle kırsal kesimlerde kendini daha çok göstermektedir. Özellikle Güneydoğu Anadolu'nun en önemli problemi olan sulama köydeki tarım hayatını tamamen bitirmiştir. Köyde geçimini sağlayamayan insanlar iş bulabileceklerini düşündükleri kent merkezlerine göçmeyi tercih etmektedirler.

İlerde çocuğunuz olduğunda tek bir çocuğunuzu okutacak durumunuz olsa kız mı erkek mi çocuğa öncelik verirdiniz sorusuna kızlar, kesinlikle kız çocuğu açısından tercihlerini kullanmaktadırlar. Kızların kesinlikle okutulması ve kendi ayakları üzerinde durmasının öğretilmesi gerektiği görüşü her iki mahallede de kendini yoğun olarak göstermektedir. Özellikle Bennusen' de kızların okutulmasına izin verilmemekte kızlar ilerde bu durumu kendi çocuklarının yaşamasını istememektedir.

Kuma fikri sorulduğunda ise kızlar, bu fikre kesinlikle karşı olduklarını ve ikinci bir kadın fikrinin ne kadar yanlış olduğunu belirtmişlerdir. Etraflarında çok fazla kuma olduğunu ve bu durumun yanlışlığını vurgularlarken ilerde kendi başlarına da gelebileceğini bundan dolayı bu durumun ne kadar rahatsız edici olduğunu söylemektedirler.

Kente göç etmek aile içi kararlarda söz sahibi olmanızı sağladı mı sorusuna kızlar yine yakınlıkla cevap verdiler. Bağlarda bir kız *“bu kente değil başka nereye gidersek gidelim, ne kadar çok para kazanırsak kazanalım fark etmez. Kadınların ister ev olsun ister başka bir şeyle ilgili olsun karar verme hakkı yoktur”* demiştir. Buradan da

anlaşıldığı üzere şehirde yaşamış olmak ya da para kazanmış olmak insanlara ataerkil yapıdan kurtarmamaktadır.

Kırdaki yaşamınızla buradaki yaşamınız arasında fark nedir denildiğinde, daha çok eğitim görmekle ilgili bir fark ortaya çıkıyor. Özellikle kırsal alanlarda kız çocuklarının okutulmadığı, şehre geldikten sonra ise okumanın gerekliliğinin anlaşıldığı vurgulanıyor. Kız çocukları büyük abla ve ağabeylerinin köyde okutulmadığını şehre geldikten sonra ise okuma yaşında olan kardeşlerinin okutulduğunu söylemektedirler. Okumanın bir zorunluluk olduğu şehir yaşamında daha anlayışla karşılanırken kırsal kesimde okuma yazma bilmenin faydaları konusunda bilgi eksikliği kendini göstermektedir.

Gazete okur musunuz sorusuna; Bağlarda anket uygulanan kadınların tersine genç kızlar genelde her gün gazete okuduklarını söylerken Bennusen’de gazete okuma sayısı neredeyse yok denecek kadar azdır. Gazete okumanın kentte uzun süre kalmakla birlikte bir kentli davranışı olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

Sinema ve tiyatroya gitme sıklığı sorulduğunda her iki semtte de bu olayın gerçekleşmediği görülmektedir. Her iki semttekiler de sinema ve tiyatroya gitmeyi istemekte ancak aileleri tarafından böyle yerlerin kızlar için uygun olmadığı belirtilmektedir.

Kıyafet ya da değişik ihtiyaçlar için alışveriş yapıyor musunuz sorusunda; sadece bayram düğün gibi özel durumlarda alışveriş yaptıklarını alışverişin yapmanın çok sık olmadığını söylemişlerdir.

Kuaföre gitme sıklıklarını sorduğumuzda; Bağlardakilerde sıklık oranı daha yüksekken Bennusen’de bu oran daha düşüktür. Bennusen’deki kızlar oturdukları bölgede kuaföre gitmenin ayıp olarak karşılandığını söylemektedirler. Bağlar da ise kuaföre gitme olayı biraz daha yapılabilir bir davranış olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dışarıda yemek yeme sıklıkları sorusuna her iki semtten de aynı cevap gelmiştir. “Dışarıda yemek yemek ayıptır.”Her iki mahallede de dışarıda yemek yendiğinde o evin kadınının beceriksiz olduğu düşünüleceği için dışarıda yemek yemeği tasvip etmemektedirler.

Benzer yaşam düzeylerine sahip olsalar köye geri dönmek ister misiniz sorusuna da her iki semtten ortak cevap verilmiştir. İki semtteki kızlar köye geri dönmek istememekte kentli yaşamın daha kolay olduğunu ifade etmektedirler.

Evle ilgili hangi kararları alabilecekleri sorusuna Bağlar ve Bennusen’de kızların karar alma ile ilgili haklarının olmadığı bir kez daha ortaya konmuştur. Bağlar ve Bennusen’deki kızlar evle ilgili sadece pazardan birkaç meyve ve sebze alabilecekleri kararı aldıklarını söylemektedirler.

Kente geldikten sonra kıyafetlerinizde bir değişiklik odlumu diye sorusunda her iki semtin de yöresel kıyafetlerden uzaklaştığını görmekteyiz. Kentte yaşamının gereklilikleri içinde algılanılan düzgün kıyafet giyme her iki semtte de tam olarak algılanmış gibi görünmektedir.

İki semtte de kızlara aile planlamasıyla ilgili bilgilerini, yapılıp yapılmaması gerektiğini ve kadının mı erkeğin mi korunması gerektiğini sorduğumuzda iki semtte de yakın cevaplar gelmiştir. Bağlar ve Bennusen’deki kızlar aile planlamasının gerekliliğinin farkına varmışlardır. Kızlar çok çocuk dünyaya getirmenin hem kadını yıpratıklarını hem de her çocukla yeteri kadar ilgilenemeyeceğini belirtmektedirler. Korunmanın ise hem kadın hem de erkek tarafından gerçekleştirilmesi gerektiğini söylemektedirler. Kızlar korunmanın ayıp bir şey olmadığını bilincine varmış ve erkeğin de kadının da korunması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Kız çocukları evlendirilirken başlık parası alınmalı mı sorusunda; kızların büyük çoğunluğu kızların mal olmadığını bunun için de evlendirilirken başlık alınmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Kızlardan bir tanesi başlığın kızın çeyizinin yapılması için gerekli olduğunu söylemiştir. Ama çoğu kız alınıp satılan bir mal olmadığını, bunun için evlendirilirken paraya göre değil sevgiye göre evlenmek istediklerini dile getirmişlerdir.

Boşanma konusuna bakış açıları sorulduğunda kızlar; mutsuz olan çiftlerin boşanması gerektiğini söylemekte ve eklemektedirler, buralarda boşanmaya asla normal gözle bakılmaz. Boşanan kadın toplum tarafından dışlanır iyi gözle bakılmaz. Zihinlerinde mutsuz olan çiftlerin boşanması fikrinin doğru olduğunu düşünmekte, ancak çevresel baskı gelenek ve göreneklerden kurtulamadıkları için boşanma fikrine korkuyla yaklaşmaktadırlar.

Bağlar ve Bennusen'de kızlara bir kadının öncelikli işinin ne olduğu sorulduğunda cevapları öncelikle eşi ve çocukları olmuştur. Kadın önce eşi ve çocuğuyla ilgilenmeli daha sonra dışarıda çalışmalı düşüncesi genelde hâkimiyetini göstermektedir. İki semtte de kızlar ataerkil düşüncesinden kurtulamamış kadınların en öncelikli işi olarak erkekleri göstermişlerdir.

Oy kullanacağınız zaman neye göre oy verirsiniz sorusunda çoğu kız kendi isteğine göre veririm derken diğer kısmı da aile büyüklerinin isteğine göre oy kullandıklarını ifade etmektedir. Oy kullanma gibi sadece kişinin kendi isteğine göre yapacağı bir davranışı büyüklerinin söylediklerinin doğrultusunda yapmak, kişinin özgür düşünme hakkının bile elinden alındığının göstergesidir.

Miras paylaşımının nasıl olması gerektiği konusundaki soruya da her iki taraf eşit miktarda dağıtım olmalı diye cevaplandırmıştır. Ancak bunun sadece istenilen hayal edilen bir durum olup pratik hayatta bunun gerçekleşmediğini de cevaplarına eklemektedirler.

Karşı cinsle arkadaşlık olgusuna değinildiğinde ise her iki semtte de (bu Bennusen'de biraz daha katı kurallı) katı kurallar karşımıza çıkmaktadır. Kızların erkeklerle olan arkadaşlık ilişkileri normal karşılanmamakta, böyle bir duruma hiçbir aile tarafından izin verilmeyeceği söylenmektedir. Ancak kızlar, erkek kız ilişkilerinin aslında normal olduğunu, '*fazla ileri gitmeden!*' normal karşılanması gerektiğini söylemektedirler.

Kadın ve erkeğin eşitliği hakkındaki fikirleri sorulduğunda geneli eşitlik olmasından yana görünmektedir. Ancak her iki kesim de eşitlikçi yapıyı istediklerini söylemekte ancak yaşamlarında bu eşitlikçi yapının hiç olmadığını da ifade etmektedirler. Bennusen'de bir kız da erkeğin üstün olduğunu söylemiştir. Bennusen'de oturan kişiler eşitlik kavramının ne ifade ettiğini tam anlamıyla kavrayamamışlardır. Erkeğin güçlü yapısından dolayı erkeğin 'yöneten' kısmında olduğunu söylemektedirler.

Evin geçimini kim sağlamalı diye sorulduğunda da yine çoğu kişi karı-kocanın birlikte sağlaması gerektiğini söylerken Bennusen'de bir kişi erkeğin sağlaması gerektiğini söylemiştir. Çoğunluk, kadın ve erkeğin özellikle evin geçimiyle ilgili eşitlikçi düşünceyi savunmaktadır. Çoğu kadın evin geçimi gibi ağır bir sorumluluğun

sadece erkeğin omzuna yüklenmemesi gerektiğini, kadının da erkeğe yardımcı olması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Ev işlerini yapmak kimin görevidir denildiğinde; evin geçiminin erkek ve kadın tarafından sağlanmasını düşünen kızlar ev işleriyle kadını çok fazla özdeşleştirdiği için bu soruya ‘kadının görevidir’ diye cevap vermişlerdir. Kızların evde yapılan tüm işlerin sadece kadının işi olduğunu düşünmeleri, aslında eşitliğe karşı olduklarından değil ev işinin toplumda kadının işi olarak algılanmasından kaynaklanmaktadır.

Çocuklara bakmak onları terbiye etmek, eğitim ve geleceğiyle ilgili işlerle uğraşmak kime ait denildiğinde; eşitlikçi anlayış yine karşımıza çıkıyor. Kadın ve erkeğin çocuklarıyla ortak bir şekilde ilgilenmesi gerektiği vurgulanmıştır iki semtte de. Kızlar ilerde çocukları olduğunda onları büyütürken eşlerin de kendilerine yardım etmesi gerektiği düşüncesini savunmaktadırlar.

Aile bütçesini idame ettirmenin kimin görevi olduğu sorusunu kızlar genelde erkek idame ettirmeli diye cevaplandırmışlardır. Kızlara eşitlikten bahsederken neden paranın idamesini erkek yapmalı diye sorduğumuzda ise kızlar parayla ilgili kısımlarda erkeklerin daha çok bilgisi olduğunu ve ayrıca parayla ilgili konuda kendilerine güvenmediklerini söylemişlerdir.

Aileyi dışarıda temsil etmenin kimin görevi olduğu sorusuna da çoğu, erkeğin temsil etmesi gerektiğini söylemiştir. Erkeklerin dışarıda aileyi temsil etmesini söyleyenlerin yanında aileyi hem erkeğin hem de kadının temsil edeceğini söyleyenler de çıkmıştır. Ama aileyi temsil etmek, erkeğin yapması genel görüşü içerisinde yer almaktadır.

Aile içindeki düzeni sağlamanın, aile içindeki birey davranışlarını denetlemenin, kadın ve erkek tarafından yerine göre yapılması gerektiği görüşü hâkimiyetini göstermektedir. Kızların çoğu evde kim varsa o anda o düzeni sağlamalıdır demiştir. Bir kısmı da erkeğin düzeni sağlayabileceğini savunmuştur.

Kadınların ev dışında çalışmasına bakış açılarını sorduğumuzda kızlar, kadınların kesinlikle çalışması gerektiğini, kendi paralarını kendileri kazanıp ayakları üzerinde durmayı öğrenmeleri gerektiğini söylemişlerdir. Bensusen’de bir kız da kadınların çalışması gerektiğini ama kadınların dışarıda çalışmasının ayıp olarak karşılandığını söylemiştir.

Kadının ev dışında çalışması durumunda aile birliği güçlenir mi yoksa zayıflar mı diye sorduğumuzda, soruları cevaplayanlar aile birliğinin güçleneceğini, kadının çalışmasının aile birliğine zararı olmayacağını ifade etmişlerdir.

Kadının çalışmasının aile bütçesine katkısı olur mu sorusuna kesinlikle evet cevabı verilmiştir. İki semtte de kızlar, kadının çalışması durumunda evinin geçinmesine faydası olacağını söylemişlerdir.

Kadının çalışması kadının aile içinde daha düzenli ve programlı davranmasına sebep olur mu diye sorduğumuzda kızlar, kadın dışarıda çalışırsa evdeki işlerini yetiştirmek için daha düzenli ve programlı çalışacağını söylemektedirler.

Kadının evinin dışında çalışması kocasıyla daha az ilgilenmesine sebep olur mu? Soruyu cevaplayanlar kadın dışarıda çalıştığında kocasıyla çok fazla ilgilenemeyeceğini ve ona çok fazla vakit ayıramayacağını belirtmişlerdir.

Evinin dışında çalışan kadın çocuklarına yeterince vakit ayırabilir mi, diye sorduğumuzda kadınlar hem dışarıda hem de evde çalışacakları için çocuklarıyla çok fazla ilgilenemeyeceklerini söylemişlerdir.

Çalışan kadın gereğinden fazla yıpranır mı diye sorduğumuzda kadın evin dışında çalışınca eve geldiğinde ev işleri, eşi ve çocuğuyla ilgilenmek zorunda kalacak bunun için de gereğinden fazla yıpranacaktır demişlerdir.

Kadın kocasının sözünü her zaman dinler mi sorusu sorulduğunda genel cevap her zaman kocasının sözünün dinlenmemesi gerektiği yönündedir. Kızlar kocasının her zaman doğru söylemeyeceğini onun için her zaman dinlenmemesi gerektiğini; ancak burada kocasının sözünü dinlenmemesi durumunun dayakla sonuçlanacağını söylemektedirler.

Geldiğiniz yerdeki gelenek ve göreneklerin devam ettirilip ettirilmemesi konusu sorulduğunda, geneli kendi gelenek ve göreneklerinin devam ettirilmemesi konusunda karar bildirirken; Bennusen’de biri kendi özümüzü korumak için geldiğimiz yerdeki gelenek ve görenekleri devam ettirmeliyiz fikrini savunmaktadır.

Erkek çocukları mutlaka okutulmalı, kız çocuklarına kocaları baksa da olur mu; diye sorduğumuzda kızlar, kız çocuklarının mutlaka okuması ve iş sahibi olması gerektiğini vurgulamış, erkek çocukların okumadan da iş bulabileceklerini söylemişlerdir.

Kız çocuklarının mutlaka iyi bir eğitim alarak meslek sahibi yapılması gerektiğini söylemişlerdir.

Kadın hak ediyorsa kocası onu dövebilir mi diye sorduğumuzda, kızlar dayanın hak edilecek bir şey olmadığını ne olursa olsun kadınların dövülmemesi gerektiğini söylemişlerdir. Ancak yaşadıkları yerde kadınların genelde dövüldüğünü ve kötü muamele gördüklerini belirtmişlerdir.

Kadının yeri evi midir sorusuna çoğunluk hayır cevabını verirken, geri kalan kısmı da kadının yerinin evi olduğunu söylemiştir. Kadının yerinin evi olmadığını söyleyenler bu görüşü sadece savunmaktadırlar. Çünkü yaşadıkları yerlerde kadının yeri evidir.

Kızlar küçük yaşta evlendirilmeli midir sorusunda da, kızlar kesinlikle karşı çıkmış ve kızların küçük yaşta evlendirilmemesi gerektiğini söylemiştir. Kızlar öncelikle okuması, meslek sahibi olması ve ondan sonra kendi tercihleri doğrultusunda evlenmesi gerektiğini söylemişler, ancak bu durumun hiçbir zaman gerçekleşmediğini de eklemişlerdir.

Boşanma konusuna bakış açıları sorulduğunda, boşanmanın çiftler mutsuz olduğunda gerçekleşmesi gerektiğini söylemişlerdir. Ama adetlerinde boşanmayla ilgili en ufak imtiyazları bile olmadığını ifade etmişlerdir. Soruyu cevaplayanlar *“bize göre mutsuzsa ve anlaşılmıyorsa boşanmalı ama bizde hiçbir açıklamada boşanma olayı gerçekleşmez”* demeyi de eklemeyi unutmuyorlar.

Odak grup görüşmeleri topluca değerlendirildiğinde ortaya çıkan durum şudur. Bekar kızlar kadının toplumdaki yeri, kadın-erkek eşitliği, kadına toplumdaki bakış açısı, kadınların çalışma yaşamı gibi konularda çok eşitlikçi bir tavır içinde görünmektedir. Uygulamada ise böyle değildir. Kızlar izledikleri t.v programlarından, gazetelerden eşitlikçi yapıyı görerek bu şekilde olması gerektiğini söylemişlerdir. Görüşmeler sırasında eşitlikçi yapıyı savunduklarını ancak yaşadıkları toplumda eşitliğin olmadığını, erkeğin üstün durumda olduğunu ifade etmişlerdir.

Aşağıda, bölgelere göre odak grubu oluşturan bekârların sorulara verdikleri cevaplar yer almaktadır.

BAĞLAR (ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİ)

1.Öğretim durumunuz?

- a.Lise mezunuyum
- b.Ortaokul mezunuyum
- c.Ortaokul mezunuyum
- d.Ortaokul mezunuyum
- e.Ortaokul mezunuyum

2.Yaşınız?

- a.18
- b.17
- c.16
- d.17
- e.16

3.Ücretli olarak bir işte çalışıyor musunuz?

- a.Evet. Sekreterlik yapıyorum.
- b.Evet. Konfeksiyonda çalışıyorum
- c.Evet. Fabrikada çalışıyorum.
- d.Yaşlı hasta bir kadına bakıyorum.
- e.Hayır

4.Evde gelir getirici bir işiniz var mı?

- a.Hayır
- b.Hayır
- c.Hayır
- d.Hayır
- e.Evet. Çocuk bakıyorum

5.Kazandığınız parayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a.Kendi ihtiyaçlarım için gerekli olanı alıyorum, gerisini aileme veriyorum.
- b.Bazen kendi ihtiyaçlarım oluyor. Çok sık değil ama bazen birazını alıyorum.

- c.Kendi ihtiyaçlarıma yetecek kadar parayı alıyorum. Gerisini aileme veriyorum.
- d.Bazen kendi ihtiyaçlarımla olduğunda alıyorum. Ama genelde aileme veriyorum.
- e.Aileme veriyorum.

6.Eve para getiren kimler var?

- a.Babam, abim, ben
- b.Abimler ve ben
- c Babam ve ben
- d.Babam, abim ve ben
- e.Babam, abim ben

7.Evde sizinle birlikte kimler yaşıyor?

- a.Annem, babam, kardeşlerim, yengem
- b.Annem, babam, kardeşlerim, yengelerim
- c.Annem, babam, kardeşlerim
- d.Annem, babam, kardeşlerim, yengem
- e.Annem, babam, kardeşlerim, yengelerim

8.Buraya gelmeden önce sizinle birlikte kimler yaşıyordu?

- a.Annem, babam, kardeşlerim
- b.Annem, babam, kardeşlerim, yeğenlerim
- c.Annem, babam, kardeşlerim
- d.Annem, babam, kardeşlerim, yeğenlerim
- e.Annem, babam, kardeşlerim, yeğenlerim

9.Buraya geldikten sonra aile yapınız küçükmüşse bunun sizin için taşıdığı anlam nedir?

- a.Köyden geldikten sonra ağabeylerim evlendi. Ama bizimle yaşıyorlar daha da kalabalık olduk.
- b.Köydeyken çok kalabalık değildik. Buraya geldikten sonra iki abim evlendi. Çok kalabalık olduk. Aynı evde otursalar daha iyi olacak bizim için.
- c.Köyde dedemlere çok yakınmışız. Halam anneme çok eziyet etmiş. Şehre geldikten sonra ondan kurtulmuş annem.
- d.Değişen bir şey olmadı ama köyde hep tarlada çalışırlarmış. Tarlada çalışmaktan kurtulduk

e. Buraya gelince iki abim evlendi ve bizimle yaşamaya başladı. Daha kalabalık olduk

10.Eve yeni bir eşya alınacağında buna kim karar verir?

- a.Evdeki büyükler karar verir.
- b.Büyükler karar verir. Genelde babam.
- c.Evdeki büyükler karar verir.
- d.Annemle babam karar verir.
- e.Genelde babam

11.Buraya kaç yılında geldiniz?

- a.1987
- b1989
- c1990
- d1989
- e.1989

12.Kente göç kararını kim aldı?

- a.Annem ve babam
- b.Babam
- c.Aile büyükleri
- d.Annemle babam almış bu kararı.
- e.Babam ve abim

13.Kente göçmenizdeki en önemli sebep neydi?

- a.Köyde iş yoktu. Çalışmak için buraya geldik.
- b.Amcamlar şehre taşınmışlardı. Babama iş bulmuşlar. Bizde buraya taşındık.
- c.Köyde iş yoktu. Şehirde çalışacak iş olur diye taşınmış babamlar
- d.İş yokmuş köyde. Annemde halamda çok çekmiş babama baskı yapmış taşınalım diye.
- e.Köyde iş yoktu. Ağabeyimin sevdiği bir kız vardı. Onlar şehre taşındılar. Ağabeyimde babamı ikna etti taşındık.

14.Çocuğunuz olduğunda eğer maddi imkânlarınız elvermezse ve tek bir çocuk okutacak durumda olursanız hangi çocuğunuza öncelik verirsiniz? Neden?

- a.Bence kız çocukları özellikle okutulmalı. Erkek her yerde kolay iş bulabiliyor. Ama kızların çalışacağı yer az.
- b.Bence kızlar okutulmalıdır. Çünkü kız tek başına ayakta kalabilmeli.

- c.Kendi ayaklarının üzerinde durması için bence kızların okutulması gerekli
- d.Bence eşit davranılmalı kızlarda erkeklerde okutulmalı.
- e.Bence ikisi de okumalı

15.Kuma fikrine nasıl bakıyorsunuz?

- a.Kesinlikle karşıyım.
- b.Asla olmamalı. Ama maalesef etrafımızda bir sürü var.
- c.Bence kesinlikle olmamalıdır.
- d.Karşıyım
- e. Karşıyım

16.Kente göç etmek aile içi kararlara katılmada etkili oldu mu?

- a.Aslında pek fazla değil. Çalışıp para kazansam da erkekler burada daha egemenler.
- b.Aile içi kararlarda bırakın bizi anneme bile hak verilmez
- c.Bu kente değil başka nereye gidersek gidelim ne kadar çok para kazanırsak kazanalım fark etmez. Kadınların ister ev olsun ister başka bir şeyle ilgili olsun karar verme hakkı yoktur.
- d.Bize fazla bir şey sorulmaz.
- e.Buralarda bırakın evdeki kız çocuklarına anneye bile söz hakkı verilmez.

17.Kırdaki yaşamınızla kentteki yaşamınız arasında bir fark var mı?

- a.Ablam köyde okul olmadığı için okutulmamış. Ben buraya gelince okudum ve şimdi çalışıp para kazanıyorum.
- b.Köyde kardeşlerim okumamış. Buraya gelince amcamın çocukları okuyordu. Babam da benim okumama izin verdi.
- c.Burada çalışıyorum. Buraya geldikten sonra okudum. Köyde ablaımlar okuyamamışlar.
- d.Köyde kardeşlerim okumamış. Ama buraya geldikten sonra babam okumamıza izin verdi. Okulumu bitirdikten sonra da çalışmaya başladım.
- e. Ben buraya geldikten sonra okudum. Burada biraz daha insan gibi yaşıyoruz.

18.Gazete okur musunuz?

- a.Çalıştığım yere her gün gazete geliyor. Fırsat buldukça okurum
- b.Genelde işteyken okurum
- c. Fabrikada çok fazla vakit olmuyor. Ama bazen eve alıyorum okumak için.
- d.Baktığım yaşlı kadının evine her gün gazete geliyor. Genelde

ben okurum ona gazeteleri.

e.Çok nadir. Ağabeyimler alırsa okurum.

19. Sinema ya da tiyatroya gider misiniz?

a.Lisede okurken 1 kere gitmiştim.

b.Hayır gitmedim.

c.Hayır

d.Hayır

e..Hayır

20.Kıyafet ya da değişik ihtiyaçlar için alışveriş yapar mısınız?

a.Bazen yaparım.

b.Bayram ya da düğünler olursa o zaman yaparım

c.Gerektiğinde yaparım.

d.Bazen ama çok sık değil.

e.Bazen gerektiğinde alırım

21.Halk eğitim kurslarına gider misiniz?

a.Hayır

b. Hayır

c.Hayır

d.Hayır

e.Hayır

22.Kuaföre gider misiniz?

a.Haftada bir ya da iki hafta da bir giderim.

b.Pek sık değil ama ara da sıra da giderim

c.Ara sıra giderim.

d.Sık sık değil ama düğünlerde falan giderim.

e.bir ya da iki defa gittim. O da düğün içindi

23.Dışarıda yemek yer misiniz?

a.Çalıştığım için genelde dışarıda yiyorum. Ama öğlenleri

b. Bazen öğle yemeklerini dışarıda yiyorum.

c.Öğlenleri hep dışarıda yiyoruz zaten. Ama iş için onun dışında dışarıda yemek yemek ayıp karşılanıyor

d.Bazen dışarıda yiyorum.

e.Hayır yemiyoruz. Buralarda herkes evinde yapar yemeğini. Bazen malzemeleri hazırlar fırına yollarız.

24.Evinizde hangi eşyalar var? Köyde de var mıydı?

a.Televizyon, buzdolabı, çamaşır makinesi, ütü, elektrik süpürgesi. Buraya geldikten sonra aldık hepsini.

b.Buzdolabı, televizyon, çamaşır makinesi, ütü. Köyde sadece buzdolabımız varmış.

c. Buzdolabı, çamaşır makinesi, televizyon, ütü, elektrik süpürgesi, elektrikli soba. Hepsini buraya geldikten sonra aldık

d.Televizyon, çamaşır makinesi, elektrikli süpürge, buzdolabı, ütü. Sadece televizyon ve buzdolabı varmış köydeyken.

e.Çamaşır makinesi, televizyon, ütü, elektrikli süpürge, buzdolabı. Hepsini buraya gelince aldık.

25.Benzer yaşam düzeyine sahip olsanız köye geri dönmek ister misiniz?

a.Asla dönmek istemem. Bazen gideriz köye ama asla orda yaşamak istemem.

b.Hayır dönmek istemem.

c.Hayır

d.Hayır

e.Hayır

26.Evle ilgili tek başınıza alabileceğiniz kararlar nelerdir?

a.Çok büyük bir şey değilse eve alışveriş yapabilirim. Bu genelde mutfak alışverişi olur.

b.Mutfak için bazen bir şeyler alırım.

c. Çok fazla bir karar alamayız. Sadece bazen mutfak için gerekli şeyleri, yanımda param varsa bazen canımın istediği şeyleri alırım.

d.Meyve sebze alırım.

e.Bizim tek başımıza bir şey yapmamız yasaktır.

27.Kente geldikten sonra giyim tarzınızda bir değişiklik oldu mu?

a.Köyde genelde şalvar tarzı şeyler giyiyorlarmış annem ve ablamlar. Ama buraya geldikten sonra daha iyi giyinmeye başladılar.

b.Köyde daha çok eski kıyafetler giyilirmiş. Ama buraya gelince daha modaya yakın kıyafetler giymeye başladık.

c. Köyde annem kardeşlerim şalvar giyermiş. Biz buraya geldikten sonra etek kot giymeye başladık.

d.Buraya geldikten sonra şehirli insanlar gibi giyinmeye başladık.

e. Köydeki kıyafetleri giymiyoruz. Buradakiler biraz daha modern

28.Mahallenizde yardımlaşarak yaptığımız işler var mı?

a.Hayır

b.Hayır

c. Hayır

d.Hayır

e.Hayır

29.Sizce aile planlamasının anlamı nedir?

a.Bence çok çocuk yapmamak için gerekli. Ben sadece 2 çocuk yapmak istiyorum. Hem kendimi yıpratmamak için hem de onlara daha çok vakit ayırabilmek için

b.Çok çocuk doğurmamak için kesinlikle gereklidir.

c.Çok çocuk yapmamak için gereklidir.

d.Bence yapılması gereken bir şey. Burada herke bakamayacağı kadar çocuk yapıyor. Ama sonra da onlarla ilgilenmiyorlar.

e. Bence çok çocuk yapmamak için gerekli. Ama burada yapmazlar. Burada çok çocuk doğurmak bir kadın için en önemli özelliğidir.

30.Sizce aile planlaması gerekli midir?

a.Kesinlikle evet

b.Evet

c. Evet.

d.Evet kesinlikle gereklidir.

e.Evet

31.Evet ise kim korunmalı?

a.Bence her ikisi de korunmalı.

b.Kadın korunmalı.

c.Bence her ikisi de korunmalıdır.

d.Bence kadın korunmalıdır.

e.Kadın

32.Sizce kız çocukları evlendirilirken başlık alınmalı mı?

a.Hayır bence alınmamalı. Bence mallar para karşılığında verilir. Kızlar mal değildir.

b.Hayır bence alınmamalıdır.

c.Hayır. Kızlar mal mı satılsın

d.Hayır. Satılık mal mı ki kızlar.

e.Hayır. Alınmamalı bence.

33.Boşanma konusuna nasıl bakıyorsunuz?

a.Bence mutsuzsa ve anlaşamıyorlarsa boşanmaları daha iyi olur.

b.Geçinemiyorlarsa bence boşanabilmelidirler.

c. Bence çiftler mutsuzsa boşanmalıdır.

d.Eğer karı koca geçinemiyorsa boşanmaları daha iyi olur.

e. Eğer kadın çok kötü bir şey yapmışsa boşanabilmelidir. Ama burada boşanma olmaz.

Eğer kadın namussuzluk etmişse sonu bellidir.(!)

34.Sizce ailede kadının en önemli görevi nedir?

a.Öncelikle eşi ve çocuklarıdır. Daha sonra da evin geçimi için eşine maddi destek olmalıdır.

b.Çocukları eşi ve evinin işleridir.

c.Öncelikle eşi ve çocukları daha sonra dışarıdaki işi olmalıdır.

d.Kadının en öncelikli işi ailesi olmalıdır. Ondan sonra dışarıdaki işini yapmalıdır.

e.Kocasına çocuklarına evine bakmak en önemli görevidir

35.Oy kullanacağımız zaman oyunuzu neye göre verirsiniz?

a.Kendi istediğime göre

b.Kendi isteğime göre

c. Kendi isteğime göre

d.Kendi isteğime göre.

e.Kendi isteğime göre

36.Miras paylaşımı sizce nasıl olmalıdır?

a.Bence eşit olmalıdır.

b.Bence kızlara ve erkeğe eşit olarak dağıtılmalıdır.

- c.Bence eşit olmalıdır.
- d.Eşit dağıtılmalıdır.
- e.Kadın ve erkeğe eşit dağıtılmalıdır.

37.Karşı cinsle arkadaşlığa nasıl bakıyorsunuz?

- a.Bence iki taraf da birbirlerini tanınması için arkadaşlık etmesini gayet normal olarak görüyorum.
- b.Eğer evliliği düşünüyorlarsa arkadaşlık edebilirler.
- c. Bence gayet normal. Ama burada pek normal karşılanmıyor.
- d.Fazla ileri gitmemek koşuluyla bence arkadaşlık edilebilir.
- e.Bence olabilir ama burada kız için bu yasaktır.

38.Evde gıda hazırlığı yapıyor musunuz? Yapıyorsanız neler hazırlıyorsunuz?

- a.Hayır
- b.Hayır
- c. Hayır
- d.Evet. Sebze kurutuyoruz. Turşu yapıyoruz
- e.Evet. Salça, sebze kurutma turşu

39.Kadın ve erkek eşitliği hakkında neler düşünüyorsunuz?

- a.Bence kadın ve erkek tamamen eşittir.
- b.Kadın ve erkek eşit olmalıdır. Ama maalesef buralarda kadın hep son sıralarda gelir.
- c.Bence her ikisi de eşittir.
- d. Kadın ve erkek bence eşit yaratılmıştır.
- e.Bence kadın ve erkek eşit olmalıdır.

40.Evin geçimini sizce kim sağlamalıdır?

- a.Bence karı koca birlikte sağlamalıdır.
- b.Öncelikli olarak erkek yapmalıdır. Ama kadında ona yardım edebilir.
- c. Bence eşler birlikte sağlamalıdır.
- d.Karı koca birlikte sağlamalıdır.
- e. Bu öncelikle erkeğin görevidir

41.Ev işlerini yapmak sizce kimi görevidir?

- a.Kadının görevidir.
- b. Kadının.

- c. Kadının
- d.Kadının
- e.Kadının

42.Çocuklara bakmak onları terbiye etmek kimin görevidir?

- a.Eşler bunu birlikte yapmalıdır.
- b.Bence kadın terbiye etmelidir.
- c.Bence karı koca birlikte yapmalıdır.
- d.Eşler birlikte yapmalıdır.
- e.Kadının görevidir.

43.Aile bütçesini idame ettirmek kimin görevidir?

- a.Karı koca birlikte yapmalıdırlar.
- b.Erkek
- c.Karı koca birlikte yapmalıdır
- d.Karı koca birlikte yapmalıdır.
- e.Erkeğin

44.Aileyi dışarıda temsil etmek kimin görevidir?

- a.Çoğu yerde erkek temsil eder ama gerektiğinde kadın da temsil edebilmelidir.
- b. Erkek
- c.Bence yerine göre değişir.
- d.Gerektiğinde kadın gerektiğinde erkek temsil etmelidir.
- e.Erkeğin

45.Çocukların eğitimi ve geleceği ile ilgili işler kimin görevidir?

- a.Çocuklar hem annenin hem de babanın olduğu için bence birlikte karar vermelidirler.
- b.Hem baba hem de anne birlikte vermelidir.
- c.Karı koca birlikte yapmalıdır.
- d.Eşler birlikte yapmalıdır.
- e.Anne ve baba birlikte yapmalıdır.

46.Aile içindeki düzeni sağlamak kimin görevidir?

- a.Gerektiğinde anne gerektiğinde de baba sağlamalıdır.
- b.Kadın sağlamalıdır.
- c.Babanın görevidir.

d.Bence her ikisi de sağlamalıdır.

e.Kadının

47.Aile içindeki bireylerin davranışlarını denetlemek kimin görevidir?

a.Annen ve baba birlikte yapmalıdır.

b.Erkek bunu daha iyi yapar bence.

c.Anne ve babanın.

d.Eşlerin birlikte görevidir.

e. Bence karı koca bunu birlikte yapmalıdır.

48.Kadının çalışmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

a.Bence kesinlikle çalışmalı.

b.Eğer maddi sorunları varsa çalışmalıdır.

c.Bence kesinlikle çalışmalı ve para kazanmalıdır.

d.Bence gayet normal kadın çalışıp kendi parasını kazanabilmelidir.

e. Kadının dışarıda çalışması bence çok normal ama buralarda kolay kolay izin vermezler.

49.Kadının çalışması aile birliğini güçlendirir mi?

a.Evet

b.Evet

c. Evet

d.Evet

e.Evet

50.Kadının çalışması aile birliğini zayıflatır mı?

a.Hayır.

b.Evet. Eğer kocası istemiyorsa aile birliği zayıflar.

c.Hayır.

d.Hayır

e.Hayır

51.Kadının çalışması aile bütçesine katkısı olur mu?

a.Evet.

b.Evet

c.Evet

d.Evet

e.Evet

52.Kadının çalışması aile içi sorumluluklarını paylaşmasını sağlar mı?

a.Bence sağlar. Çünkü çalışan kadın evinin geçiminde eşine destek olacaktır.

b.Evet.

c.Evet çalışan kadın aile içindeki sorumluluklarının daha iyi farkına varacaktır.

d.Evet.

e.Evet

53.Kadının çalışması ev işlerini daha iyi programlamasını sağlar mı?

a.Kadın dışarıda da çalıştığı için iyi bir program yapması gerekir.

b.Dışarıda çalışıyorsa kadın ev işlerine de yetişmesi için planlı çalışması gerekir.

c.Çalışan kadının düzenli olarak işlerini halletmesi gerekir. Onun için tüm işlerini planlı yapar.

d.Bence sağlar. Çünkü kadın hem evine hem de dışarıdaki işine yetişmesi için düzenli bir programa ihtiyacı vardır.

e.Kadın eğer dışarıda çalışırsa her işini düzene koymak zorundadır.

54.Kadının çalışması haklarını kullanmasını ve korumasını kolaylaştırır mı?

a.Evet

b.Evet

c. Evet

d.Evet

e.Evet

55.Kadının çalışması kocasıyla az ilgilenmesine sebep olur mu?

a.Evet. Çalışan kadın birçok şeye yetişmek zorunda kalacaktır.

b.Evet

c. Evet. Olur, çünkü kadın sadece kocasıyla değil dışarıdaki işiyle de ilgilenmek zorundadır.

d.Evet. Kadın kocasıyla az ilgilenir.

e.Evet kadın dışarıda çalışıp gelecek ve evdeki işleri de yapacaktır. Bunun için kocasına ayıracak vakti azdır.

56.Kadının çalışması kadına hayat tecrübesi kazandırır mı?

- a.Kesinlikle kazandırır.
- b.Çalışan kadın dışarıda bir çok yeni şey öğrenecektir.
- c.Çalışan kadın bir çok eni bilgiye sahip olur.
- d. Bence kadının çalışması ona değişik hayat tecrübeleri kazandırır.
- e.Dışarıda çalışan kadın bir sürü değişik konularda bilgiler öğrenecektir.

57.Kadının çalışmasının kendini yenileme ve geliştirme ihtiyacı hissettirir mi?

- a.Evet. Çalışan kadın etrafındaki yeni şeyleri takip ederek yeni bilgiler öğrenir.
- b.Çalışan kadın değişik konularda bilgi sahibi olacaktır.
- c.Evet.
- d:Evet. Çalışan kadın kendini yenileme ve geliştirme ihtiyacı duyar.
- e.Çalışan kadın zaten çalışırken kendini geliştirecektir.

58.Çalışan kadın çocuklarına daha az mı vakit ayırır?

- a.Eğer düzenli bir program yaparsa yeteri kadar vakit ayırabilir.
- b.Evet çalıştığı için daha az vakit ayıracaktır.
- c.Evet. Çünkü kadın hem evdeki işleriyle hem dışarıdaki işleriyle de çok yorulur.
- d.Bence kadın çok yoğun çalışacağı için çocuklarına az vakit ayırır.
- e.Evet. Çok çalışacağı için fazla zamanı olmayacaktır.

59.Çalışan kadın evde daha çok anlayışlı ve uyumlu mu olacaktır?

- a.Her zaman değil. Ama genelde daha anlayışlı olacaktır.
- b.Hayır.
- c.Bence çok yorulmuşsa çok fazla anlayışlı olamaz.
- d.Bazen.
- e.Bence evde daha huzursuz olacaktır. Çok yorulacağı için sinirli olur.

60.Çalışan kadının çocuklarına verdiği terbiye ve eğitim daha mı iyi olur?

- a.Evet. Çünkü kadın çalışırken bir sürü yeni şey öğrenir.
- b.Evet
- c.Evet daha iyi olur çünkü kadın kendini de geliştiriyor.
- d.Bence daha iyi olur.
- e.Çalışırken yeni bilgiler öğreneceği için çocuğuna da yeni yeni şeyler öğretebilir.

61.Çalışan kadının sosyal ilişkileri zayıflar mı?

- a.Evet

- b.Evet
- c.Evet
- d.Evet
- e.Evet

62.Çalışan kadın gereğinden fazla yıpranır mı?

- a.Hem ev işleri hem de dışarıdaki iş tabii ki kadını gereğinden fazla yıpratır.
- b.Kadın evde çocukları kocası evinin işlerini yapıp öyle işe gidecektir. Orda da çalışacak sonuç olarak çok yıpranacaktır.
- c.Evet çünkü hem evde hem de dışarıda çalışacaktır.
- d.Kadın hem evinde hem de dışarıda çalıştığı için çok yıpranacaktır.
- e.Evet

63.Kadın her zaman kocasının sözünü dinlemeli midir?

- a.Bence her zaman değil.
- b.Bence dinlemeye çalışmalıdır. Burada dinlemezse zaten sonu dayaktır.
- c.Bence her zaman dinlememelidir.
- d.Gerektiğinde dinlemelidir.
- e.Bence her zaman dinlememeli. Ama burada kadınlar kocalarını dinler. Eğer dinlemezlerse dayak yerler.

64.Geldiğiniz yerdeki gelenek ve görenekleri devam ettirmeli miyiz?

- a.Bence devam edilmemelidir. Çünkü onlar köyde kaldı. Burası şehir ve burada her şey daha farklı yaşanıyor.
- b.Bence edilmemeli.
- c.Bence devam ettirmemeliyiz.
- d.O adetler köyde kalmış bence devam etmemelidir.
- e.Bence devam ettirmemeli. O adetler köyde kalmış.

65.Erkek çocuğunun mutlaka bir işi olmalı, kız çocuklarına kocaları baksa da olur mu?

- a.Asla. Kızlar okumalıdır.
- b.Olur
- c.Bence olmaz. Çünkü Kız çocukları kocalarına bağlı kalmamalıdır.
- d.Kızların kendi ekonomik özgürlüklerine sahip olması gerekir.

e. Bence kızlar okutulmalı. İlerde kendine bir şey almak istediğinde kendi parasıyla alabilir.

66.Kız çocukları iyi bir eğitim almalı ve meslek sahibi olmalı mıdır?

a.Kesinlikle kızlar okutulmalı ve meslek sahibi olması için ona yardımcı olunmalıdır.

b.Kızlar okutulsun. Eğer maddi sıkıntı çekerlerse kadının çalışması kolay olur.

c.Kesinlikle evet.

d.Bence iyi bir eğitim almalı ve meslek sahibi olmaları sağlanmalıdır.

e.Kesinlikle evet

67Kadın hak ediyorsa kocası onu dövebilir mi?

a.Bence dayak hiçbir şekilde hak edilmez.

b.Eğer erkeğin namusuyla ilgili bir şey yaparsa dövülebilir.

c. Bence dövülmemelidir.

d.Dayak bence hak edilmez.

e.Eğer çok kötü bir şey yaparsa erkekler döver zaten

68.Kadının yeri evi midir?

a. Hayır değildir.

b.Evet

c.Hayır

d.Hayır

e.Hayır

69.Kızlar küçük yaşta evlendirilmeli midir?

a.Öncelikle ayakta kalmaları sağlanmalıdır.

b.Çok küçük yaşta evlendirilmemelidir.

c.Hayır

d.Hayır. Önce okutulmalıdırlar.

e.Bence önce iş sahibi edilmeli ondan sonra evlendirilmelidir.

70.Boşanma ancak evliliği kurtarmaya yönelik bütün çabalar başarısız olduğunda mı onaylanabilir?

a.Hayır eğer çiftlerden biri mutsuzsa çaba göstermeye gerek yok. Bence hemen boşanabilmeliler.

b. Boşanma bence en son düşünülecek şey olmalı. Ama mutsuzsalar boşanmaları daha iyi olur.

c. Bence eşler mutsuzsa boşansınlar daha iyi.

d.Bence mutsuzlarsa ve geçinemiyorlarsa zaten evliliği kurtarmak için çalışmak saçma olur.

e.Burada boşanma söz konusu bile olamaz. Ama bence eğer eşler mutsuzsa boşanmaları en iyisi olur.

71.Mutsuz olan çiftler boşanabilmeli midir?

a.Evet.

b.Evet.

c.Evet

d.Evet

e.Evet.

BENNUSEN (ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİ)**1.Öğretim durumunuz?**

- a.Ortaokul mezunuyum.
- b.İlkokul mezunuyum.
- c.Ortaokul mezunuyum.
- d.Lise mezunuyum.
- e.İlkokul mezunuyum

2.Yaşınız?

- a.17
- b.18
- c.18
- d.18
- e.17

3.Ücretli olarak bir işte çalışıyor musunuz?

- a.Hayır
- b.Hayır
- c.Evet (Konfeksiyonda çalışıyorum)
- d.Evet(Yaşlı birine bakıyorum)
- e.Hayır

4.Evde gelir getirici bir işiniz var mı?

- a.Evet. Evde çocuk bakıyorum.
- b.Evet çocuk bakıyorum.
- c.Hayır
- d.Hayır
- e.Hayır

5.Kazandığınız parayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

- a.Kazandığım paranın bir kısmını alıp gerisini büyüklere veriyorum. Tabi bu her zaman olmuyor. Sadece bazen alabiliyorum.
- b.Kazandığım parayı evin geçimi için kullanıyoruz.
- c.Kendi özel ihtiyaçlarım için çok azını alıyorum. Gerisini babama veriyorum.

d.Genelde aileme veriyorum. Çok nadir içinden biraz alırım.

e.

6.Eve para getiren kimler var?

a.Ben, abım ve vakıf yardımıyla geçiniyoruz.

b.Babam ve ben

c.Babam ve ben

d.Sadece ben

e.Babam

7.Evde sizinle birlikte kimler yaşıyor?

a.Annem, babam, kardeşlerim.

b.Annem, babam ve kardeşlerim.

c.Annem, babam, kardeşlerim, babaannemle birlikte oturuyoruz.

d.Annem ve kardeşlerim

e.Babam, annem, kardeşlerim, dedem, babaannem, babamın kuması

8.Buraya gelmeden önce sizinle birlikte kimler yaşıyordu?

a.Annem, babam, kardeşlerim, babaannem, büyükbabam

b.Annem, babam, kardeşlerim, babaannem, büyükbabam, halam

c.Annem, babam, dedem, babaannem, kardeşlerim dedem buraya geldikten sonra ölmüş köyden hep birlikte gelmişiz.

d. Annem, babam, kardeşlerim, dedem

e.Babam, annem, kardeşlerim, dedem, babaannem

9.Buraya geldikten sonra aile yapınız küçükmüşse bunun sizin için taşıdığı anlam nedir?

a.Büyükbabam ve büyükannem köyde kaldı. Her şeye karışır, aile içindeki düzenimizi bozarlarmış. Annemi özellikle hiç sevmezlerdi. Bizimle babaannem gelmek istemiş ama büyükbabam köyden ayrılmak istemeyince orda kalmışlar.

b.Büyükler özellikle halam köyde kaldı. Orda birisiyle evlendi. Bize çok çektiriyordu. Her şeye karışır kendisi hiç bir şey yapmazdı. Büyüklerden daha da kötüydü.

c.Değişiklik olmamış aslında. Köyde de büyüklerle birlikte yaşıyormuş ailem burada da hep birlikte yaşıyoruz.

d.Dedemin köyde kalması, babamın buraya geldikten sonra ölmesi bizim kendi başımıza daha kolay karar almamıza neden oldu.

e.Değişiklik olmadı.

10.Eve yeni bir eşya alınacağında buna kim karar verir?

a.Evdeki büyükler karar verir. Bize söz hakkı düşmez.

b.Annemle babam karar verir. Ama aslında son söz babamındır.

c.Genelde neyin alınacağını babaannem söyler. Babamla babaannem karar verirler.

d.Genelde annem karar verir.

e.Evdeki büyükler karar verir

11.Buraya kaç yılında geldiniz?

a.1992

b.1993

c.1995

d.1996

e.1996

12.Kente göç kararını kim aldı?

a.Annemle babam göçmek istedi. Çünkü köyde iş güç yoktu. Çalışıp para kazanamıyorduk.

b.Babam aldı.

c.Dedem ve babam almış bu kararı.

d.Babam

e.Dedem ve babaannem

13.Kente göçmenizdeki en önemli sebep neydi?

a.İşsizlik, geçim sıkıntısı para kazanamıyorduk.

b.Köyde su yoktu tarlaları sulayamıyorduk. Para kazanamıyorduk. İş buluruz diye göçtük şehre.

c.Köyde su yoktu tarlaları sulayıp ekin ekemiyorduk. Geçinemediğimiz içinde babamlar şehre göçmeye karar vermişler.

d.Köyde iş yoktu. Geçinemiyorduk.

e.Köyümüz yandı. Bizde buraya taşındık.

14.Çocuğunuz olduğunda eğer maddi imkânlarınız elvermezse ve tek bir çocuk okutacak durumda olursanız hangi çocuğunuza öncelik verirsiniz? Neden?

a.Kesinlikle kız. Çünkü erkek bir şekilde para kazanıyor. Ama kızların çalışabileceği alanlar sınırlı. Onun için ben kesinlikle kızımı okutmak isterim. Okuyup meslek sahibi olmalı.

b.Bence ikisi de benim evladım asla ayırmam. İkisinin de okuması için elimden geleni yaparım.

c.Kesinlikle kızımı okuturdum. Kızların mutlaka söz sahibi olması kendi paralarını kendi kazanması gereklidir.

d.Bence her ikisi de eşit olmalıdır. Erkek de kız da bence okumalıdır.

e.Ayırım yapmazdım. İkisini de okuturdum.

15.Kuma fikrine nasıl bakıyorsunuz?

a.Asla ikinci kadın düşünemiyorum. Ama bizim adetlerimizde bir kadın çocuk doğuramıyorsa kuma mutlaka gelir. Bir erkek evleneceği zaman seçeceği kızın ailesindeki doğurganlığa bakar önce.

b.Kuma bence çok yanlış. Ama maalesef çocuk doğuramazsak üzerimize kuma gelir.

c.Bence olmamalı. Ama buralarda kadın, erkek çocuk doğuramazsa kumayı kabul etmek zorundadır.

d.Bence kuma çok yanlış bir şeydir. Kadınları küçük düşüren bir şeydir. Ama burada erkek çocuk doğuramazsan üzerine kuma gelir.

e.Kuma olmamalı. Bence ama annem hep kız çocuk doğurduğu için buraya geldikten sonra babam tekrar evlendi. Ama onun da kızları oldu.

16.Kente göç etmek aile içi kararlara katılmada etkili oldu mu?

a.Pek sayılmaz. Ama köydeki gibi de değil. Ablalarımın anlattığına göre köyde babaannem anneme bile söz hakkı vermezmiş. Kaldı ki çocuklara bunu versin. Ama şehirde biraz para kazanmaya başladım.Bunun sayesinde fikrim net olarak sorulmasa bile en azından konuşabiliyorum.

b.Bizim adetlerimizde kızlar konuşmaz. Hele evle ilgili alınacak bir kararda söz sahibi olmamız imkânsızdır.

c.Hayır. Para kazanıp evin geçimine destek olsam da kararlara biz karışamayız büyükler varken.

d.Babam da öldükten sonra eve para getiren tek ben oldum. Bu da biraz da olsa bir şeyler söylememe izin veriyor.

e.Bizim hele kızların hiçbir zaman söz hakkı olmaz.

17.Kırdaki yaşamınızla kentteki yaşamınız arasında bir fark var mı?

a.Çok olmasa da tabii ki farklılıklar var. Burada çocuk bakıp para kazanabiliyorum. Kazandığım para ile bir ihtiyacım olduğunda (tabi aşırıya kaçmadan)alabiliyorum.

b.Evet fark var. Köyde çalışmıyorduk. Paramız hiç yoktu. Burada biraz çalışıp para kazanabiliyorum.

c.Çoğu konuda değişiklik yok ama çalışıp para kazanmama karışmıyorlar.

d.Evet. Köyde çalışmıyordum ve okumayı çok istiyordum. Buraya gelince okudum. Ve kendi paramı kendim çalışıp kazanabiliyorum.

e.Pek bir fark yok. Sadece burada daha kalabalık olduk.

18.Gazete okur musunuz?

a.Her gün gazete alındığını televizyonlardan görürdüm. Çünkü biz evimize hiç gazete almıyoruz. Sadece bir paket falan gelirse ya da bakkaldan kilo ile alıyoruz bazen evde kullanmak için. Ancak o zaman okurum. Ama onlar da çok eski.

b.Hayır. Gazete alınmaz bizim evimize. Televizyondan duyuyoruz haberleri zaten.

c.Çok nadiren. İş yerine bazen gazete gelir. İşimiz çok yoğun olmazsa okuruz.

d.Baktığım yaşlı kadının kızı bazen eve gazete getirir. Fırsat bulursam okurum.

e.Hayır okumuyorum.

19. Sinema ya da tiyatroya gider misiniz?

a.Hayır, hiç gitmedim. Ama çok gitmek isterdim. Özellikle tiyatroya.

b.Hayır hiç gitmedim.

c.Hayır hiç gitmedim.

d.Hayır hiç gitmedim.

e.Hayır hiç gitmedim.

20.Kıyafet ya da değişik ihtiyaçlar için alışveriş yapar mısınız?

a.Kıyafetlerimiz çoğu zaman vakıftan geliyor. Ama ara sıra alışverişe çıkarız.

b.Bayramlarda falan bir şeyler almak için alışveriş yaparız.

c.Konfeksiyonda çalışıyorum ama sık sık kendime bir şeyler alamam.

d.Çok sık kıyafet alışverişi yapmam. Sadece bayramlarda düğünlerde alabiliyorum.

e. Annem alır genelde kıyafetlerimi. Biz genelde dışarıya çıkmayız.

21. Halk eğitim kurslarına gider misiniz?

- a. Bir kere dikiş nakış kursuna gittim. Çok masraflı olunca da bıraktım.
 b. Bir kere gittim ama sonra babam gitmemi istemedi. ‘Dikiş öğrenip de ne olacakmış’ dedi.
 c. Hayır gitmiyorum.
 d. Hayır gitmiyorum.
 e. Hayır gitmiyorum

22. Kuaföre gider misiniz?

- a. Bizde ayıp karşılanır. Kuaföre gitmek bence gayet normal. Ailemden habersiz bazen gidiyorum.
 b. Yok gitmem. Burada ayıptır.
 c. Bazen giderim. Türbanlı olduğum için kuaföre gitmeye pek ihtiyacım olmuyor.
 d. Çok nadiren giderim
 e. Hayır

23. Dışarıda yemek yer misiniz?

- a. Dışarıda yemek yemek de ayıptır. Buralarda pek kimse dışarıda yemek yemez.
 b. Dışarıda yemek yemek ayıptır. Evde nasıl olsa yapılıyor.
 c. Aslında bunca sene belki 2 ya da 3 kez dışarıda yemek yedim. Çalışırken bile babam çok masraf olmasın diye yemeğimi evden götürmemi söyler.
 d. Pek fazla değil. Buralarda ayıp karşılandığı için dışarıda yemek yersem birilerine yakalanmaktan korkarım.
 e. Hayır.

24. Evinizde hangi eşyalar var? Köyde de var mıydı?

- a. Televizyon, buzdolabı, çamaşır makinesi var. Çamaşır makinesini buraya gelince aldık. Çok rahat. Annem köyde sürekli elinde yıkarmış. Buraya gelince komşulardan gördük bizde aldık.
 b. Televizyon, çamaşır makinesi, buzdolabı, ütü. Köyde sadece buzdolabımız vardı. Oda eskimişti. Buraya gelince kazandığımız paralarla hepsini aldık.
 c. Televizyon, buzdolabı, çamaşır makinesi, ütü var. Köyde sadece buzdolabımız varmış. Diğerlerini buraya geldikten sonra aldık.

d.Buzdolabı, çamaşır makinesi, televizyon, Hepsini şehre geldikten sonra aldık.

e.Televizyon, çamaşır makinesi, buzdolabı. Çamaşır makinesini buraya gelince aldık.

25.Benzer yaşam düzeyine sahip olsanız köye geri dönmek ister misiniz?

a.Hayır. Asla dönmek istemem.

b.Hayır dönmek istemem. Burada her şey daha iyi.

c.Ailem köyde su olsa hemen dönecek aslında. Ama ben köye dönmek istemiyorum. Burada çalışıyorum. Köyde tarlada çalışmak istemiyorum.

d. Hayır asla köye dönmek istemem.

e.Benim için fark etmez köyde de burada da yaşamımda değişen bir şey yok

26.Evle ilgili tek başınıza alabileceğiniz kararlar nelerdir?

a.Çok fazla bir karar alamam. Bazen pazara çıkarım. Sebze meyve alırım o kadar.

b.Bizim söz hakkımız yoktur. Onun için tek başıma alabileceğim kararlarda pek yoktur. Sadece annem evde olmadığında ne yemek yapacağıma karar verebilirim.

c.İşten gelirken ara sıra mutfak için sebze meyve alabilirim. Çok fazla bir karar alma hakkımız hiçbir zaman olmadı.

d.Genelde annemle birlikte karar alırız. Ama maddiyatla ilgili alışverişlerde tek başıma karar alabilirim. Mesela faturaları yatırabilir, mutfak alışveriş yapabilirim.

e.Bizim evle ilgili kararlarda da hakkımız yok.

27.Kente geldikten sonra giyim tarzınızda bir değişiklik oldu mu?

a.Evet. Köyde daha yöresel giyiniyorduk. Buraya geldikten sonra daha spor kıyafetler giymeye başladım.

b.Evet. Köyde şalvar falan giyerdik hep saçımızı da örterdik. Ama burada kot pantolon giyebiliyoruz. Ama saçımızı yine de açamayız.

c.Çalıştığım için giydiklerime biraz daha dikkat ediyorum. Köyde giydiğim kıyafetleri evde giyiyorum.

d.Köyde genelde şalvar tarzı giyinirdim. Buraya geldikten sonra kot giymeye başladım.

e.Pek değişmedi aslında. Ama biraz, köydeki kıyafetlere göre daha iyi kıyafetler giyiyoruz

28.Mahallenizde yardımlaşarak yaptığınız işler var mı?

a.Hayır yok. Burada herkes o kadar kalabalık ki kendi işlerini kendileri yapıyorlar.

b.Bazen fırında ekmek yapıyoruz. Komşularla ama herkes kendi ekmeğini kendi yapıyor pek yardımımız dokunmuyor aslında birbirimize.

c.Hayır yok.

d.Mahallede herkes kendi işini kendi yapıyor.

e.Hayır

29.Sizce aile planlamasının anlamı nedir?

a.Kesinlikle yapılması gereken bir şey. İnsanlar bir sürü çocuk yapıyorlar sonlarını düşünmeden. Bence aile planlaması yapılmalı herkes bakabileceği kadar çocuk yapmalı.

b.Bence aile planlamasının yapılması gerekiyor. Biz 9 kardeşiz annemle babam bizimle çok fazla ilgilenmez. Hele babam, 7 kız kardeşim var 1 tane erkek kardeşim var. Bizi insan yerine bile koymaz.

c.Çok çocuk doğurmamak için mutlaka yapılmalıdır. İnsanlar çok çocuk yapıyor. Ama bakamayıp sokağa bırakıyorlar.

d.Bence gerekli bir şey. Çünkü çok çocuk önemli değil, onları bakıp büyütme okutmak önemli.

e.Bence çok çocuk yapmamak için gerekli olan bir şey

30.Sizce aile planlaması gerekli midir?

a.Evet, kesinlikle gereklidir.

b.Evet, gereklidir.

c.Kesinlikle gereklidir.

d.Evet gereklidir.

e.Evet

31.Evet ise kim korunmalı?

a.Aslında her ikisi de korunmalı. Ama bizim erkekler bunu yapmak bile istemezler. Onun için korunsalar bile bunu ancak kadınlar yapabilir.

b.Kadın korunmalıdır.

c.Aslında her ikisi de korunmalıdır. Ama buradaki erkekler korunmaya bile karşı çıkıyor. Asla korunmazlar.

d.Aslında her ikisi de korunmalıdır.

e.Kadın korunmalıdır.

32.Sizce kız çocukları evlendirilirken başlık alınmalı mı?

- a.Bence alınmamalı. Mal gibi satılmamalı, günahdır. Ama bizim adetlerimize göre kız evlendirilirken başlık alınır.
- b.Hayır alınmamalı. Bence günah mal gibi atılmamalı. Ama bizim adetlerimizde var.
- c.Bence alınmamalıdır. Kızlar da insan, onları mal gibi satmak bence çok yanlış.
- d.Hayır. Günahdır. Hayvan mı onlar mal gibi satılsın.
- e.Evet alınmalı. Çeyizi için.

33.Boşanma konusuna nasıl bakıyorsunuz?

- a.Eğer mutsuzlarsa boşanmaları daha iyi olur. Ama bu sadece benim fikrim bizim adetlerimizde boşanma konusuna herkes karşıdır.
- b.Bizde boşanma kesinlikle yasak. Bir kadın ne olursa olsun asla boşanamaz. Ama bence eğer iki kişi anlaşamıyorsa boşanması daha iyi olur.
- c.Eşler mutsuzsa geçinemiyorlarsa bence boşanmaları en doğru şey olur. Ama maalesef burada kadın bir eve gelinlikle girer kefenle çıkar.
- d.Eğer çiftler mutsuzsa boşanmaları daha iyi olur.
- e.Boşanmak ayıptır. Burada boşanan insanlara iyi gözle bakılmaz.

34.Sizce ailede kadının en önemli görevi nedir?

- a.Kadının öncelikli görevi ev işleridir. Kocasına bakmalıdır. Ailedeki düzeni sağlamalı. Çocuk doğurmalıdır.
- b.Erkeğini memnun etmesi, çocuklarına bakması, evin işlerini yapması, yemek yapmasıdır.
- c.Öncelikle evi eşi ve çocuklarıyla ilgilenmektir
- d.Kadın öncelikle eşi ve çocuklarıyla ilgilenmeli. Dışarıdaki işiyle daha sonra ilgilenmelidir.
- e.Kocasına çocuklarına ve evin işlerine yapmaktır.

35.Oy kullanacağınız zaman oyunuzu neye göre verirsiniz?

- a.Ben kendi istediğim şekilde kullanmak isterim. Ama ailedeki büyükler bizi yönlendirir.
- b.Ailedeki büyüklerin istediği şekilde kullanırım.
- c.Kendi isteğime göre
- d.Kendi isteğime göre.
- e.Ailede büyüklerin isteğine göre veririz.

36.Miras paylaşımı sizce nasıl olmalıdır?

- a.Bence herkese eşit miktarda dağıtılmalıdır. Ama burada kızlar evlenip gideceği için kimse kızlara mal vermez.
- b.Bizde kızlara mal verilmez. Hepsi erkeğe verilir. Ama eşit dağıtılsa daha iyi olur. Sonuçta biz de onların çocuklarıyız.
- c.Bence eşit olmalıdır. Ama adetlerimizde başkasına gidecek diye kızlara mal verilmez.
- d.Bence kızlara ve erkeğe eşit dağıtılmalıdır.
- e.Bence eşit olmalıdır. Ama burada eşitlik yok

37.Karşı cinsle arkadaşlığa nasıl bakıyorsunuz?

- a.Bizim adetlerimizde kızların erkeklerle arkadaşlığı onaylanmaz. Ama bence mantıklı. Karşılıklı olarak kişilerin birbirini tanıması gerekir.
- b.Bizde hoş karşılanmaz. Nişanlı bile olsan görüşemezsin. Ama insan kendini bildikten sonra bence bir şey olmaz.
- c.Bence çok abartmadan olmalıdır.
- d.Bence insanlar birbirlerini konuşarak tanıyabilirler. Bence karşı cinsle arkadaşlık çok kötü bir şey değildir.
- e.Bize izin verilmez.

38.Evde gıda hazırlığı yapıyor musunuz? Yapıyorsanız neler hazırlıyorsunuz?

- a.Evet yapıyoruz. Salça, turşu, tarhana, sebze kurutuyoruz.
- b.Evet yapıyoruz. Sebze kurutuyoruz. Salça yapıyoruz.
- c. Evet. Salça, turşu, reçel, sebze kurutuyoruz.
- d.Evet. Erişte, turşu, reçel, salça, sebze kurutuyoruz.
- e.Evet yapıyoruz. Salça, turşu, sebze kurutuyoruz.

39.Kadın ve erkek eşitliği hakkında neler düşünüyorsunuz?

- a.Kadın ve erkek bence tamamen eşittir. Ama maalesef biz hiç o eşitliği görmedik.
- b.Kadın bizde asla erkekle eşit olamaz. Erkek her şeyin üstündedir. Ama bence ikisi de Allahın yarattığı, bence eşittirler.
- c.Bence her ikisi de eşittir. Ama maalesef burada kadınlara hak bile tanınmıyor.
- d.Bence kadın ve erkek tamamen eşittir.
- e.Erkekler daha üstündür.

40.Evin geçimini sizce kim sağlamalıdır?

- a.Bence karı koca birlikte sağlamalıdır. Ama burada erkekler kadının parasını aldıkları zaman bunu gururlarına yediremezler.
- b.Erkek evin geçimini sağlamalıdır.
- c.Karı koca birlikte evin geçimini sağlamalıdır.
- d.Bence karı koca birlikte sağlamalıdır.
- e.Erkek sağlamalıdır.

41.Ev işlerini yapmak sizce kimi görevidir?

- a.Bence kadın çalışıyorsa ikisi birlikte yapmalıdır. Ama burada kadınlar çalışmıyor. Çalışsa bile erkek iş yapmaz. Özellikle evle ilgili işlerin tümünü kadın yapar.
- b.Ev işlerini yapmak kadının görevidir.
- c.Kadının görevidir.
- d.Kadının görevidir.
- e.Kadının görevidir.

42.Çocuklara bakmak onları terbiye etmek kimin görevidir?

- a.Çocuklarla erkekler pek ilgilenmez. Hatta hiç ilgilenmezler. Kadınlar ilgilenir çocuklarla. Bence çocuğu karı koca birlikte büyütmeli ona birlikte terbiye vermelidir.
- b.Çocuklara bakmak da kadının görevidir. Bir erkek çocukla ilgilenemez.
- c.Kadının görevidir. Ama bence babalarda çocuklarıyla ilgilenmelidirler.
- d.Eşler bence bunu birlikte yapmalıdır.
- e.Kadının görevidir.

43.Aile bütçesini idame ettirmek kimin görevidir?

- a.Erkeğin görevidir.
- b.Para erkeğin elinde olur. Eve alınacakları erkek bilir.
- c.Karı ve koca bunu birlikte yapmalıdırlar.
- d.Bence birlikte yapılmalıdır.
- e.Erkeğin görevidir.

44.Aileyi dışarıda temsil etmek kimin görevidir?

- a.Erkeğin görevidir. Çünkü bir aileyi ancak erkek temsil edebilir.
- b.Aileyi dışarıda erkek temsil eder. Bir kadın asla bir aileyi temsil edemez.
- c.Erkeğin görevidir.

d.Erkeğin görevidir.

e.Erkeğin görevidir.

45.Çocukların eğitimi ve geleceği ile ilgili işler kimin görevidir?

a.Bu görev hem annenin hem de babanın olmalıdır. Çünkü çocuk ikisine de aittir. Baba terbiyesi de anne terbiyesi de almalıdır.

b.Anne de baba da çocuklarla ilgilenmelidir. Ama baba çok fazla çocuklarla ilgilenemez. Çocuklarla daha çok anne ilgilenir.

c.Karı ve koca birlikte ilgilenmelidir.

d.Karı kocanın birlikte yapması gereken bir görevdir.

e.Kadın yapmalıdır.

46.Aile içindeki düzeni sağlamak kimin görevidir?

a.Eğer baba evdeyse bunu baba sağlamalıdır. Baba evde yoksa annesi bunu sağlayabilir.

b.Evdeki düzeni erkek sağlar. Zaten babam evdeyken kimse yaramazlık edemez, babam ne derse o olur.

c.Burada genelde bunu kadın yapar. Ama bence her iki eş de bunla ilgilenmelidir.

d.Kadın bu konuda daha ön plandadır. Ama erkekte ona yardımcı olmalıdır.

e.Aile içindeki durumlarla evdeki büyükler ilgilenir.

47.Aile içindeki bireylerin davranışlarını denetlemek kimin görevidir?

a.Anne baba birlikte yapmalıdır. Ama baba her zaman bu konuda daha da başarılı olur. Tabi bağırp çağırarak.

b.Erkek davranışlarımızı düzeltir. Çünkü o bizden daha çok bilir.

c.Karı ve koca birlikte yapmalıdır.

d.Eşlerin ortak görevidir

e.Evdeki büyüklerin

48.Kadının çalışmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

a.Kadın kesinlikle çalışmalı kimseye muhtaç olmamalıdır.

b.Kadın çalışsa daha iyi olur ama burada pek kadının çalışması doğru karşılanmıyor.

c.Bence kesinlikle çalışmalı ve kendi ekonomik özgürlüğüne sahip olmalıdır.

d.Kadın kesinlikle çalışmalı evine her konuda destek olmalıdır.

e.Kadın çalışsa iyi olur. Ama Kadınların çalışması ayıptır.

49.Kadının çalışması aile birliğini güçlendirir mi?

- a.Tabii ki güçlendirir. Evin ekonomisine faydası olur.
- b.Güçlendirir.
- c.Evet bence güçlendirir.
- d.Evet güçlendirir.
- e.Hayır.

50.Kadının çalışması aile birliğini zayıflatır mı?

- a.Niye zayıflatsın ki. Kadı çalışıp evine destek olacak.
- b.Bence zayıflatmaz neden zayıflatsın ki.
- c.Kadın çalışınca bence aile birliği güçlü olur. Çünkü kadın evin geçimine destek olmaktadır.
- d.Kadın çalışırken ailesine çok fazla zaman ayırmazsa zayıflatabilir.
- e.Evet zayıflatır. Çünkü kadın çalışırsa eviyle ilgilenemez.

51.Kadının çalışması aile bütçesine katkısı olur mu?

- a.Evet, katkısı olur.
- b.Kadın çalışırsa evine para getirecek tabii ki faydası olur.
- c.Evet.
- d.Evet.
- e.Evet.

52.Kadının çalışması aile içi sorumluluklarını paylaşmasını sağlar mı?

- a.Kadın çalıştığı zaman evin geçimi için gerekli olan paranın bir miktarını kazanır ve evin geçimine destek olur.
- b.Kadın çalıştığı zaman evin bütün masraflarını erkek karşılamak zorunda kalmayacak.
- c.Çalışan kadın evin geçimi konusunda bazı sorumlulukları üstüne alır.
- d.Evet. Çalışan kadın aile bütçesine destekte bulunur.
- e.Bence sağlamaz. Çünkü kadın çok yorulur.

53.Kadının çalışması ev işlerini daha iyi programlamasını sağlar mı?

- a.Kadın çalıştığı zaman her işini düzenli olarak yapacaktır.
- b.Evet, kadın işten gelince hemen işlerini yapar.
- c.Kadın çalıştığı zaman evdeki işleri de yapacaktır. Onun için tüm işlerini bir plana sokar.
- d.Kadın çalıştığı için doğal olarak düzenli bir program yapması gerekir.

e.Hayır.

54.Kadının çalışması haklarını kullanmasını ve korumasını kolaylaştırır mı?

a.Aslında kolaylaştırması lazım. Ama burada kadın çalışsa da pek kendi haklarını savunamaz herhalde.

b.Kadın çalışsa da kadın kendi hakkını koruyamaz bizde.

c.Aslında çalışan kadın kendi haklarını dahi iyi bilir ve kullanır. Ama burada öyle değil.

d.Evet çalışan kadın Kendine ait olan hakları daha iyi bilir.

e.Hayır

55.Kadının çalışması kocasıyla az ilgilenmesine sebep olur mu?

a.Evet, çalışan kadın kocasıyla çok fazla ilgilenemeyebilir. Ve bu buralarda olamayacak bir şey.

b.Evet, çalışan kadın kocasıyla yeteri kadar ilgilenemez.

c.Çalışan kadın o kadar çok şeyle ilgilenecektir ki kocasına çok fazla zaman ayıramayacaktır.

d.Kadın düzenli bir program yapmazsa hem çocuklarıyla hem de kocasıyla az ilgilenmesine sebep olur.

e.Evet. Kadın hem içerde hem dışarıda çalışırsa kocasıyla ilgilenemez.

56.Kadının çalışması kadına hayat tecrübesi kazandırır mı?

a.Evet, kadının çalışması evinin dışındaki hayatı daha kolay öğrenmesini sağlar.

b.Evet kadın çalıştıkça daha çok şey öğrenir.

c.Çalışan kadın daha farklı şeyler öğrenecektir.

d.Çalışan kadın bir sürü yeni bilgi öğrenir ve bunu sayesinde değişik tecrübeler edinir.

e.Hayır.

57.Kadının çalışmasının kendini yenileme ve geliştirme ihtiyacı hissettirir mi?

a.Çalışan kadın dışarıda yeni yeni şeyler görecektir ve kendisi de o şekilde değişmeye başlayacaktır.

b.Kadın çalışarak bir çok yeni şey öğrenir. Ve bunun sayesinde kendini geliştirir.

c.Çalışan kadın değişik tecrübeler öğrenecektir.

d.Çalışan kadın sürekli yeni şeyler öğrenir ve kendini sürekli yeniler.

e.Hayır.

58.Çalışan kadın çocuklarına daha az mı vakit ayırır?

- a.Evet. Kadın çalışması eminim çocuk doğurmasına engel olmayacaktır. Çok çocuğu yine olacaktır. Çalışırsa da çocuklarla yeteri kadar ilgilenemeyecektir.
- b.Evet. Kadın çok çocuk doğurmazsa 3 ya da 4 çocuğu olursa ancak çocuklarıyla ilgilenebilir
- c.Bence evet. Çünkü kadın hem ev işi hem de dışarıdaki işi kadının çok yoğun olmasına sebep olacaktır.
- d.Düzenli programlamazsa evet
- e.Evet daha az vakit ayırır.

59.Çalışan kadın evde daha çok anlayışlı ve uyumlu mu olacaktır?

- a.Buralarda ne olursa olsun kadın çalışsa da çalışmasa da uyumlu olmak zorundadır.
- b.Kadın çalıştığı zaman bence daha uyumlu davranır.
- c.Kadın çalışsa da çalışmasa da zaten uyumlu olmak zorundadır.
- d.Evet
- e.Hayır. Çünkü kadın çok çalıştığı için yorgun olacak ve sürekli sorun çıkartacaktır.

60.Çalışan kadının çocuklarına verdiği terbiye ve eğitim daha mı iyi olur?

- a.Çalışan kadın dışarıda yeni şeyler göreceği için çocuklarına da bunları anlatacaktır.
- b.Kadın çalıştığı için bir sürü şey öğrenmiştir. Ve çocuklarına daha yeni şeyler öğretebilir.
- c.Çalışan kadın bir çok tecrübeye sahiptir. Bunun için çocuklarına daha iyi terbiye verir.
- d.Kesinlikle evet.
- e.Hayır. Çünkü onlara fazla vakit ayıramaz.

61.Çalışan kadının sosyal ilişkileri zayıflar mı?

- a.Evet
- b.Evet.
- c.Evet
- d.Düzenli yapmazsa işlerini sosyal ilişkileri zayıflar
- e.Evet

62.Çalışan kadın gereğinden fazla yıpranır mı?

- a.Kadın dışarıda çalışsa bile evdeki işleri yapmak yine onun görevi olacaktır. Onun için kadın ev evde hem de dışarıda çalışınca 2 katı yıpranacaktır.
- b.Evet kadın hem işte hem de evde çalışacağı için çok yıpranır.
- c.Yıpranır. Çünkü kadın hem kendi evinde hem de dışarıda çalışmaktadır.
- d.Kadın bir çok yere yetişmek zorunda kalacağı için gerektiğinden fazla yıpranır.
- e.Evet.

63.Kadın her zaman kocasının sözünü dinlemeli midir?

- a.Bence her zaman dinlememelidir. Ama burada dinlemediği zaman kadının sonu bellidir. Dayak.
- b.Kesinlikle dinlemelidir.
- c.Bence erkekler her zaman doğruyu söylemez. Kadın da her zaman kocasının sözünü dinlememelidir.
- d.Bence kadın her zaman kocasını dinlememelidir.
- e.Bence dinlemelidir.

64.Geldiğiniz yerdeki gelenek ve göreneklere devam ettirmeli miyiz?

- a.Hayır, bence devam edilmemeli. Burada ki yaşam köyden çok farklı. Ama büyükler gelenek ve göreneklere çok bağlılar.
- b.Bence devam edilmemeli. Ama maalesef adetlerimizi bırakamayız.
- c.Geldiğimiz yerdeki gelenekleri büyükler hala devam ettiriyor. Ama bence devam etmemeli. Çünkü burası farklı bir yer.
- d.Gerek yok bence orası köy burası da büyük şehir.
- e.Evet devam ettirmeli kendi özümüzü unutmamalıyız.

65.Erkek çocuğunun mutlaka bir işi olmalı, kız çocuklarına kocaları baksa da olur mu?

- a.Asla katılmıyorum. Kızlar okumalı bilinçlenmeli ve eşlerine muhtaç olmamalıdır.
- b.Bence kız çocuğu kocasına muhtaç olmamalı. Okumalı ve çalışmalı.
- c.Bence yanlış. Kızlar da okumalı bir işleri olmalı.
- d.bence kadınlarında bir işi olmalı. Hayat çok pahalı kadın da çalışsa eve destek olsa bence daha iyi olur.
- e.Bence olur.

66.Kız çocukları iyi bir eğitim almalı ve meslek sahibi olmalı mıdır?

- a.Kesinlikle evet.
- b.Kız çocuğu çalışıp parasını kazanmalı.
- c.Evet. Bence de kızlar okumalı.
- d.Evet. Kızlar okumalı iyi bir meslek sahibi olmalıdır.
- e.Kadın çalışırsa çok fazla ilgi gösteremez. Çalışmasa daha iyi olur.

67Kadın hak ediyorsa kocası onu dövebilir mi?

- a.Kadın çok kötü bir şey yapmadıkça bence dövülmemelidir.
- b.Kadın bence çok büyük bir yanlış yapmazsa dövülmemeli.
- c.Bence kadın dövülmemeli. Ama buradaki kadınlar dövülmedikleri zaman aldatıldıklarını düşünürler.
- d.Kadın bence kesinlikle dövülmemelidir.
- e.kadın hak ederse dövebilir.

68.Kadının yeri evi midir?

- a.Bence değildir. Kadın namusuyla çalıştıktan sonra dışarıda çalışabilir.
- b.Kadın kendini bildikten sonra evinin dışına da çıkabilir.
- c.Kadın dışarıda da kendine bir yer edebilir.
- d.Kadın evde oturunca sadece ev işlerini yapıyor. Dışarıda çalışırsa hem evine hem de kendine bir sürü faydası olur.
- e.Bence kadının yeri evidir.

69.Kızlar küçük yaşta evlendirilmeli midir?

- a.Evlendirilmemelidir. Ama burada kızlar ilkokulu bitirir bitirmez hemen evlilik konusu açılır.
- b.Bence hayır. Ama buralarda kızları küçük evlenmesi daha doğrudur.
- c.Kızlar bence öncelikle kendi ekonomik özgürlüklerine sahip olmalılar ondan sonra evlendirilmeliler.
- d.Bence öncelikle iyi bir işe sahip olmalı kendi parasını kendisi kazanmalı ondan sonra evlendirilmelidir.
- e.Çok geç kalmadan evlendirilmelidir.

70.Boşanma ancak evliliği kurtarmaya yönelik bütün çabalar başarısız olduğunda mı onaylanabilir?

- a.Bence büyük sorunlar varsa boşanabilmelidir. Ama buralarda boşanma asla kabul edilmez.
- b.Bence boşanabilmeliler. Ama bizim adetlerimize göre boşanma olmaz kadın çok kötü bir şey yapmışsa öldürülür.
- c.Boşanma bence iki taraf geçinemiyorsa hemen gerçekleştirilebilir.
- d.Bence eşler mutsuzsa boşanmaları daha iyi olur.
- e.Hayır. Boşanmaya karşıyım. Çünkü dul kadınlara iyi gözle bakılmaz.

71.Mutsuz olan çiftler boşanabilmeli midir?

- a.Sadece mutsuzlar diye zaten evlilik bitmez. Mutlu olmak zorundasın. Çünkü mutlu da olsan mutsuz da olsan evliliğine devam etmek zorundasın.
- b.Bence anlayamıyorlarsa boşanmaları daha iyi olur.
- c.Karşılıklı mutsuzsalar bence hemen boşanmalılar.
- d.Bence boşanabilmeliler.
- e.Hayır.

SONUÇ

Araştırma yaptığımız Bağlar ve Bensusen semtlerine baktığımızda her iki semte kentte kalma süresi oranında kentli davranışı sergiledikleri görülmektedir. Bağlar ve Bensusen'deki kadınlar her anlamda erkek ve kadının statülerini eş değerde olması gerektiğini söylemektedir. Ancak kendi yaşamlarındaki uygulamalara bakıldığında kadının ve erkeğin eşit olarak yaşamlarını sürdürmediği de görülmektedir.

Özetle, Türkiye'de hızlı ve çarpık kentleşmenin sonucu olarak, kent yaşamına katılmada cinsler arası eşitsizliğin derinleştiği görülüyor. Var olan eşitsizliğin olabildiğince giderilerek kadının kent yaşamına katılmasının sağlanması yani Cumhuriyet'in amaçladığı yurttaş kimliğini edinmesinde, sosyo-ekonomik ve kültürel dönüşümler zorunludur. Toplumsal dönüşümde önemli bir dinamik olan eğitim, kadının ev dışında ücret karşılığı çalışabilecek bir meslek kazanması ve kentsel yaşamın pek çok alanında daha fazla yer almasında önemli işlevleri yerine getirme potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda kadının toplumdaki konumunu yükseltmeyi amaçlayan sivil toplum kuruluşlarının ve sosyal hizmet birimlerini eğitim odaklı projelerinin üzerinde önemle durulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AFET, İ.(1975) *Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri Atatürk ve Türk Kadın Haklarının Kazanılması* Atatürk serisi No: 10 M.E. B. İstanbul

ALKAL, C. B.(1994) *Siyasal İktidarın Cinsiyeti*, İmge Yayınları, İstanbul

AKGÜR, Z.(1993) *Türkiye’de Kırsal Kesimden Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik*, Kültür ve Turizm Yayınları, Ankara

AKKAYAN, T.(1999) *Göç ve Değişme*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul

ASENA D.(1987) *Kadının Adı Yok*, Afa Yayınları, İstanbul

ALANOĞLU A. R. (2000) *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*, Ezgi Kitapevi, Bursa,

ARAT, N. (1998) *Aydınlanmanın Kadınları, Cumhuriyet Kadınları*, İstanbul

BAYHAN, V. (1997) *Türkiye’de İç Göçler ve Anomik Kentleşme, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç*, 1996 Mersin /Basım Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara

BEAUCHEİM, C and SCHOUMAKER, (2005) *B Migration to Cities in Burkina Faso Does the Level of Deval Opment in Sending Areas Matter? World Development Vol.*

BERKTAY, F. (1996) *Türkiye’de Kadınlık Durumu*, Yüzyıl Biterken, C.D.T.A., Cilt 3, İletişim Yayınları. İstanbul,

BUMİN, K.(1998) *Demokrasi Arayışında Kent*, İz Yayıncılık, İstanbul

BORAN, B.(1945) *Toplumsal Yapı Araştırmaları* Türk Tarih Kurumu, Ankara

CAN TUNALI, A.(1996) *Türkiye’de Feminizm Hareketleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya

CEM, İ. (1970) *Türkiye’de Geri Kalmışlığın Tarihi*, Cem Yayınevi, İstanbul;

ÇAKIR, S. (1991) *Eşit Hak Eşit Katılım Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları* Cem Yayınevi

ÇEZİK, A. *Kentleşme-Yerleşme-Sektör Raporu*, DPT Yayınları, Ankara 1982

DEMİR, G. (1997) *Göç Nedenleri ve Göçenlerin Beklentilerindeki Gerçekleşme Durumu: Bolu ili Kıbrıscık İlçesi Örneği*, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç 85–94 1996 Mersin Basım: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası Ankara

GÜREŞÇİ, E. (2007) *Kırsal Göçün Nedenleri ve Tarıma Etkileri Üzerine Bir Araştırma Erzurum İli İspir İlçesi Kırık Bucağı Örneği*(Yayınlanmamış Doktora Tezi),Erzurum

GÜNÇIKAN, B. (1995) *Gölgenin Kadınları’*, Yapı Kredi Yayınları İstanbul

GÖKÇE, B. (1993) *Gecekondularda Aileler Arası Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü*, Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı, Ankara,

ERKAN, R. 2002 *Kentleşme ve Sosyal Değişme’* Bilim Adamı Yayınları, Ankara,

EROĞLU, C. (1991) *Devlet Yönetimine Katılma Hakkı*, İmge Yayınları, Ankara

ERTEN, Ö. (1978) *Yüzyılımızda Kadın ve Kadınlarımız’*, Türkiye Yazıları, Ankara

IŞIK, O. (1996a) *1980 Sonrası Türkiye’de Kent ve Kentleşme*, Yüzyıl Biterken, C.D.T.A., Cilt 3, İletişim Yayınları, İstanbul,

İŞİK, O. (1996b) *1980 Sonrası Türkiye’de Kent ve Kentleşme*, Yüzyıl Biterken, C.D.T.A., Cilt 3, İletişim Yayınları, İstanbul,

İÇDUYGU, A. ve SİRKECİ, İ. (1999) *Cumhuriyet Dönemi Türkiye’de Göç Hareketleri*, Kırıldan Kente, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

İLKKARACAN, İ. ve İLKKARACAN, P. (1998) *Kuldan yurttaş: Kadınlar Neresinde? 75 Yılda Tebaa’dan Yurttaş’a Doğru*, İstanbul, Tarih Vakfı Yayınları

KAĞITÇIBAŞI, Ç.(2005) *Yeni İnsan ve İnsanlar*, Evrim Yayınevi, İstanbul

KALAYCIOĞLU, E. (1983) *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma Siyasal Eylemin Kökleri Üzerine Bir İnceleme*, İÜSBF, İstanbul

KARTAL, K. (1978) *Kentleşme ve İnsan*, Doğan Basım Evi, Ankara

KARTAL, K. (1982) *Kentleşme Sürecinde Toplumsal Değişme Odağı Olarak Ankara* (Kentsel Bütünleşme; Türk Sosyal Bilimler Derneği Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı Ortak Semineri), Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı, Ankara,

KALAN, İ. (1988) *Kadın ve Adalet*, Kaynak Yayınları, İstanbul,

KELEŞ, R. (2006) *Kentleşme Politikası*, İmge Kitapevi, Ankara,

KIRAY, M.B. (1972) *Örgütlemeyen Kent* Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, Ankara,

KIRAY, M. B. (1998) *Gecekondu: Azgelişmiş Ülkelerde Hızla Toprakdan Kopma ve Kentle Bütünleşememe*, Kentleşme Yazıları, Bağlam Yayıncılık, İstanbul,

KIZILÇELİK, S. ve ERJEM, Y. (1996) *Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü*, Saray Kitapevi İzmir,

KOCACIK, F.(1999) *Women from the Point Of View of Socio-Economic Factors in Turkey*, CÜ. Sosyal Bilimler Dergisi,

KOCACIK, F. (2003) *Toplumbilim Ders Notları*, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas,

KONGAR, E. (2006) *Türkiye Üzerine Araştırmalar*, Remzi Kitapevi, İstanbul,

SAYLAN, T. (1999) *Cumhuriyet'in Bireyi Olmak*, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul,

SERDAROĞLU, U.(1997) *Feminist İktisadın Bakışı (Postmodernist mi?)*, Sarmal Yayınları, İstanbul,

ŞENYAPILI, T. (1997) *Bütünleşmemiş Kentli Nüfus Sorunu*, ODTÜ Yayını, Ankara,

ŞAHİN, K.(2008) *Aydın Örneğinden Hareketle Göç ve Kentle Bütünleşme: Kemer ve Osman Yozgatlı Mahalleleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aydın

ORAL, Z. (1986) *Kadın Olmak*, Milliyet Yayınları, İstanbul,

TAN, C. (1997) *Pireye*, Altın Kitapları, İstanbul,

TANKUT, G. (1982) *Kentleşme ve Bütünleşme Semineri Türkiye Gelişme Araştırmaları Vakfı* Ankara,

TATLIDİL, E. (1992) *Kent Sosyolojisi Kuram ve Kuramlar*, Ege Üniversitesi Sosyoloji Dergisi Sayı:3, İzmir,

TATLIDİL, E. (1997) *Hızlı Kentleşmenin Eğitim Politikaları Üzerine Etkileri*, Toplum ve Göç, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Ankara, Sosyoloji Derneği Yayınları,

TEKELİ, Ş. (1991) *Kadın-Erkek Politikaları ve Devlet*, TÜSES Türkiye Sosyal Siyasal Araştırmalar Vakfı, İstanbul,

TEKELİ, Ş. (1983) *Kadınlar ve Siyasal-Toplumsal Hayat*, Birikim Yayınları, İstanbul,

TEKELİ, Ş. (1988) *Kadınlar İçin*, Alan Yayınları, İstanbul,

TOKGÖZ, G. (2006) *Uluslar Arası Emek Göçü*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul,

TÜİK, (2000a) *TÜİK 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçları*, Ankara

TÜİK, (2000b) *TÜİK 2000 Yılı Göç İstatistikleri*, Ankara

YARAMAN, A. (1999) *Türkiye’de Kadınların Siyasal Temsili*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul,

WAUGH, E. (1990) *Son Gidiş*, Cem Yayınları, İstanbul

WEDEL, H. (1996) *Gecekondu Kadınlar ve Yerel Siyaset*, Defter, Sayı 28,

www.dısgöçler.com

www.diyarbakırbelediyesi.com

ANKET SORULARI

1)Eğitim Durumunuz.

- Okur-yazar değil Lise mezunu
Okur –yazar Üniversite mezunu
İlkokul mezunu
Ortaokul mezunu

2)Yaşınız?

- 15–25 26–35 36–45 45 ve üstü

3)Medeni durumunuz?

- Bekâr Evli Dul Ayrı Boşanmış

4)Evli iseniz eşinizin eğitim durumu

- Okuryazar değil Lise mezunu
Okuryazar Yüksek okul mezunu
İlkokul mezunu Üniversite mezunu
Ortaokul mezunu

5)Eşinizi seçme biçiminiz?

- Ailem karar verdi.
Ben karar verdim.
Görücü usulüyle oldu ama benim kararım da alındı
Kaçarak evlendim

6)Evli iseniz eşinizle nikâh türünüz hangisidir?

- Resmi nikâh İmam (dini) nikâh Her ikisi birden
Herhangi bir nikâh yok Diğer (Belirtiniz)

7)Ne zaman evlendiniz?

- Gç etmeden önce evlendim
Göç ettikten sonra evlendim

8)Eşinizle aranızda (dayı,amca,teyze çocukları şeklinde) bir akrabalık var mı?

- Evet(Belirtiniz) Hayır

9)Kaç çocuğunuz var?

- Çocuğum yok 1-3 4-6 7-9 10 ve üstü

10)Eşinizin işi nedir?

- İşçi İşsiz Memur Marjinal işler(Açıklayınız)
Ücretli işçi Başka (Belirtiniz)

11)Ücretli olarak bir işte çalışıyor musunuz?

- Evet Hayır

12)Cevabınız evet ise işin tanımı/niteliği

- İşçi Memur Tarım işçisi Marjinal işler(Açıklayınız)
Başka(Belirtiniz)

13)Evde gelir getirici bir uğraşınız var mı?

- Evet Hayır

14)Cevabınız evet ise ne iş yapıyorsunuz? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- Çocuk bakımı
Oya, dikiş, nakış, örgü vb.
Halı-kilim dokumak
Sanayi sektörü için parça başı üretim
Süs eşyası hediyelik eşya vb. üretmek
Diğer (Belirtiniz)

15)Bir geliriniz var ise kazandığınız parayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Kendi ihtiyaçlarımı karşılamak için kullanıyorum.
Eşime veriyorum
Bir miktarını alıp gerisini evin ihtiyaçlarına harcıyorum.

16)Eve para getiren kimler var?

- Eşim Çocuklarım Erkek kardeşim Kız Kardeşim
Kayınvalidem Kayınpederim Eşimin kız kardeşi
Eşimin erkek kardeşi Başka belirtiniz.

17)Evde sizinle birlikte kimler yaşıyor?

- Eşim Çocuklarım Annem Babam Kız kardeşim
Erkek kardeşi Kayınvalidem Kayınpederim Eşimin erkek Kardeşi

Eşimin kız kardeşi Başka belirtiniz.

18)Buraya göçmeden önce ailenizde sizinle birlikte kimler yaşıyordu?

- Eşim Çocuklarım Annem Babam Kız kardeşim

- Erkek kardeşim Kayınvalidem Kayınpederim Eşimin erkek Kardeşi
- Eşimin kız kardeşi
- 19)Aile yapınız küçülmüşse bunun sizin için taşıdığı anlam nedir?
- 20)Eve bir eşya alınacağında buna kim karar verir?
- Ben tek başıma karar veririm.
- Eşimle birlikte karar veririm.
- Eşim karar verir.
- Evdeki büyükler karar verir.
- 21)Buraya ne zaman (hangi yıl) geldiniz?
- 1975 ve öncesi 1976–1980 1981–1985 1986–1990 1991–1995
- 1996ve sonrası
- 22)Kente göç kararını kim aldı?
- Eşim Ben Eşim ve ben birlikte Aile büyükleri
- 23)Kente göçmenizdeki en önemli sebep neydi?
- Çocukların eğitimi Sosyal imkânların yetersizliği Sağlık imkânların yetersizliği Güvenlik sorunu, kan davası, can güvenliği Geçim sıkıntısı
- İşsizlik Geniş aile yapısından kurtulmak Başka (Belirtiniz)
- 24)Eğer maddi imkânlarınız çocuklarınızın hepsini okutmaya yetmiyorsa önceliği kız çocuğunuza mı yoksa erkek çocuğunuza mı verirsiniz? Neden?
- Erkek Kız Her ikisi de
- 25)Kuma fikrine nasıl bakıyorsunuz?
- Kesinlikle karşıyım Karşıyım Belli durumlarda olabilir(Belirtiniz)
- 26)Evde alınan kararlarda kimin sözü geçerlidir?
- Eşim Ben Ben ve eşimle birlikte
- Aile büyükleri Ortaklaşa
- 27)Çocuklarınızla ilgili kararlarda kimin sözü geçerlidir?
- Eşim Ben Ben ve eşimle birlikte Çocuğumun kendisi
- Aile büyükleri Ortaklaşa
- 28)Kente göç etmek ev içi kararlara katılımınız üzerinde etkili oldu mu?
- Evet Hayır

29)Kente göç etmek çocuklarınızla ilgili kararlara katılımınız üzerinde etkili oldu mu?

Evet Hayır

30)Kırdaki yaşamınızla kentteki yaşamınız arasında fark var mı?

Evet Hayır

31)Cevabınız evet ise ne gibi değişiklikler var?

Ailede alınacak kararlarda daha çok söz sahibiyim

Kendi kararlarımı kendim alabiliyorum

Çalışıp para kazanabiliyorum

Çocuklarımın üzerinde otorite sahibiyim

Başka(Belirtiniz)

32)Şehre geldikten sonra aşağıdakilerden hangisini sıklıkla yapmaya başladınız?

	Her Gün	Haftada birkaç	Haftada bir	Ayda Birkaç	Ayda Bir	Çok Nadir	Hiç
Gazete okumak							
Sinemaya Gitmek							
Tiyatroya Gitmek							
Kıyafet Alışverişi							
Halk Eğitim Kursları							
Kuaföre Gitmek							
Dışarıda Yemek Yeme							

33)Evinizde aşağıdaki araçlardan hangisi var?

- Tv. Buzdolabı Çamaşır makinesi Elektrik süpürgesi Ütü
Bilgisayar Başka(Belirtiniz)

34)Önceden bu eşyalarınız var mıydı?

- Evet Hayır

35)Cevabınız hayır ise hangilerini buraya geldikten sonra aldınız?

- Tv. Buzdolabı Çamaşır makinesi Elektrik süpürgesi Ütü
Bilgisayar Başka(Belirtiniz)

36)Benzer yaşam düzeyine sahip olsanız köye geri dönmek ister misiniz?

- Evet Hayır

37)Evle ilgili tek başınıza alabileceğiniz kararlar hangileridir.

- Eve yeni bir eşya alma
Mutfak masrafı
Evdeki dekorasyon değişikliği
Başka(Belirtiniz)

38)Kente geldikten sonra giyim tarzınızda bir değişiklik oldu mu?

- Evet Hayır

39)Cevabınız evet ise nasıl bir değişiklik oldu?

- Başörtüsünü çıkardım
Başörtüsü taktım
Modaya yakın kıyafetler giymeye başladım
Daha spor rahat kıyafetler giymeye başladım
Yöresel kıyafetlerden uzaklaştım
Yöresel kıyafetler giymeye başladım
Başka (Belirtiniz)

40)Mahallenizde yardımlaşarak yaptığınız işler var mı?

- Evet Hayır

41)Cevabınızı evet ise bunlar hangi tür işlerdir.

- Ekmek yapmak Kömür/odun taşımak Çeyiz hazırlamak Çocuk bakmak
Hasta bakmak Evde gıda hazırlamak Başka (Belirtiniz)

42)Sizce aile planlamasının (doğum kontrolü) anlamı nedir?

43)Sizce aile planlaması gerekli midir?

Evet Hayır

44)Evet ise kim korunmalı?

Erkek Kadın Her ikisi de

45)Siz uyguluyor musunuz?

Evet Hayır

46)Evlendirirken eşiniz başlık parası ya da süt parası vermiş miydi?

Evet Hayır

47)Sizce kız çocukları evlendirilirken başlık alınmalı mı?

Evet Hayır

48)Evet ise neden?

49)Hayır ise neden?

50)Çocuğunuz ya da ailenizden bir başkasının mutsuz bir evliliği varsa boşanması konusunda ne düşünüyorsunuz?

	EVET	HAYIR
Mutsuzsa boşanması daha iyi olur		
Mutsuzda olsa boşanmasına karşıyım		
Başka çaresi yoksa kabullenirim		
Kendisi karar vermelidir		

51)Sizce ailede kadının en önemli görevleri nelerdir?

Ev işleri Çocuk doğurmak Aile bütçesine katkıda bulunmak

Çocuklara ve kocasına bakmak Ailede yaşlılara bakmak Başka belirtiniz

- 52)Seçimlerde oy kullanacağınız zaman oyunuzu neye göre kullanırsınız?
Kendi isteğime göre Kocamın isteğine göre
Aile büyüklerinin isteğine göre
- 53)Miras paylaşımı size göre nasıl olmalıdır?
Kızlara ve erkeklere eşit
Kızlara daha çok
Erkeklere daha çok
Hepsi erkeğe
Hepsi kıza
- 54)Çocuklarınızın karşı cinsle arkadaşlığına nasıl bakıyorsunuz?
Oğlum için onaylıyorum Oğlum için onaylamıyorum
Kızım için onaylıyorum Kızım için onaylamıyorum
Her ikisi içinde onaylıyorum Her ikisi içinde onaylamıyorum
- 55)Evde gıda hazırlığı yapıyor musunuz?
Evet Hayır
- 56)Cevabınız evet ise neler yapardınız?
Sebze Kurutma Salça Turşu Reçel
Tarhana Erişte (Makarna) Başka (Belirtini)
- 57)Eskiden de (göçmeden önce) yapar mıydınız?
Evet Hayır
- 58)Kadın erkek eşitliği hakkında neler düşünüyorsunuz?
Kadın ve erkek tamamen eşittir.
Kadın ve erkek eşitliği bir ölçüde gerçekleşmiştir. Erkek üstündür.
Kadın üstündür. Duruma göre değişir.
Fikrim yok.
- 59)Kadın ve erkeğin eşit olmadığını düşünüyorsanız bunun sebebi sizce nedir?
Erkeklerin fiziksel olarak üstünlüğü
Erkeklerin zihinsel olarak üstünlüğü
Toplumdaki gelenek ve göreneklerin erkeği üstün kılması (Toplumdaki alışkanlıklar)

- ()Erkeğin ailenin direği olması sebebiyle evin geçimini sağlaması
 ()Dinin erkeği üstün olarak göstermesi
 ()Başka (Belirtiniz)

60)Sizce aşağıdakilerden hangisi kadının ya da erkeğin görevidir?

	KADIN	ERKEK	MÜŞTEREK
Evin geçimini sağlamak			
Ev işlerini yapmak			
Çocuklara bakma onları terbiye etme			
Aile bütçesini idame etmek			
Aileyi dışarıda temsil etmek			
Çocukların eğitimi ve geleceği ile ilgili işler			
Aile içindeki düzeni sağlamak			
Aile içindeki bireylerin davranışlarını denetlemek			

61)Kadının çalışmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- ()Olumlu ()Olumsuz

62)Kadının çalışmasının aşağıda belirtilen hususlara olumlu ya da olumsuz etkilerini evet/hayır şıkları ile belirtiniz.

	EVET	HAYIR
Aile birliğini güçlendirir		
Aile birliğini zayıflatır		
Aile bütçesine katkısı olur		
Kadının aile sorumluluklarını paylaşmasını sağlar		
Kadının ev işlerini daha iyi programlamasını sağlar		
Kadının haklarını kullanmasını ve korumasını kolaylaştırır		
Kocasıyla daha az ilgilenir		
Kadının hayat tecrübesini artırır		
Kadın kendini yenileme ve geliştirme ihtiyacı duyar		
Çocuklarına daha az vakit ayırır		
Evde daha anlayışlı ve uyumlu davranır		
Çocuklarına verdiği terbiye ve eğitim daha iyi olur		
Ailenin sosyal ilişkileri zayıflar		
Kadın gereğinden fazla yıpranır		

63) Daha farklı şartlarda olsaydınız kendiniz için nasıl bir hayat düşünürdünüz?

64) Aşağıdaki yargılarla ilgili ne düşünüyorsunuz?

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Kadın her zaman kocasının sözünü dinlemelidir					
Geldiğimiz yerdeki gelenek ve görenekleri devam ettirmeliyiz					
Erkek çocuğunun mutlaka bir işi olmalıdır. Kızlara kocası baksa da olur					
Kız çocukları iyi bir eğitim almalı ve meslek sahibi olmalıdır					
Kadın hak ediliyorsa dövülebilir					
Kadının yeri evidir					
Kızlar küçük yaşta evlendirilmelidir					
Boşanma ancak evliliği kurtarmaya yönelik bütün çabalar başarısız olduğunda onaylanabilir					

Mutsuz olan çiftler boşanabilmelidirler					
--	--	--	--	--	--

ODAK GRUP GÖRÜŞME SORULAR

- 1.Öğretim durumunuz?
- 2.Yaşınız?
- 3.Ücretli olarak bir işte çalışıyor musunuz?
- 4.Evde gelir getirici bir işiniz var mı?
- 5.Kazandığınız parayı nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 6.Eve para getiren kimler var?
- 7.Evde sizinle birlikte kimler yaşıyor?
- 8.Buraya gelmeden önce sizinle birlikte kimler yaşıyordu?
- 9.Buraya geldikten sonra aile yapınız küçükmüşse bunun sizin için taşıdığı anlam nedir?
- 10.Eve yeni bir eşya alınacağında buna kim karar verir?
- 11.Buraya kaç yılında geldiniz?
- 12.Kente göç kararını kim aldı?
- 13.Kente göçmenizdeki en önemli sebep neydi?
- 14.Çocuğunuz olduğunda eğer maddi imkânlarınız elvermezse ve tek bir çocuk okutacak durumda olursanız hangi çocuğunuza öncelik verirsiniz? Neden?
- 15.Kuma fikrine nasıl bakıyorsunuz?
- 16.Kente göç etmek aile içi kararlara katılmada etkili oldu mu?
- 17.Kırdaki yaşamınızla kentteki yaşamınız arasında bir fark var mı?
- 18.Gazete okur musunuz?
19. Sinema ya da tiyatroya gider misiniz?
- 20.Kıyafet ya da değişik ihtiyaçlar için alışveriş yapar mısınız?
- 21.Halk eğitim kurslarına gider misiniz?
- 22.Kuaföre gider misiniz?
- 23.Dışarıda yemek yer misiniz?
- 24.Evinizde hangi eşyalar var? Köyde de var mıydı?
- 25.Benzer yaşam düzeyine sahip olsanız köye geri dönmek ister misiniz?
- 26.Evle ilgili tek başınıza alabileceğiniz kararlar nelerdir?
- 27.Kente geldikten sonra giyim tarzınızda bir değişiklik oldu mu?
- 28.Mahallenizde yardımlaşarak yaptığınız işler var mı?

- 29.Sizce aile planlamasının anlamı nedir?
- 30.Sizce aile planlaması gerekli midir?
- 31.Evet ise kim korunmalı?
- 32.Sizce kız çocukları evlendirilirken başlık alınmalı mı?
- 33.Boşanma konusuna nasıl bakıyorsunuz?
- 34.Sizce ailede kadının en önemli görevi nedir?
- 35.Oy kullanacağınız zaman oyunuzu neye göre verirsiniz?
- 36.Miras paylaşımı sizce nasıl olmalıdır?
- 37.Karşı cinsle arkadaşlığa nasıl bakıyorsunuz?
- 38.Evde gıda hazırlığı yapıyor musunuz? Yapıyorsanız neler hazırlıyorsunuz?
- 39.Kadın ve erkek eşitliği hakkında neler düşünüyorsunuz?
- 40.Evin geçimini sizce kim sağlamalıdır?
- 41.Ev işlerini yapmak sizce kimi görevidir?
- 42.Çocuklara bakmak onları terbiye etmek kimin görevidir?
- 43.Aile bütçesini idame ettirmek kimin görevidir?
- 44.Aileyi dışarıda temsil etmek kimin görevidir?
- 45.Çocukların eğitimi ve geleceği ile ilgili işler kimin görevidir?
- 46.Aile içindeki düzeni sağlamak kimin görevidir?
- 47.Aile içindeki bireylerin davranışlarını denetlemek kimin görevidir?
- 48.Kadının çalışmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 49.Kadının çalışması aile birliğini güçlendirir mi?
- 50.Kadının çalışması aile birliğini zayıflatır mı?
- 51.Kadının çalışması aile bütçesine katkısı olur mu?
- 52.Kadının çalışması aile içi sorumluluklarını paylaşmasını sağlar mı?
- 53.Kadının çalışması ev işlerini daha iyi programlamasını sağlar mı?
- 54.Kadının çalışması haklarını kullanmasını ve korumasını kolaylaştırır mı?
- 55.Kadının çalışması kocasıyla az ilgilenmesine sebep olur mu?
- 56.Kadının çalışması kadına hayat tecrübesi kazandırır mı?
- 57.Kadının çalışmasının kendini yenileme ve geliştirme ihtiyacı hissettirir mi?
- 58.Çalışan kadın çocuklarına daha az mı vakit ayırır?
- 59.Çalışan kadın evde daha çok anlayışlı ve uyumlu mu olacaktır?

- 60.Çalışan kadının çocuklarına verdiği terbiye ve eğitim daha mı iyi olur?
- 61.Çalışan kadının sosyal ilişkileri zayıflar mı?
- 62.Çalışan kadın gereğinden fazla yıpranır mı?
- 63.Kadın her zaman kocasının sözünü dinlemeli midir?
- 64.Geldiğiniz yerdeki gelenek ve görenekleri devam ettirmeli miyiz?
- 65.Erkek çocuğunun mutlaka bir işi olmalı, kız çocuklarına kocaları baksa da olur mu?
- 66.Kız çocukları iyi bir eğitim almalı ve meslek sahibi olmalı mıdır?
- 67Kadın hak ediyorsa kocası onu dövebilir mi?
- 68.Kadının yeri evi midir?
- 69.Kızlar küçük yaşta evlendirilmeli midir?
- 70.Boşanma ancak evliliği kurtarmaya yönelik bütün çabalar başarısız olduğunda mı onaylanabilir?
- 71.Mutsuz olan çiftler boşanabilmeli midir?